

Plenum

Torsdag 22.6.2023 kl. 10.03—16.01

2. Statsrådets meddelande: Ett starkt och engagerat Finland Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering 20.6.2023

Statsrådets meddelande SRM 1/2023 rd

Enda behandling

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 2 på dagordningen presenteras för enda behandlingen: regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, tillsatt 20.6.2023.

På förhand anmälda anföranden hålls i gruppanförandeordning och de får vara högst 5 minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att också de anföranden som hålls efter snabbdebatten är högst 5 minuter långa.

I slutet av behandlingen av meddelandet verkställs omröstning om förtroende för statsrådet eller en minister. Riksdagen kan besluta remittera ärendet till ett utskott, som ska göra ett förslag till riksdagens beslut.

Debatten om ärendet avbröts i plenum onsdag 21.6.2023. — Debatten fortsätter. Ledamot Kivelä, varsågod.

Debatt

10.04 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Sille, jolla on eniten, annetaan lisää. Siltä, jolla on vähiten, otetaan. Hallitus on valinnut eriarvoistaa Suomea. Onko se hallituksen käsitys välittämistä, että tehdään historiallisen suuret leikkaukset sosiaaliturvaan tai että työntekijän asemaa murretaan, että leikataan kehitysyhteistyöstä ja puolitetaan pakolaiskiintiö? Ennen vaaleja kuulimme hallituspuolueilta, ettei koulutuksesta tai sotesta tai ihmisten toimeentulosta leikata. No, nyt tiedämme, ettette toimi kuten lupasitte. Edes omista äänestäjistänne ette siis välitä sen vertaa, että olisitte kertoneet, mitä aiotte tehdä.

Sen sijaan te olette halunneet antaa yhteiskunnan tukea rikkaan sijoittajan varallisuuden kasvattamiselle ja bensaa eniten kuluttavalle ja hyväpalkkaiselle toimitusjohtajalle. [Oikealta: Ohhoh!] ”Onhan sillä hintaa, mutta se on poliittinen valinta”, sanoo pääministeri Orpo, kun löytyy hallitukselle mieluisia menokohteita. Hallitus siis haluaa tasapainottaa valtiontaloutta vain silloin, kun eivät ole oma pesä ja omat taustatahot uhattuina. Tämä tekee hallituksen yhteisten talkoiden retoriikasta täysin epäloogista ja yksinkertaisesti heikkoa. Myöskään verovälttelyyn ei puututa, ja kokonaisveroasteen annetaan laskea. [Ben Zyskoviczin välihuuto] Tämä on vahvan ja välittävän Suomen vastakohta.

Arvoisa puhemies! Minua huolestuttaa myös hallituksen riittämätön ilmasto- ja luontopolitiikka. On aivan turha sanoa, että on sitoutunut ilmastotavoitteeseen, jos keinot eivät vastaa sitä tai jos jo alkumetreillä valmistautuu maksamaan sakkoja tavoitteiden saavuttamatta jättämisestä. [Ben Zyskovicz: Ei siitä ole kyse!] Lisäksi hallitus siirtää velvoitetta hiilinegatiivisuudesta vuosisadan loppupuolelle ja on esimerkiksi päättänyt, että velvoite

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

kuntien ilmastosuunnitelmasta perutaan. [Oikealta: Oikein!] RKP ei siis peru vain tämän hetkisiä omia ilmastotavoitteitaan vaan myös viime kaudelta. Noloa.

Erityisen huonolta näyttää hallituksen politiikka maankäyttösektorin ilmastotyön suhteen. Konkretia puuttuu, velvoitteiden rikkomiseen valmistaudutaan ja hakkuita ollaan jopa valmiina lisäämään. No, luonnonsuojelun osalta en odottanut riittäviä toimia, kun eivät hallituspuolueet ole niihin sitoutuneet, mutta sen sanon, että jokainen ymmärtää, että vapaaehtoisuudella ei tästä selvitä. Ilmastokriisi ja luontokato eivät ole kadonneet mihinkään. Tämä ohjelma tulee kiihdyttämään ilmaston kuumenemistä ja luontokatoa, kuten Suomen luonnonsuojeluliitto nosti esille. Miten te perustellette itsellenne, että päätöksenne romahduttavat Suomen ilmasto- ja luontotavoitteet? [Ben Zyskowicz: No eivät romahduta!]

Arvoisa puhemies! Helsinkiläisenä en voi olla kommentoimatta asuntopolitiikkaa. Olette heikentämässä sekä kysyntä- että tarjontapuolen toimia kohtuuhintaisen asumisen puolesta. Rajut leikkaukset asumistukeen iskevät erityisesti Helsinkiin, jossa noin joka viides asukas saa asumistukea. [Juho Eerolan välihuuto] Tämä on päätös opiskelijoiden, yksinhuoltajien, pienipalkkaisten duunareiden toimeentuloa vastaan. Samalla se pahentaa jo entisestään Helsingin työvoimapulaa, kun asuminen kallistuu entisestään. [Eduskunnasta: Talous kasvaa!] — Jep.

Arvoisa puhemies! Minulle, kuten todella monelle suomalaiselle, eläinten oikeudet eivät ole pikkujuttu tai politiikan marginaalissa. On hyvin surullista, että hallituksen oli helpompi löytää yhteinen sävel eläinten aseman heikentämisessä kuin parantamisessa. [Oikealta: Höpö höpö!] Tässä ohjelmassa Suomen pahimpia eläinoikeusloukkauksia, kuten turkistarhausta, ei edes yritetä rajoittaa, vaan päinvastoin annetaan tunnustusta ja tukea.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen erityissuojeluksessa ovat ainoastaan hyvätuloiset ja Suomen rikkaimmat. Se on taas kerran nähty. No, perussuomalaisille tärkeintä on päästä heikentämään maahanmuuttajien asemaa, [Välihuutoja oikealta] eikä haittaa, jos siinä samalla antaa täyden tukensa eriarvoistavalle politiikalle, josta eniten maksavat pienituloiset suomalaiset ja duunarit. Ei yhtään haittaa näköjään. No, RKP:lle haluan sanoa ainoastaan tämän: Tätä hallitusta ei olisi ilman teitä. Perussuomalaista politiikkaa ei vietäisi läpi ilman teidän tukeanne.

Hallitus on valinnut eriarvoistaa Suomea ja murentaa hyvinvointivaltiota. Tämä hallitus on tietoisesti tehnyt nämä valinnat. Ne osuvat pahiten niihin, joilla on jo valmiiksi vaikeaa, oli kyse sitten suomalaisista köyhistä, pienipalkkaisista, luonnosta, eläimistä tai pakolaisista. Kuvaavampi nimi ohjelmalle olisikin ”Vain vahvaosaisista välittävä Suomi”.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

10.10 Ville Valkonen kok: Arvoisa puhemies! Onnittelut valinnastanne, onnittelut uudelle pääministerille ja onnittelut koko uudelle valtioneuvostolle! Olette historiallisen urakan edessä.

Aloitetaan kuitenkin siitä kaikkein isoimmasta kuvasta. Tällä hetkellä mikään muu asia Euroopassa ei ole yhtä tärkeä kuin se, että Ukraina voittaa puolustussotansa. Mikään muu yksittäinen asia ei määritä Euroopan tulevaisuutta enempää kuin Ukrainan menestyksessä puolustustaistelu, ja on erittäin hienoa ja elintärkeää, että koko tämä sali on sitoutunut siihen, että Ukrainaa tuetaan niin pitkään ja niin laajasti kuin on tarpeen. [Timo Heinonen: Oikein!]

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Sitten näihin meidän omiin, kotimaan asioihin. Me suomalaiset olemme vuosikymmenien ja vuosisatojenkin varrella onnistuneet rakentamaan tänne Pohjolaan poikkeuksellisen hienon maan. Tästä varmasti olemme kaikki samaa mieltä. Siitä sen sijaan olen ehkä hieman huolissani, että onko vieläkään aitoa kriisitietoisuutta siitä, että Suomi ei säily tällä polulla niin hienona maana kuin mikä tänne on onnistuttu rakentamaan, [Välihuutoja vasemmalta] mikäli emme tee merkittävää muutosta. Sitä tämä Orpon hallitusohjelma nyt vihdoinkin ja viimein tekee, sitä tarvittavaa muutosta, jolla Suomen tulevaisuus pelastetaan. Ja syytä onkin, koska me ollaan päädytty moniongelmaisten maiden joukkoon, valitettavasti.

Suomella on neljä erityisen suurta haastetta: Matala talouskasvu, joka on jäänyt huomattavasti kilpailijamaista jälkeen jo viimeiset 15 vuotta. Poikkeuksellisen korkea työttömyys pohjoismaisittain. Hurja velkaantuminen, siis aivan mielettömän tahtinen velkaantuminen, joka on johtanut moniin julkisen sektorin kriiseihin, kuten esimerkiksi siihen, että me emme pysty sosiaali- ja terveyspalveluja tällä hetkellä tuottamaan sillä tavalla kuin suomalaiset ansaitsisivat. Ja samaan aikaan meillä on maailman korkeimpiin kuuluva verotus, joka kurittaa työtekeviä, sitä isoa keskiluokkaa, joka maksaa koko meidän hyvinvointiyhteiskuntamme. Kaikki näistä neljästä haasteesta tarvitsevat merkittäviä toimia, ja suunnanmuutoksen pitää olla aika suuri. Pienellä viilauksella Suomi ei nouse tästä suosta.

Hyvät sosiaalidemokraatit, se suunnanmuutos, jota nyt tehdään tässä ohjelmassa, on seurausta siitä, että toisin kuin monilla muilla länsimaisilla sosiaalidemokraattisilla liikkeillä, teidän jalkanne juuttuivat vuosikymmeniä sitten jonnekin järjestösuohon, ja niitä uudistuksia, jotka Suomessa olisi pitänyt tehdä jo 90-luvulla, ei ole tehty. [Välihuutoja vasemmalta — Johannes Koskisen välihuuto] Niitä ei ole tehty, ja nyt tämä uusi hallitusohjelma joutuu tekemään ne, ja se on suoraa seurausta siitä, [Timo Harakan välihuuto] että teidän kykynne uudistaa tätä maata loppui jossain vaiheessa. Toivottavasti tämä hallituskausi aiheuttaa myöskin ehkä jotain peiliin katsomista. [Pia Viitasen välihuuto] Muualla, Ruotsissa, Tanskassa, Saksassa, jopa Ranskassa, tarvittavat työmarkkinuudistukset on tehty. Tämä korjausliike, joka mittavassa hallitusohjelmassa nyt viitoitetaan, koostuu siitä, että velkaantuminen taitetaan pienentämällä julkisia menoja, jotka ovat siis muutama prosentti kaikista julkisista menoista, ja toisekseen työlinjalla, joka koostuu lukuisista uudistuksista: ympäristövastuun kantamisesta, tulevaisuuteen panostamisesta, siis tutkimus-, kehitys-, innovaatiomenoja kasvatetaan huomattavasti, peruskoulua laitetaan kuntoon, turvallisuuden panostetaan, poliisien määrää lisätään.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset äänestivät muutosta, ja uskon, että monet sen takia, että he arvostavat vastuunkantoa. Vastuunkantoa ei ole se, että uskotellaan asioiden kääntyvän parhain päin, vaan se, että tehdään toimia, vaikka ne eivät olisi miellyttäviä, sen takia, että ne ovat välttämättömiä. [Ben Zyskowiec: Juuri näin!]

Haluan toivottaa kaikille teille oikein hyvää juhannusta [Juho Eerola: Hyvää juhannusta!] — täällä varmaan juhannussaunan alkukierrokset jatkuvat tänäänkin — ja myöskin jonkun verran iloa ja valoa kesään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Koska hyvin nukutun yön jälkeen kaikki ovat täynnä energiaa, niin otamme vielä listalta seuraavan puheenvuoron, ja sen jälkeen avaamme debatin. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

10.15 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Valta Suomessa vaihtui. Tasavallan presidentti Sauli Niinistö myönsi eron Sanna Marinin hallitukselle ja nimitti uuden, Petteri Orpon johtaman hallituksen.

Keskustan tukeman punavihreän unelmoinnin tilalla on nyt turvallisuusmyönteinen ja talousrealistinen koalitio, jonka muodostavat kokoomus, perussuomalaiset, kristillisdemokraatit ja RKP. Uuden hallituksen toimintaa ohjaa laadukas hallitusohjelma, josta tänään täällä keskustelemme. Suosittelen kaikkia tutustumaan siihen. Mieltäni lämmittävät erityisesti kirjaukset maatalouteen ja huoltovarmuuteen liittyen.

Aivan ensiksi haluan nostaa huomion kohteeksi ohjelman linjauksia turpeen suhteen, sillä se on kiinnostanut kansalaisia. [Mikko Savolan välihuuto] Ohjelmassa todetaan: ”Kasvu- ja kuiviketurve määritellään strategisesti tärkeäksi raaka-aineeksi, ja turvepeltoja käytetään jatkossakin huoltovarmuuden ja ruokaturvan varmistamiseksi.” [Eduskunnasta: Kyllä näin oli aiemminkin!] Lisäksi myöhemmin linjataan: ”Energiahuoltovarmuutta vahvistetaan varmistamalla kotimaisten polttoaineiden, kuten puupohjaisten polttoaineiden ja turpeen, saatavuus ja vahvat toimitusketjut.” Tervehdin ilolla näitä kirjauksia.

Huoltovarmuus on ollut oma vaaliteemani, ja — arvoisa puhemies — huoltovarmuus on otettu paperissa laajemminkin huomioon. Vertailu edelliseen hallitusohjelmaan on paljonpuhuva. Marinin ohjelmassa sana ”huoltovarmuus” eri muotoineen näyttää esiintyneen 14 kertaa, nyt se mainitaan 65 kertaa. Aika on muuttunut. [Timo Harakan välihuuto] Tätä huoltovarmuuden mainitsemista on sellainen määrä, ettei yksityiskohtainen läpikäynti ole mahdollista tämän puheenvuoron aikana. Joitakin nostoja kuitenkin on syytä tehdä.

”Turvaamme huoltovarmuuden sekä puhtaan kotimaisen ruuantuotannon.” Se todetaan hallitusohjelman johdantotekstissä. Kirjaus saa lihaa luidensa ympärille myöhemmin: ”Pannostetaan valkuaisomavaraisuuteen lisäämällä valkuaiskasvien viljelyä, jotta huoltovarmuus ja ruokaturva paranevat ja lopputuotteen kotimaisuusaste nousee.” Muuten huoltovarmuus mainitaan muun muassa teknologian, kaupan, hankintojen, energian, liikenteen, infrastruktuurin, teollisuuspolitiikan, kriittisten alojen koulutuksen, sotien, lääkehuollon ja valtionhallinnon yhteydessä. Otamme asian siis vakavasti.

Huoltovarmuuden lisäksi maaseutuun ja maatalouteen liittyvät kohdat ansaitsevat huomiota. Olin itse neuvottelemassa niistä vielä hetki sitten maa- ja metsätalousjaostossa, ja kiitän tätä meidän ryhmää hyvin yksimielisestä neuvottelupöydästä, jolle MTK, Maaseudun Tulevaisuus ja myös keskustapuolue on antanut kiitosta. [Keskeltä: Kyllä!] Arvostan sitä kovasti.

Hallituskauden tavoitteena on maatalouden kannattavuuden ja kansallisen metsäpolitiikan vahvistaminen. Ohjelman sanoin: ”Suomalainen maaseutu, maatalous ja metsät turvaavat kansalaisten hyvinvointia ja ovat koko yhteiskunnan peruspilareita. Niiden tärkeys korostuu muuttuneessa turvallisuusympäristössä entisestään. Syventyneen maatalouskriisin ratkaisemiseksi tarvitaan nopeita toimia ja pitkäjänteistä työtä. Ruuantuotanto on maatalouden tärkein tehtävä ja huoltovarmuuden perusta, minkä tulee näkyä myös maataloustukien kohdentamisessa. Suomalaisen ruoan vientipotentiaali on pyrittävä hyödyntämään nykyistä paremmin.” Ja sitten hyvin olennainen kirjaus: ”Hallituskaudella ei tehdä kansallisesti sellaisia päätöksiä, jotka lisäävät maatalouteen kohdistuvia kustannuksia.”

Arvoisa puhemies! Täällä eilen tuli kovaa arvostelua keskustan taholta meidän ohjelmastamme. [Mika Lintilän välihuuto] Haluan kuitenkin erityisesti teille kohdistaa viestini: teillä oli käytännössä ovet hallitukseen auki, mutta te pakenitte vastuuta. [Mikko Savola: Äänet puuttuivat!]

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Arvoisa puhemies! Kun googlaa tietokoneella ”keskusta” ja ”vastuu”, niin sieltä tulee seuraavat tekstit heti esiin: ”Kannamme vastuuta kaikkina aikoina.” Ilmeisesti ette vaalien jälkeen. [Hanna Huttusen välihuuto] Sitten siellä on seuraava teksti: ”Miten kansan antama valtakirjaa käytetään?” Arvoisa puhemies! Keskusta ei halunnut käyttää valtakirjaansa, he saivat 23 edustajaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt voitte pyytää vastauspuheenvuoroa painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

10.21 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin lämpimät onnittelut valtioneuvoston jäsenille tästä pestistä ja menestystä tehtävän hoitamiseen.

Silloin kun on kiitoksen aika, niin sitä on myös annettava. Tässä haluan kiittää pohjoisen ohjelmasta — on erityisen tärkeää meille lappilaisille ja Oulun vaalipiirin ihmisille, että tämä on nyt kirjattuna sinne — ja myös Kolari-radan sähköistyksestä. Tämä on ollut semmoinen ikuisuushanke, joka on ollut pitkään meillä esillä.

Mutta sitten se, mistä kritiikin siementä tulee, on tämä: Kysyn, missä oli hallituksen sosiaalinen omatunto, kun tätä hallitusohjelmaa tehtiin. Nämä leikkaukset sekä sosiaaliturvaan että asumistukeen kohdistuvat kaikkein pienituloisimpiin. Lapsiperheiden lapsikorotuksen poistaminen lisää köyhyysriskiä, ja sitten tässä on monia työelämän kurjistamista esittäviä asioita: lakko-oikeutta heikennetään, irtisanomisia helpotetaan, ansiosidonnaista porrastetaan, ensimmäisestä sairauspäivästä on tulossa sakkopäivä — lista on pitkä ja jatkuu. Kysynkin: missä oli hallituksen sosiaalinen omatunto?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saarikko, olkaa hyvä.

10.22 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on oikein hyvä ja ajan vakavan tilanteen tunnistavaa, että huoltovarmuudelle on asetettu riittävän iso painoarvo uuden hallituksen ohjelmassa. Kaiken sellaisen työn tueksi, joka on osa meidän turvallisuutta, keskusta tulee antamaan tukensa.

Täällä jo kävi ilmi, että esimerkiksi maatalouteen kohdistuvat kirjaukset ovat mielestämme monin osin aivan kohdallaan ja nyt odotamme toimia elintarvikemarkkinoiden ja kannattavuuden osalta juuri niin kuin kirjaukset lupaavat. Tässä kävi jo ilmi, että meillä on erittäin vaikeat sääolosuhteet, erityisesti omalla kotiseudullani, ja se saattaa tarkoittaa maatalouden erityistä tuen tarvetta, vastaavaa reagointitarvetta, jota viime hallitus osoitti kriisin tullen, sodan alettua Euroopassa. Kysymykseni kuuluu, että onhan hallitus ohjelmassaan varautunut ylimääräiseen talouden liikkumavaraan vielä tämän vuoden aikana niin, että tarvittaessa tukea löytyy. Tämän on varmasti, ilman muuta maatalousministeri neuvotteluissa varmistanut.

Ja sitten vielä edustaja Mäenpäälle [Puhemies koputtaa] tästä keskustan ja perussuomalaisten ja hallitusvastuun ja vastuun merkityksestä. [Puhemies koputtaa] Totesin eilen: me kärsimme vaaleissa tappion. Me tunnustamme tappiomme. [Puhemies: Minuutti on kulunut!] Me opimme virheistämme, ja nyt vastuunkannon vuoro on teillä. Ottakaa se vastaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

10.23 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä eilisen aikana on käynyt kyllä nähdäkseni selväksi, että sosiaaliturvaleikkausten kokonaisvaikutus monen ihmisen arkeen ei tunnu olevan hallituksella tiedossa. Kun se alkaa näkyä, niin toivon todella, että mietitte vielä sitä kokonaisuutta.

Noin ylipäänsä, jos taloustieteilijöiltä kysyy, niin verot nähdään myös usein aika tärkeänä osana valtiontalouden sopeuttamista. Olen itsekin sitä mieltä, että Suomen kokonaisveroastetta ei nyt ihan hirvittävästi ainakaan voi nostaa, mutta kyllä yllätti tämä hallitusohjelman aika ristiriitainen ja hyvin himmaileva ote verotukseen ylipäänsä. Haitallisia verotuksia ja tämmöistä tilkkutäkkimäistä verotusta jatketaan, ja vaikka täällä valtiovarainministeri Purra tästäkin eilen käytti tällaisen suuren suunnanmuutospuheenvuoron, niin kokonaisuudessaan teidän veropolitiikkanne on itse asiassa hyvin samanlaista kuin Suomessa on tähänkin asti ollut, paitsi hitusen vielä tehottomampaa ja epäoikeudenmukaisempaa kuin aikaisemmin. Mutta toivoisin kunnianhimoa ja tarmoa siihen. Suomi tarvitsee sellaista verotusta, [Puhemies koputtaa] joka uudistaisi tämän maan taloutta ekologisesti kestävään ja tuottavuutta kasvattavaan suuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

10.25 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oikeastaan otan kiinni tähän, mitä edustaja Harjanne toi täällä esille. Totean sillä tavalla, että uuden hallituksen veropolitiikka tähtää nimenomaan työnteon ja yrittäjyyden kannustamiseen, siihen tukemiseen. Itse pidän sitä aika hyvänä valintana, että on haettu ennustettavuutta. Sitähän nimenomaan suomalainen elinkeinoelämä, yritykset ja investointien tekeminen tähän maahan meiltä edellyttävät. Pidän myös hyvänä valintana sitä, että nimenomaan se verotuksen painopisteen siirto jatkuu eli nimenomaan kevennetään heidän verotustaan, jotka pitävät tätä maata pystyssä omalla työnteollaan, ja myös teemme maltillisia kevennyksiä polttoaineverotukseen, jotta laajassa Suomenmaassa kaikkialla työntekeä olisi kannattavaa. Luulenpa kuitenkin niin, että aika moni suomalainen tulee kiittämään tämän hallituksen veropolitiikkaa ja niitä ratkaisuita ympäri Suomea siinä, [Puhemies koputtaa] kun omaa arkea eletään ja töissä käydään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

10.26 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi ei olisi kestänyt enää päivääkään Marinin vihervasemmistohallitusta, ei valtiontalous eikä suomalaisien lompakko. Te ette kenneet suitsimaan velkaantumista vaan heittelitte seteleitä sinne tänne. [Petri Huru: Italiaan! — Välihuutoja] Toinen hallituskausi olisi tuhonnut tämän maan ja ajanut alas koko hyvinvointivaltion. Se on ihan selvä. [Petri Huru: Juuri näin! — Eduskunnasta: Miettikää! — Välihuutoja]

Tämä hallitus sen sijaan turvaa suomalaisten palvelut. Me tasapainotamme taloutta, emmekä hukuta tulevia sukupolvia valtavaan velkaan. Me keskitytään perusasioihin, siihen, että suomalaiset tulevat toimeen työllään, että suomalaiset ovat turvassa omassa maassaan ja saavat tarvitsemansa palvelut, että työn vastaanottaminen olisi kannustavampaa ja että Suomi olisi kilpailukykyinen ja houkutteleva investointikohde yrityksille. Me halutaan panna nostaa siihen, että ihmisillä olisi töitä ja he tulisivat työllään toimeen, mutta oppositio tuntuu haluavan, [Puhemies koputtaa] että ihmiset ovat sosiaaliturvan varassa.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wickström, olkaa hyvä.

10.27 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman, arvoisa herra puhemies! Tässä tuli kommentteja vasemmistoliiton suunnalta RKP:hen liittyen, että miksi me olemme mukana tässä hallituksessa, ja on pakko todeta, että tämä hallitus haluaa kantaa vastuuta ja vahvistaa Suomen kilpailukykyä. Viime kaudella oli hienoa, että me saatiin parannettua Suomen työllisyysastetta, mutta kuitenkin ei saatu tehtyä Suomen kilpailukyvyllä välttämättömiä remontteja, mitä tulee työmarkkinoihin. Meidän tarvitsee lisätä ja vahvistaa Suomen yritysten kasvupotentiaalia, ja tätä tämä hallitus haluaa tehdä.

Mitä tulee ilmastoon, kuten tässä jo eilen mainittiin useaan otteeseen, me tulemme vauhdittamaan puhtaan energian investointeja. Siitä löytyy useita linjauksia tässä ohjelmassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

10.28 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmiston puheista paistaa edelleen väärä tilannekuva. Suomi on yksi harvoja maailman maita, missä on korkein mahdollinen ansiotulooveroprosentti. Se on yli 50. Työtulovähennyksen korotus taas helpottaisi juuri pieni- ja keskituloisia. No, kuinka paljon lisää vasemmisto-oppositio haluaisi verottaa työn tekemistä? Eikö verotusta pitäisi kehittää nimenomaan siihen suuntaan, että työtä verotetaan vähemmän ja haittoja enemmän? [Välihuutoja vasemmalta] Tähän suuntaan tämä hallitus ottaa nyt edes pieniä askelia. No, vasemmisto haluaisi toki korottaa veroja. Onko vasemmistollekin suuri ongelma, [Piritta Rantasen välihuuto] että Suomi ei ole vielä kukaan aivan maailman ykkönen kokonaisveroasteessa? Matkaa huipulle olisi vielä pari prosenttiyksikköä — pari prosenttiyksikköä. Hallituksen valitsema linja on verotuksen suhteen fiskaalisesti neutraali.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

10.29 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo sanoi eilen televisiossa, että asumistuet nousevat koko ajan ja järjestelmää on pakko muuttaa. No tähän ei siis pidä paikkaansa. Asumistuet pysyivät edellisen Marinin hallituskauden kutakuinkin samalla tasolla, viime vuonna jopa laskivat. Pääministeri Orpo sanoi Iltalehdessä, että jos lapsi on sairas, silloin ensimmäinen päivä ei ole palkaton. No, pääministeri ei ilmeisesti tiedä, että tilapäisen hoitovapaan palkallisuudesta sovitaan työehtosopimuksessa. Eilen istunnossa ja tv:ssä sekä valtiovarainministeri että pääministeri osoittivat, että he eivät tiedä, kuinka toimeentulotuki ja asumistuki toimivat. Asumistukileikkaukset ja suojaosan poisto suoraan ajavat ihmisiä pois pienipalkkaisista töistä toimeentulotuelle, joka ei kannusta vaan suorastaan lannistaa ja pakottaa ihmiset olemaan ottamatta vastaan töitä. [Vasemmalta: Näin on!]

Arvoisa puhemies! Me emme myöskään ole nähneet, että olisi tehty — toisin kuin esimerkiksi Kataisen hallituksessa, oletan, että myös Sipilän hallituksessa, ja ainakin Marinin hallituksessa tehtiin — tulonjakovaikutukset, laajat selvitykset. Te ette selvästi ole perillä edes yksityiskohdista, joita te olette päättäneet, vaikka istuitte aivan käsittämättömän pitkään Säätytalolla. Haluaisin tietää, onko tulossa tulonjakovaikutusarvioita. Jos ei, niin miksei niitä ole meille esitetty? Ja jos ne on tehty, niin miksi ne on salattu?

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän tässä kohdassa pääministerille vastauspuheenvuoron, kolme minuuttia.

10.31 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Arvoiset edustajat, kiitos hyvästä keskustelusta eilen ja tänään. Tänään jatketaan kohti juhannussaunaa.

Haluaisin ensin taas muistuttaa, mikä on hallitusohjelman keskeinen tavoite: saada velkaantuminen pysähtymään, saada Suomen talous kasvuun ja sitä kautta suomalainen hyvinvointi kestäväälle pohjalle. Se ei ole tällä hetkellä kestäväällä pohjalla — velkaantumisen tahti on niin nopeaa, että asiantuntija-arvioiden mukaan meidän velan määrä ylittää 100 prosenttia bruttokansantuotteesta jo tulevilla vuosikymmenellä. Se tarkoittaa sitä, että me joudumme unohtamaan hyvinvointiyhteiskunnan, ja siinä hyvinvointiyhteiskunnassa, joka on päästetty kuralle, ei pystytä pitämään heikoimmista huolta.

Arvostamani edustaja Ojala-Niemelä kysyi sosiaalisen omantunnon perään. Kun katsoimme kauemmas, pistämme asiat kuntoon emmekä vältä vastuuta siitä, että maa velkaantuu — mielestäni vain sillä tavalla huolehditaan heikoimmista ja meidän lapsista ja koulutuksesta myöskin ensi vuosikymmenellä. Se on sosiaalista omaatuntoa, ja se vaatii tällä hetkellä reformeja ja uudistuksia ja välttämättömiä ja koviakin sellaisia, jotta me päästään tähän tavoitteeseen. Ei voi pistää päätä pensaaseen enää. Tosiasiat on tunnustettava, ja on lähdettävä liikkeelle. [Antti Lindtmanin välihuuto]

Ja mitä me tavoitellaan? Me tavoitellaan korkeaa osaamista: siksi OKM ja osaaminen ovat olleet erityissuojeluksessa, siksi me laitamme miljardin tuotekehitykseen, tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan. Me haemme sitä muutosta, että suomalainen työikäinen ja työkykyinen ihminen on töissä. Me puramme kannustinloukkuja, me kevennämme pienten ja keskituloisten työntekijöiden, palkansaajien, verotusta. Me pistämme yrittämisen edellytyksiä kuntoon, jotta yrittäjä uskaltaa palkata lisää ihmisiä ja investoida Suomeen, koska kun ihmiset ovat töissä ja yritykset menestyvät, syntyy verotuloja, ja niillä verotuloilla me pidämme huolta niistä heikoimmista ja niistä peruspalveluista, jotka ovat suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan ja pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan perusta. Ei niitä voi velkarahalla vuodesta toiseen pitää yllä — sen tien päässä on perikato, emme me sitä halua.

Me ollaan tehty merkittäviä reformeja, jotka tullaan toteuttamaan. Me kuunneltiin yli tuhatta asiantuntijaa. [Vasemmalta: Säätötalolla!] Kyllä me tiedämme, mitä kirjaukset tarkoittavat, ja lupaan edelleen, että kun näitä uudistuksia tehdään — on ne sitten sosiaaliturvaan tai verotukseen — niin tehdään vaikutusarviot. Ne tehdään viimeistään lainvalmistelun yhteydessä. Kirjaukset on nyt tehty asiantuntija-arvioihin perustuen, mutta vaikutusarviot tehdään. Me huolehditaan siitä, että tässä maassa kaikki pysyvät mukana, mutta pitää pysyä mukana myöskin ensi vuosikymmenellä. [Välihuutoja vasemmalta] Toki oppositiolla on oikeus löytää niitä teidän mielestänne huonoimpia asioita, mutta katsokaa kokonaisuutta, lukekaa se ohjelma — se on hieno ohjelma. Se kääntää Suomen ja pelastaa isänmaamme ja pitää sen turvallisena. [Hälinää — Välihuutoja eduskunnasta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

10.34 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan nyt esiin asian, josta ei tässä salissa ole puhuttu, vaikka siitä on jo kauan aikaa keskusteltu Suomessa. Kyse on ministereiden aikaisemmista kannanotoista. On käynyt ilmi, että hallituspuolueen edustaja

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

on osallistunut uusnatsien puhetilaisuuteen ja puhunut tilaisuudessa ennen ministerivalintaa. Nämä ovat vakavia asioita, koska natsi-ilmiöön ja uusnatsi-ilmiöön pitää suhtautua äärimmäisen vakavasti. [Juha Mäenpää: Ei ole todellista!]

Takana olevaa Euroopan suurta tragediaa ei voida pyyhkiä pois. Ei saa antaa mitään tilaa tällaiselle. Hallituksen johdon hiljaisuus on ollut huomiota herättävää. Pääministeri ja valtiovarainministeri ovat olleet täysin hiljaa. Se, mitä ministeri tekee ja miten aiempia tekemisiä arvioidaan, vaikuttaa siihen kuvaan, miten Suomi nähdään maailmalla. Pääministeri, mitä mieltä te olette tällaisista uusnatsitilaisuuksista [Puhemies koputtaa] ja mitä mieltä hallituspuolueiden edustajien osallistumisesta tällaisiin tilaisuuksiin? [Ben Zyskiewicz: Mitä luulet?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Muistutan, että keskustelemme hallitusohjelmasta. [Välihuutoja — Eduskunnasta: Sananvapaus! — Krista Kiuru: Ministereistä saa keskustella!] — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

10.36 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kokoomusta pitää onnitella tästä hallitusohjelmasta. Tämä on hyvin kokoomuslainen hallitusohjelma. Te olitte Säätytalolla hereillä kaikissa muissa pöydissä, paitsi perussuomalaiset pääsivät vaikuttamaan suomalaiseen maahanmuuttopolitiikkaan. Sekään ei välttämättä ole yritysten osalta kaikkein parasta. Ainakin Etelä-Pohjanmaalla työperäistä maahanmuuttoa tarvittaisiin hyvin paljon.

Tämä hallitusohjelman kirjausten ja sen liitteen ristiriita on ilmeinen. Esimerkiksi maatalouteen luvataan hyvin paljon tärkeitä asioita. [Oikealta: Eikö se ole hyvä asia?] Me tuemme kaikkia näitä kirjauksia, joita siellä on, mutta samaan aikaan siellä on lähes 80 miljoonan euron leikkaukset maatalouteen. Tässä on iso riski. Vielä kuusi kuukautta sitten te vaaditte lisää rahaa maataloutemme. Me teimme yhteensä 400 miljoonan euron tukipaketin — te vaaditte siihen lisää rahaa, mutta missä rahat ovat nyt? Nyt on ainoastaan leikkauksia sinne. Toki kirjaukset siitä ovat hyvät.

Tässä hallitusohjelmassa on erittäin paljon ristiriitaisuuksia. Teksti on monelta osin hyvä, mutta rahat puuttuvat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

10.37 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus, oletko te päättäneet tietoisesti hidastaa kaupunkien menestymisen mahdollisuuksia, vai tapahtuiko se vahingossa sen ilon ohella, kun te halusitte leikata köyhiltä ja hidastaa työperäistä maahanmuuttoa? Nämä hallituksen kaksi kantavaa teemaa nimittäin vaikuttavat merkittävästi kaupunkien kasvun edellytyksiin ja palveluelinkeinojen työvoiman saantiin ja voivat jopa pahimmillaan lisätä kohtaanto-ongelmia matalapalkkaisten työpaikkojen osalta. Monien pienituloisten on mahdotonta asua kaupungissa, jos asumistukia pienennetään. He voivat jopa joutua jättämään työnsä muuttaakseen. Tämä hallitus tekee myös täyskäännöksen asuntopolitiikassa: 47 miljoonan leikkaus erityisryhmien asumisen investointituesta kertoo täyskäännöksestä pitkän linjan asuntopolitiikassa, jota Suomessa on tehty. Siitä tulevat kärsimään ikäihmiset, [Puhemies koputtaa] vammaiset, mielenterveyskuntoutujat ja opiskelijat. [Vasemmalta: Järkyttävää!]

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

10.38 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallitus tekee kestäväää, järkevää ympäristöpolitiikkaa, jossa keskeisenä tekijänä on energiapolitiikka. Lähdin itse mukaan politiikkaan reilu 20 vuotta sitten. Silloin ympäristöasiat ja energia-asiat olivat marginaalipolitiikkaa. Nyt ne ovat valta- mutta myöskin vahvasti turvallisuuspolitiikkaa, ja ne linkittyvät kaikkiin meidän politiikan toimiin. Sujuvoitamme luvitusta, puhtaan energian määrä kaksinkertaistetaan, vauhditamme niin ydinvoimaa, vesivoimaa, aurinko- kuin tuulivoimaa ja myöskin merellä ja Itä-Suomessa. Teemme siis nimenomaan ekologisesti ja sosiaalisesti mutta myös taloudellisesti kestäväää, järkevää ympäristöpolitiikkaa. Ilmastolaki pidetään voimassa, 2035-tavoitteet ovat pysyviä, ja Suomi itse asiassa lähtee etenemään kohti hiilinegatiivisuutta, joka on myöskin tavoitteena hallitusohjelmassa. Valmistelemme hiilinegatiivisuutta tavoittelevan, puhtaan talouden ratkaisuja edistävän uuden energia- ja ilmastostrategian. Suomen tie kohti hiilinegatiivisuutta alkaa Orpon hallituksesta. [Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

10.40 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Onnittelut myöskin minun puolestani pääministerille ja koko valtioneuvostolle. [Antti Kurvinen: Laskeeko bensan hinta?] Tämä hallitus kääntää Suomi-laivan suunnan.

On hellyttävää kuunnella vasemmistosta, kuinka te pidätte pienten puolta. Kyllä, se on hienoa, niin pidämme mekin. [Välihuutoja vasemmalta] Me olemme neljä vuotta seuranneet sitä, kuinka te ette ole siihen kyenneet. Te olette rapauttaneet Suomen. Ja te siinä keskellä: te nostitte turpeen hintaa, [Katri Kulmunin välihuuto] te romutitte turveyrittäjien koneet — te olette siitä vastuussa. [Eduskunnasta: Juuri näin!]

Suomi-laiva kääntyy ainoastaan vastuullisella politiikalla, jota Petteri Orpon hallitus nyt lähtee tekemään. [Petri Huru: Juuri näin!] Tässä parin päivän aikana me olemme kuulleet sellaista itkua, että minua itse asiassa hieman hymyilyttää ja jopa naurattaa. [Vasemmalta: Naurattaa!]

Suomi tarvitsee täydellisen käännöksen edellisen hallituksen politiikasta talouden ja turvallisuuden osalta. Tämä hallitus lähtee jyrkästi sitä toteuttamaan, [Puhemies koputtaa] ja toivon kaikilta puolueilta hyvää yhteistyötä, että saamme yhdessä Suomen nousuun. — Kiitos. [Jussi Saramo: Duunareita ei naurata!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

10.41 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua ei naurata tippaakaan se, että hallitus kyykyttää köyhiä ja ottaa kaikkein pienituloisimmilta, ei naurata yhtään. On täysin kummallista, että perussuomalaiset nielevät tämän kaiken, ja olen huomannut, että siitä on myös syntynyt kritiikkiä.

Kaikkein eniten ihmettelen sitä, että kun pormestari Vartiaista eilen kritisoitiin siitä, minkä takia hän on sosiaaliturvapöydässä hyväksynyt tämmöisiä käsittämättömiä asuntopoliittisia toimia, sosiaaliturvaleikkauksia, niin hän vastasi lyhyesti, että vaikutusarviot tehdään myöhemmin. [Krista Kiuru: No niin!] Ja samaa toistaa nyt pääministeri Orpo. Ettekö te tiedä, mitä te olette siellä hallitusohjelmassa ja seitsemän viikon aikana päättäneet

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

niistä vaikutuksista, nimenomaan niistä päällekkäisistä vaikutuksista, miten nämä osuvat kaikkein köyhimpiin ihmisiin? Tämä on kohtalokasta nimenomaan suurille kaupungeille, aivan niin kuin edustaja Pitko täällä sanoi. Tuntuu käsittämättömältä, että te ajatte läpi tämänöisen asuntopolitiikan, joka nimenomaan leikkaa suoraan suurten kaupunkien elinvoimasta. [Vasemmalta: Juuri näin, hyvä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

10.42 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu ja tämä käsittely tulee päättymään luottamusäänestykseen hallituksen luottamuksesta, ja sen vuoksi tässä käsittelyssä vakiintuneen tavan mukaisesti käsitellään paitsi tätä hallituksen ohjelmaa myös hallituksen kaikkia kannanottoja mukaan lukien hallituksen johdon suhtautumista eri asioihin. Sen vuoksi edustaja Bergin kysymys liittyy aivan olennaisesti tähän keskusteluun, ja pääministeriltä on mahdollista tämänkaltaisissa keskusteluissa vakiintuneen menettelyn mukaisesti kysyä kantoja eri asioihin. Varmaan saamme tähän vastauksen.

Pääministeri Orpo, sanoitte, että nämä vaikutusarviot tehdään. Haluaisin nyt kysyä, että jos osoittautuu — tai kun on selvää, että tulee osoittautumaan — että siellä tulee kohtuuttomia tilanteita joillekin suomalaisille, niin oletteko te valmiit silloin, siinä tilanteessa tarkistamaan, muuttamaan tai perumaan tekemiänne päätöksiä ja linjauksia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

10.44 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uusi hallitus on autoilijan puolella. Pumppuhintaahan alennetaan hallituksen toimin. Hallituksen päättämä bensaveron alennus tulee laskemaan sen hetkistä pumppuhintaa. [Välihuutoja keskeltä ja vasemmalta] Lisäksi jakeluelvoite kompensoidaan. Melkoinen muutos aiempaan. Keskustahan kuittasi vasemmistohallituksessa Suomen historian suurimman polttoaineveron korotuksen [Jussi Saramo: Te korotitte joka vuosi, me korotettiin kerran!] ja päälle vielä päätöksen nostaa jakeluelvoitetta ja pumppuhintaa kymmenillä senteillä ensi vuoden alusta. Tämä jättikorotus on nyt peruttu. Marinin hallituksen päättämään uraan nähden hallitus alentaa pumppuhintaa kymmenillä senteillä. Kiitos, hyvä hallitus, kiitos! Autoilija kiittää. [Välihuutoja keskeltä ja vasemmalta — Vestman: Marinin hallituksen päättämään uraan nähden!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvät.

10.45 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en puhu välttämättä autoilijoista mutta liikenneinfrastrukturaan kuitenkin, mistä erityisesti haluan hallitusta kiittää. Nyt kun tiedetään, että sattuneista syistä Saimaan kanava on meillä pois pelistä, niin koko Itä-Suomen vienti kulkee Savon ja Karjalan rataa pitkin Kouvolan kautta Kotkan ja Haminan satamiin, ja siksi onkin ensiarvoisen tärkeää, että tähän yhteyteen nyt satsataan. Tätä samaa asiaa palvelevat myös valtatie 15:lle kaavaillut investoinnit. [Välihuuto keskustan ryhmästä] Viime hallitus teki yhden hyvän työn — yhden suunnilleen — se puolitti näitten satamien väylämaksut, mutta tämä hallitus pistää vielä paremmaksi. Tämä tekee

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

tästä väylämaksujen puolittamisesta pysyvän, ja tämä on yksi semmoinen ratkaisu, mikä tulee parantamaan työllisyyttä, hyvinvointia ja sitä kautta koko Suomen asemaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä.

10.46 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelma sisältää erittäin paljon hyviä tekstikirjauksia, ja kuten vaikka edustaja Mäenpää tässä esiin toi, niin olen niistä aivan samaa mieltä kuin hänkin. Siellä on 200 sivua todella hyvää tekstiä, mutta, arvoisat perussuomalaiset, kyllähän kysymys kuuluu: Missä rahat? Missä ovat rahat niihin kirjauksiin? [Oikealta: Ei ainakaan lainarahat!] Perussuomalaiset saivat hyviä kirjauksia, kokoomus vei rahat ja nyt te koetatte huutamalla huutaa niitä toiseksi, mutta hallitusohjelmaa te ette pakoon pääse. [Välihuutoja oikealta] Saitte te sinne kuitenkin olutveron kevennyksen ja kaksi senttiä jakeluvelvoitteen nostoon ja ajoneuvoverosta 50 miljoonaa, mutta voin kertoa teille, että Suomi ei ole myöskään sosialistinen maa. Ei edellinen hallitus päättänyt, tuskin tämäkään hallitus päättää, mitä se bensa niissä pumppuhinnoissa oikein maksaa. Sellaista hallitusta minä toivottavasti en tässä maassa tule näkemään, joka hinnoista päättää. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

10.47 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, pääministeri Orpo, kerta toisensa jälkeen perustelette hallituksen ratkaisuja tarpeella tasapainottaa julkista taloutta. Tästä tarpeesta olen samaa mieltä ja tätä tavoitetta tuen. Ja jos hallitus olisi tuonut tämän salin käsittelyyn hallitusohjelman, joka keskittyy julkisen talouden tasapainottamiseen ja tekee sen reilulla tavalla, niin olen aivan varma, että tästä salista olisi löytynyt sille laaja tuki. [Krista Kiuru: Näin on! — Ben Zyskiewicz: Aivan varmasti!]

Mutta tämän julkisen talouden tasapainottamispuheen alle jää se, että hallitus omilla toimillaan monessa kohtaa päinvastoin kasvattaa julkisen talouden vajetta. Te määrätietoisesti kevennätte hyvätuloisten verotusta, joka heikentää julkista taloutta. Te kevennätte fossiilisten tuontipolttoaineiden verotusta, joka heikentää julkista taloutta. Tämän takia nämä teidän puheenne julkisen talouden tasapainottamisesta ja siitä, että sen verukkeella pitää Suomen heikoimmassa asemassa olevilta ihmisiltä leikata, eivät kuulosta täysin uskottavilta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

10.48 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun tätä keskustelua tästä hallitusohjelmasta on tässä salissa käyty ja vähän salin ulkopuolellakin, niin itseäni on hämmentänyt eniten se, että näyttää todella siltä, että täällä oppositiossa on luettu paperit paremmin kuin siellä hallituksessa. [Oikealta: No ei! — Keskustan ryhmästä: Näin on!] Mihinkään muuhun johtopäätökseen ei voi päätyä, kun kuuntelee hallitusta ja näitä perusteluja, koska niistähän paistaa läpi se, että minkäänlaisia yhteisvaikutusten arviointia näistä päätöksistä ei todella ole tehty. Luulisi, että aikana, jolloin hallitus toteuttaa historiallisen suuret sosiaaliturvaleikkaukset, se edes selvittäisi, että milläköhän tavalla ne

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

mahdollisesti osuvat samoihin ihmisiin. Millä tavalla ne osuvat samoihin ihmisiin? Luulisi, että tämä olisi jo selvää. Senkin takia luulisi, että se olisi varsin selvää, kun valtiovarainministeri Purra ennen vaaleja lupasi, että pienituloisilta ei leikata, mutta kun hallitukseen päästiin, niin lupaukset on petetty. Senpä takia ihmettelen kyllä suuresti, miksi näitä vaikutusarviointeja ei ole tehty siitä, millä tavalla nämä leikkaukset osuvat samoihin ihmisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

10.49 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Heti alkuun on sanottava edustaja Joonas Räsäselälle, että aivan kuten kaikissa muissakin hallituksissa, niin siinä vaiheessa, kun lakiesityksiä valmistellaan, siinä vaiheessa kaikki yksityiskohdat käydään läpi. [Välihuutoja vasemmalta] Näin on toimittu aina.

Mutta varsinaisen puheenvuoron pyysin vastatakseni edustaja Harjanteelle. Nimittäin hän arvosteli hallituksen veropolitiikkaa. [Atte Harjanne: Kyllä!] Tähän saakka vihreät ovat mainostaneet vihreänä verouudistuksena sitä, että työnteon verotusta kevennetään ja haittojen ja kulutuksen verotusta kiristetään. Muun muassa edustaja Oras Tynkkynen on usein puhunut tällaisen vihreän verouudistuksen puolesta. Ja näin juuri tämä hallitus tekee, mutta eipä maistu edustaja Harjanteelle. Sitten vihreät pahoittelevat, kun ei näitä ympäristölle haitallisia yritys- ja verotukia karsita. No ei kai niitä ole enää karsittavissa teidän hallituskauden jälkeen. [Jussi Saramon välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Sebastian, olkaa hyvä.

10.51 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jatkaisin tuosta edustaja Vestmanin erinomaisesta puheenvuorosta. Nyt tehdään vihdoinkin autoilijoiden kunnianpalautus. Ei se, että ympäri Suomen voi olla mahdollisuus käydä töissä tai viedä lapsiaan harrastuksiin, voi olla kirosana. Tahdon kiittää 270 000 ihmisen Stop autoilijoiden kuritukselle -ryhmää massiivisen paineen luomisesta tueksemme. Hallitusohjelmassa näkyy, että nyt suhtautuminen autoilijoihin lypsylehminä loppuu. [Eduskunnasta: Ajatelkaa!]

Mitä nyt tapahtuu bensiinin hinnalle, joka on ollut täällä salissa naurunaihe siellä salin vasemmalla laidalla? Minäpä kerron. Jos keskusta ja SDP olisivat vallassa, jakeluvelvoite nousisi ensi vuonna 28 prosenttiin. [Eduskunnasta: Ohhoh! — Piritta Rantasen välihuuto — Mauri Peltokangas: Järkyttävää!] Huh huh. Mitä se tarkoittaisi bensiinin hinnalle? Se nousisi 40 senttiä litralta poliittisella päätöksellä. Me laitamme tuon suunnitelman roskeen. PS-mainoksissa toistettiin: ”Äänestä pihalle bensiinin hinnan korottajat.” Ja kiitos äänestäjät, että leikkasitte niin rajusti vihervasemmiston edustajista. Se tarkoittaa, että bensiinin hinta tulee olemaan 40 senttiä halvempaa joka litralta kuin jos he olisivat saaneet jatkaa vallassa keskustan tuella. — Kiitos. [Hälinää — Eduskunnasta: Erinomainen puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

10.52 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensiksikin kiitokset pääministeri Orpolle erinomaisesta puheenvuorosta, missä hän kokosi, mitä ja miksi tämä hallitus tekee.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Tämä meidän hyvinvointiyhteiskunta on erittäin vaikeassa rahoituksellisessa tilanteessa. Tämä talouden tilanne on paljon, paljon katastrofaalisempi kuin mitä edellinen hallitus antoi ymmärtää. Meillä on myös erittäin vaikea työvoimapula, se uhkaa jo monien palveluiden järjestämistä. Mutta samanaikaisesti meillä on erittäin suuri rakenteellinen työttömyys. Avoimiin työpaikkoihin ei monin paikoin ole tunkua, ja vaikkapa toimeentulotuen varassa Suomessa elää puolet enemmän ihmisiä kuin Ruotsissa.

Kannustinloukkuja on, ja sen vuoksi sosiaaliturvasta tulee nykyistä yksinkertaisempi, ja työstä tehdään kannattavampaa. Asiantuntijoiden mukaankin valitettavasti köyhyysloukusta, lapsiperheköyhyydestä ei nousta tukien avulla. Tukien avulla voidaan pärjätä päivästä ja viikosta toiseen, mutta köyhyysloukusta nousta työn avulla. [Puhemies koputtaa] Saadaan jokaiselle sellainen kykyjä vastaava työpaikka, [Puhemies koputtaa] jonka avulla voi tulla toimeen, ja sitä tämä hallitus pyrkii edistämään. [Eduskunnasta: 10—0!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tässä vaiheessa vastauspuheenvuoro, valtiovarainministeri Purra, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

10.54 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! On kovin ihmeellistä, että tämän hallituksen veroratkaisut aiheuttavat nimenomaan siellä vasemmalla niin kovin paljon huutoa. Nimittäin veronalennukset kohdistetaan pieni- ja keskituloisille työtulovähennyksellä. Sen lisäksi tämä hallitus ajaa lapsitulovähennyksen ja monia muitakin tukimuotoja perheille. Hallituksella on erillinen perhepaketti, joka auttaa nimenomaan lapsiperheitä, ja tässä, kuten monessa muussakin asiassa, meidän kohteenamme ovat työntekijät. [Vasemmalta: Leikkaa köyhiltä lapsilta!] Me haluamme, että tässä maassa työ on kannattavaa ja ihmisen aina kannattaa valita se. Tämä hallitus sosiaaliturvauudistuksessaan pyrkii yleistukimalliin, joka on kannustava, jossa jokaisen työtunnin vastaanottaminen on positiivista. Jokaisesta jää käteen jotakin. Tämänkin asia, että työ kannattaa, on ollut hyvin laajasti jaettuna tässä salissa. Myös viime kaudella sitä kannatettiin täällä. Ero on vain se, että tämä hallitus tekee sen — te vain puhuitte siitä. [Ben Zyskiewicz: Hyvä, näin on!]

Kuuluu sosiaalidemokraatti, pääministerinä toiminut Väinö Tanner totesi joskus viisaasti, että laitimmaisen vasemmiston kanssa ei kannata alkaa huutokauppaan, koska se huutaa aina enemmän, ja on juuri näin. Me korjaamme tämän maan taloudellista tilannetta, me hoidamme julkista taloutta, me parannamme kansalaisten ostovoimaa, että arjen kustannukset eivät vie palkasta [Antti Lindtman: Nousee, nousee! — Välihuutoja vasemmalta] jatkuvasti enemmän ja enemmän. Teidän viime kaudella ajamanne kunnianhimoinen ilmastopolitiikka iski juuri sinne työntekijän, tavallisen suomalaisen, kukkaraan. [Krista Kiurun välihuuto] Tämä hallitus tekee vain sellaista ilmasto- ja talouspolitiikkaa, [Mikko Savolan välihuuto] että se ei heikennä ihmisten ostovoimaa. Sen takia esimerkiksi jakeluvelvoitetta kompensoidaan, kyllä, seuraamusmaksuilla ja veronalennuksilla.

Mitä tulee asumistukeen, joka täällä on saanut myös huomiota, niin tarkemmin siitä vastaa sosiaaliturvasta vastaava ministeri, mutta kuvaan tätä asumistuen tilannetta: 2,6 miljardia euroa veronmaksajien rahaa, eli käytännössä veronmaksaja maksaa tämän maan vuokrista 34 prosenttia. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Näitä summia valuu asuntosijoittajille, niitä valuu pääkaupunkiseudun korkeisiin vuokriin, ja tämäkö on teille aivan ok? Me haluamme, että asumistuki kohdistuu erityisesti sen tarpeessa oleville ihmisille, ja kyllä, tämä on

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

myös osa yleistukea ja osallistumistukea, jossa halutaan, että pääkaupunkiseudullakin työssäkäyvät ihmiset pystyvät asumaan. — Kiitos. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

10.57 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purra osoitti, että hänellä ei selvästi hallitusohjelman kokonaisuus ole hallussa. Nostatte yksittäisiä asioita, esimerkiksi lapsilisän korotuksen, mutta ette huomioi, että kaikki lapsikorotukset sosiaaliturvasta poistetaan. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Te siis nimenomaan heikennätte yksinhuoltajien ja lapsiperheiden asemaa. Te leikkaatte heiltä kymmeniä euroja, joiltain jopa satoja euroja kuukaudessa. Eikö teitä hävetä?

Suomen Sisun piiripäällikkö täällä naureskeli sille, että työntekijöitä kurmootetaan, että sosiaaliturvasta leikataan. Meitä se ei naurata lainkaan. Potkulaki, sairaussakko, julkisen sektorin työntekijöiden palkankorotuskatto — näitkö te haluatte? Hoitajille ei enempää palkkaa vaan nimenomaan sakko siitä, kun sairastuu. [Mauri Peltokangas: Pakkolain paikka!] Tätäkö te kannatatte?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

10.58 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia hyvistä puheenvuoroista. Ihmettelin tuota vihreiden puheenvuoroa, kun he nyt taas ovat sen puhtaan luonnon perässä juoksemassa [Naurua] ja moittivat allekirjoittanutta ja montaa kollegaani siitä, että me käytämme kotimaisia aineita, ja turvehan on teille tunnetusti kirosana.

Mutta sanokaapa minulle, hyvät vihreät, kun te sitä vihreää siirtymää teette ja ilmastoa pelastatte: Nyt te laivaatte Helsingin ytimeen Italiasta jätettä, muovia — mitä sieltä tulee-kaan, tuntien Italian yhteiskunnan täsmällisyyden, tarkkuuden ja analyttisyyden. Siellä heidän verojärjestelmänsäkin toimii erittäin hyvin. Miten te, arvoisat vihreät, perustelette Suomen eduskunnalle ja omille kansalaisillenne, [Välihuutoja vasemmalta] että te kaikkea moskaa ajatte laivalla tänne Suomeen? [Naurua] — Siellä nauretaan takarivissä, mutta, helsinkiläinen Atte Harjanne, te johdatte Helsingin Energian hallitusta. Te teette tätä helsinkiläistä ilmanpilausta, pilaatte ihmisten ilman ja ajatte jätteet Suomeen. Suomesta tulee valtio, jossa Italian velat maksetaan, ja vielä tuodaan muovit tänne poltettavaksi. Eikö teitä hävetä? Lopettakaa ainakin se, kun turhaan puhutte luonnon puhtaana pitämisestä. Itse ajatte tänne jätettä. Muistakaa se.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Huttunen, olkaa hyvä.

10.59 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toimin viime vaalikaudella harvaan asutun maaseudun parlamentaarisessa työryhmässä puheenjohtajana, ja täälläkin salissa on monta henkilöä, jotka olivat siinä samassa työryhmässä. Meidän työryhmän tehtävä oli keksiä erilaisia keinoja ja rahoittaa asioita, joiden katsoimme lisäävän nimenomaan harvaan asutun alueen elinvoimaa ja tätä kautta myös turvallisuutta. Ryhmämme suunnitteli mutta myös toimi. Rahoitimme Taiken kautta itse asiassa 160 kappaletta erilaisia kulttuurihankkeita, mitkä näkyvät tänä kesänä kaikkialla eri puolilla Suomea. Sen lisäksi rahoitimme Lapin ely-keskuksen kautta 35 kalastus-, metsästys-, erämatkailu- ja ruokamatkailuhanketta. Laitoimme liikkeelle Norjan mallin mukaisen opintolai-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

nahyvityskokeilun, mikä valitettavasti kaatui. Itse asiassa KD:kin taisi tehdä siitä omankin lakialoitteen sitten myöhemmin.

Teimme työtä poikkihallinnollisesti, yli puoluerajojen, ja nyt en ole aivan selvää vastausta saanut, mitä tälle työryhmälle käy nyt. Tätä kyselin eilenkin. Väittäisin, että tällä työryhmällä on erittäin suuri tarve tässä ajassa, ja vetoankin vielä ministeriin, että katsoisitte, löytyisikö tälle ryhmälle paikka ja rahoitus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

11.00 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen lisäksi, että tämä hallitus toteuttaa epäinhimillistä ja eriarvoistavaa sosiaalipolitiikkaa, myös hallituksen ilmastotyö on erittäin eriarvoistavaa. Nimittäin tulevaisuudessa on aina kannattavaa, että ihmiset ja kotitaloudet ovat päässeet myös irti fossiilitaloudesta ja fossiiliriippuvuudesta. Sen sijaan tämä hallitus oikein ylpeilee sillä, kuinka keskitytään suuriin savupiippuihin pienten pakoputkien sijaan, ja esimerkiksi edustaja Mäkelä on sosiaalisessa mediassa ilakoinut, kuinka helppoa oli säästää kuntien ilmastosuunnitelmista. Onko todella kotitalouksien sekä kuntien etu, että halutaan pitää kiinni tästä fossiiliriippuvuudesta? [Oikealta: On! — Vasemmalta: Ei ole!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

11.01 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisin kuin valtiovarainministeri Riikka Purra täällä väitti, niin asumistuki on tuki, joka ei valu merkittävässä määrin sijoittajille, ja tästä on olemassa tutkimusta. Tämä hallitus vähentää ARA-asuntotuotantoa, asumisneuvonnan resurssit puolitetaan, asumisoikeusasuntoja rakennetaan vähemmän, tai itse asiassa niitä ei rakenneta enää tämän jälkeen, ja asumistukea leikataan massiivisesti. Kaikki nämä ovat sellaisia toimia, jotka osuvat erityisesti suurten kaupunkien pienituloisiin ihmisiin, ja jos hallitusta ei kiinnosta muu, niin luulisi kiinnostavan se, että se haittaa työvoiman saatavuutta, mikä haittaa myös taloutta. Nämä ovat erittäin haitallisia toimia, ja toivon todella, että näitä harkitaan vielä, koska tämä tekevät todella suurta hallaa taloudelle ja pienituloisille ihmisille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

11.02 Janne Heikkinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen oppinut ajattelemaan niin, että poliittista rohkeutta on se, että ajaa uudistuksia, joilla voi olla myös negatiivisia vaikutuksia omalle alueelleen eikä ainoastaan muille alueille. En voi antaa kovin suuria pisteitä siitä, että esimerkiksi edustaja Kivelän kaltaiset edustajat Helsingistä vaativat metsien käytön rajaamista ja vähentämistä. Tämä hallitus haluaa jatkaa metsien uudistusta, metsien käyttöä, on valmis kasvattamaan Metsähallituksen metsien käyttöä jopa maltillisesti. [Oikealta: Kasvattaa hiilinieluja!]

Vasemmistoliitto puhuu aina kauniisti juhlapuheissa, erityisesti vapun alla, eriarvoistuvasta yhteiskunnasta. Jos me haluamme vähentää Suomessa hakkuitten määrää merkittävästi ja erityisesti Metsähallituksen hakkuitten määrää, niin on syytä tunnustaa, että se kohentelee erityisen negatiivisesti itäistä ja pohjoista Suomea. [Oikealta: Kyllä, eriarvoistaa!] Se

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

ei paljoa Helsingissä paina, kun täällä lähinnä keskuspuistoissa viikonloppuisin aikaa vietetään, ja tämä on rehellistä kertoa myös äänestäjille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia! — Edustaja Keskisarja, olkaa hyvä.

11.04 Teemu Keskisarja ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Parisataa puheenvuoroa putkeen oppositio laskettelee leikkauksista madonlukuja, jotka musertavat, kuristavat, rusentavat työttömän, vajaakuntoisen, yksinhuoltajan, vammaisen, syrjäytyneet, segregoituneet lapset. Voi itku. Minä myötäelän, mutta sittenkin taputan olkapäälle tätä rusinapullaetuisuuksilla ravittua sukupolvea. Surkeammin säälin vähä- ja hyväosaisten syntymättömiä lapsenlapsia. Näiltä heikoimmassa asemassa olevilta himovelkaantujat haukasivat miljardeja muina miehinä, muina naisina, muina muunsukupuolisina. Tulevien polvien piikki meni kiinni nyt. Marinin hallituksen tuhlauspolitiikka oli kivikovaa, se otti tulevilta sukupolvilta ja varasti meille aikalaisille. [Eduskunnasta: Hyvä puhe! — Välihuutoja oikealta ja vasemmalta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Annan tässä kohdassa vastauspuheenvuoron pääministeri Orpolle, ja sitten jatkamme. — Olkaa hyvä, ministeri. Riittääkö kaksi minuuttia? [Petteri Orpo: Riittää!]

11.05 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies, hyvät kollegat! Suomen pitää olla jatkossakin maa, joka on oikeusvaltio, joka on tasa-arvoinen, ja me emme tietenkään hyväksy mitään ääriilikkeitä, ei natsismia, ei stalinismia, ei muutakaan yhteiskunnalle, ihmisille vaarallista toimintaa. Tämä on aivan päivänselvä asia. Suomessa pitää jokaisen voida elää turvassa hyvää elämää.

Mutta, hyvät kansanedustajat, vielä yksi asia. Kun me kaikki haluamme niitä uusia työpaikkoja, niin mihin ne syntyvät? No ne syntyvät sinne suomalaisiin yrityksiin ja pääasiassa pk-yrityksiin, pieniin, keskisuuriin yrityksiin, ja toki myöskin teollisuuteen, jossa meillä on aivan uudenlaiset näkymät tämän energiamurroksen myötä. Me voidaan houkutella Suomeen prosessiteollisuutta, jos me pidämme kilpailukyvyn kunnossa. Mutta yksi tämän hallituksen johtavia lankoja on nimenomaan kasvun aikaansaaminen, kestävä kasvun aikaansaaminen, yrittäjyyden tukeminen, sen edellytysten kuntoon laittaminen, teollisuuspolitiikka. Se on läpileikkaava siinä, miten me luomme kasvua. Panostukset osaamiseen, byrokratian purkuun, normien purkuun, nopeampaan luvitukseen, työvoiman saantiin — kyllä, myös ulkomaalaisen työvoiman saantiin — siihen, että me saadaan työpaikat, avoimet työpaikat ja työttömät ihmiset kohtaamaan, että yrittäjä saa sen tarvitsemansa työvoiman joka puolelta Suomea.

Meille kaikille, varmasti myöskin teille, kerrotaan, että yritykset eivät saa työntekijöitä. Se on kasvun este. Meillä on valtava potentiaali Suomessa. Jos me annamme yrityksille heidän tarvitsemaansa työvoimaa, niin he voivat investoida, [Maria Guzeninan välihuuto] saada tilauksia ja sitä työtä. Ja kun sillä työllä ihminen pärjää parhaiten — työllä, siitä saamallaan toimeentulolla. Yritys pärjää paremmin, kun hommat hoituvat, kilpailukyky on kunnossa. Ja silloin, kun myös ihmiset pärjäävät paremmin palkkatuloillaan, syntyy verotuloja, ja silloin koko yhteiskunta toimii.

Siksi yrittäjyys on yksi tämän hallitusohjelman ytimessä olevia asioita. Ja yrittäjät, heidän arvostuksensa — nyt se ei ole juhlapuhetta, se on tässä hallitusohjelmassa. Kestävä

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

kasvu — kestävyys on oleellinen sana. Se tehdään niin, että teemme sen huolehtien luonnon kantokyvystä, mutta samalla ihmisten sietokyvystä. [Välihuutoja eduskunnasta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän vielä vastauspuheenvuoron ministeri Ikoselle. Kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

11.07 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on nostettu huoli kaupunkipolitiikasta, ja haluan tuoda siihen ihan hallituksen tämmöisen vahvan tahtotilan, että kyllä, me tarvitsemme vahvaa kaupunkipolitiikkaa täällä, me tarvitsemme kumppanuutta kaupunkien kanssa ja olemme tunnistaneeet tässä ohjelmassa ihan sieltä seutukaupungeista lähtien erityyppisten kaupunkien roolit.

Tulemme jatkamaan ennen kaikkea sopimusmenettelyjä. Yhdeksän kaupunkiseudun kanssa on tehty MAL-sopimukset, näitä jatketaan, ja tätä MAL-sopimusmenettelyä viedään ihan lainsäädäntöön. Meillä on 19 kaupungin kanssa olemassa tällaiset ekosysteemisopimukset, joiden kautta voidaan innovaatiopolitiikkaakin viedä eteenpäin. Sitä tullaan jatkamaan. Ja suurimpien kaupunkien kanssa on myöskin sovittu avattavaksi tällainen uudenlainen strateginen allianssi, jolla on mahdollista tuoda yhteen kaupunkien ja valtion välineet muun muassa osaavan työvoiman saatavuuteen tai tällaisiin suuriin yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Eli haetaan yhdessä ratkaisuja. Meillä on tosiaan — täällä on kysytty myöskin seutukaupungeista — täällä ohjelmassa tunnistettu myöskin seutukaupungit. Ja kuten eilen kerroin, meillä on sitten lisäksi tällainen aluepolitiikan vahva linja, että on erilaisia alueellisia ohjelmia, joilla haetaan ratkaisuja myöskin erityyppisten kuntien alueisiin. Lisäksi tehdään tällaista normien kevennystä ja annetaan enemmän vapauksia, joilla voidaan luoda edellytyksiä erityyppisille kunnille vastata tämän ajan haasteisiin.

Eli kaupunkeja ei ole unohdettu — se oli se ydinkysymys. [Vasemmalta: Entäs asuntopolitiikka?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä puheenvuoro ministeri Essayahille, olkaa hyvä, kaksi minuuttia.

11.09 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Täällä tuli useita kysymyksiä ja myöskin kommentteja, jotka liittyivät maa- ja metsätalouteen — kiitoksia niistä.

Täältä salista jo poistunut edustaja Ojala-Niemelä osoitti erinomaista tajua maakuntien Suomen huolista ja siitä, kuinka hyvin hallitus niihin vastaa. Hän nosti esille sen vahvan panostuksen, mitä ollaan tekemässä Pohjois-Suomeen. Juurikin näin, minä uskon, että aika monet teistä, jotka tulette eri puolilta Suomea maakuntien edustajina, näkevät ne vahvat kirjaukset, mitkä tällä hetkellä ovat aluepolitiikassa, ja myöskin sen, millä tavalla nimenomaan esimerkiksi näitten neljän miljardin investointipakettien kautta pidetään koko maa mukana. On vahvoja investointeja ratoiin, on vahvoja investointeja myöskin teihin, puhumattakaan siitä, että myöskin korjausvelkaa lähdetään taittamaan tulevana vuosina, jolloin ka voimme luottaa siihen, että tämä hallitus haluaa pitää koko maan mukana, haluaa antaa mahdollisuuksia eri puolille Suomea. [Ben Zyskovicz: Vastuuta koko Suomesta! — Oi-kealta: Kyllä!]

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Sen lisäksi täällä nostettiin esille metsäpolitiikka — edustaja Heikkinen asiantuntevasti sitä linjasi. Juuri näin, hallitus tulee sitä edistämään.

Kuivuusasia nousi, edustaja Saarikko nosti sen esille. Täytyy sanoa, että tällä hetkellä kuivuus vaivaa kyllä ihan ympäri Eurooppaa. Olen lähdössä nyt jo maanantaina sitten tuohon ensimmäiseen neuvoston kokoukseen, ja siellä asialistalla on tähän kuivuuskysymykseen liittyvää keskustelua. Ja todellakin, kyllä hallitus on varautunut erilaisiin tilanteisiin, mitä tämänkin suhteen saattaa vielä tapahtua. Mutta äärimmäisen tärkeää on ymmärtää se, että Suomessa maatalous tällä hetkellä kärsii kuivuudesta mutta muualla Euroopassa tilanne on vielä paljon pahempi. Tämä on sellainen asia, johon meidän kannattaa kyllä hyvin suurella vakavuudella suhtautua. Siksi ne kirjaukset ruokaturvasta ovat äärimmäisen tärkeitä.

Vielä edustaja Huttunen nosti esille tämän HAMA-yhteistyön, ja siinä on tehty tärkeää työtä. Siis harvaan asuttujen alueitten eteen tehty työ on tärkeää, mutta osittain ongelmallista on se, että kuitenkin tässä työssä toimii monia erilaisia ryhmiä ja nyt on sitten yhdelle ryhmälle tullut tätä tukea ja mahdollisuuksia investoida. Siksi tätä asiaa kannattaa nyt katsoa vähän niin kuin siltä tasolta, että katsotaan eteenpäin ja mietitään, millä tavalla esimerkiksi nämä erilaiset ryhmät tulisivat tasapuolisesti kohdelluiksi. Siinä mielessä, vaikka HAMA-ryhmä on tehnyt tärkeää työtä, tälle ei ole tällä hetkellä tulossa jatkoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Jatkamme hetken aikaa nyt debattia ja otamme sitten useampia ministerien vastauspuheenvuoroja. — Edustaja Kiuru, Krista, olkaa hyvä.

11.12 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ajassa, vaikeina taloudellisina aikoina tarvitaan arvojohtajuutta. Siksi tässä salissa on myös tärkeää, että oppositio saa haastaa hallitusta hallituksen ja hallituksen johdon arvoista. Tämä koskee myös puhemiestä. Särähti korvaan se, että edustaja Bergin puheenvuoron jälkeen todettiin, että täällä keskustellaan hallitusohjelmasta, mutta kun edustaja Hoskonen käytti oman puheenvuoronsa vihreille kettuihin, siitä ei huomautusta tullut. [Välihuutoja oikealta]

Minusta on tärkeää, että me puhumme täällä arvoista: siitä, että vaikeina taloudellisina aikoina, kuten pääministeri hallitusohjelmaneuvoitteluiden aikaan sanoi, keneltäkään ei vaadita kohtuuttomia. Nyt me kysymme, vaaditaanko ja missä ovat laskelmat. Tämä hallitus ei viitsinyt edes alustavia selvityksiä tehdä tulonjakovaikutuksista, puhumattakaan että te olisitte teettäneet ja laittaneet näistä vaikutusarviointit heti liikkeelle. Se kertoo uskomattomasta välinpitämättömyydestä.

Hyvinvointivaltiota halutaan kaventaa pelkällä juustohöylämisellä. [Puhemies koputtaa] Sosiaalista kestävyysvajetta lisäämällä taloudellinen kestävyysvaje lisääntyy. 1,4 miljardia leikkauksia soteen — se on häpeällistä tältä porukalta. Sairailta leikataan. Ei ihme, että kysymyksessä on oikeistohallitus. [Ben Zyskoviczin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä.

11.13 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietenkin selvää, että tasapainotustoimia täytyy tehdä, mutta on varmastikin myös kritisoitava sitä, kuinka sosiaalisesti oikeudenmukaisia ne ovat. Kun on pakottava tarve tehdä tasapainotustoimia, niin kuinka pakottava tarve on samalla tehdä vaikkapa olueen veronkevennys? Tai kuinka pakottava tarve on keventää kansanedustajien verotusta tai vielä meitä parempitu-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

loisten verotusta? Onko siihen pakottavaa tarvetta? Ja oliko pakottava tarve tehdä veronkorotus vaikkapa lääkkeisiin tai matkailuun, joka kärsi koronan myötä, arvonlisäveron korotuksella?

Mutta, arvoisa hallitus, haluaisin kysyä näistä sosiaali- ja terveysmenojen säästöistä tarkemmin. Ne ovat siis miljardiluokassa, ja te kerotte, että ne kohdistuvat myös palveluverkkoon. Kertokaa minulle, miten palveluverkosta säästetään ilman että se ei ole ihmisten palveluista pois. Te tulette tekemään myös ihan kohdennettuja säästöjä esimerkiksi Kemin ja Savonlinnan alueille. [Puhemies koputtaa] Kuinka oikeudenmukaista se on?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

11.15 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näin, talouden tasapainotus on yhteinen tavoite. Kysymys onkin siitä, tehdäänkö se oikeudenmukaisesti vai epäoikeudenmukaisesti, kuten tämä hallitus, ikävä kyllä, on valinnut tehdä. Ei ole oikein, että suurimman taakan kantavat ne, joilla on jo valmiiksi tiukkaa.

Minusta eilisen ja tämän päivän keskusteluiden, myös eilisen A-studion perusteella vaikuttaa ilmeiseltä, että päätösten vaikutuksia ei ole mietitty loppuun asti. Työttömyysturvan suojaosa on päätetty poistaa ymmärtämättä, miten se toimii: että sen poisto itse asiassa heikentää työnteon kannustimia, kannustinta ottaa keikkatyötä vastaan, päästä siihen työnsyrjään kiinni. Toimeentulotukea on päätetty kiristää ymmärtämättä, minkälaista on se toimeentulotuen varassa olevien arkitodellisuus: miten monimutkaisia, vaikeita tilanteita ihmisillä on.

Yksi turhauttavimmista, melko pieni, mutta turhauttava säästö, jonka haluan nostaa esiin, on lastensuojelun jälkihuollon leikkaus ja heikentäminen. Minusta on täysin kohtuutonta, että tätä talouden tasapainotusta tehdään ottamalla pois heiltä, jotka ovat koko elämänsä ajan saaneet kaikkein vähiten — kaikkein vähiten — ja toivon, että tätä leikkausta harkitsette vielä. Nämä nuoret ovat ansainneet parempaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

11.16 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! Kuuntelen salin vasemman laidan kommentteja näihin tuleviin uudistuksiin, ja näyttää siltä, niin kuin teidän maailmankuvassanne vähäosaisen ja työttömän rooli olisi ikuisesti olla vain työtön ja vähäosainen ja nostaa tukia sen sijaan, että he olisivat tekemässä työllä itselleen parempaa elämää.

Mutta porvarillinen maailmankuva on toinen. Me halutaan, että ihmiset ovat lähtökohteisesti töissä, ei tuilla. Työ tuottaa tekijälleen ja yhteiskunnalle käytännössä kaiken. Kaikki hyvä syntyy työn tekemisestä. Sen takia tämä hallitus on nyt tekemässä näitä uudistuksia: madalletaan palkkaamisriskiä, parannetaan työn kannustavuutta, ja sillä tavalla saadaan yhä useampi suomalainen töihin.

Tanska teki nämä uudistukset jo 90-luvulla. Heidän työllisyysasteensa on ollut kroonisesti pari, kolme, neljä prosenttiyksikköä korkeammalla tasolla kuin Suomessa. Montako sataatuhatta ihmiskohtaloa Suomessa on jäänyt ilman työtä ja hyvinvointia sen takia, että meidän työmarkkinapolitiikkamme on juuttunut tuonne YYA-poteroihin? [Puhemies koputtaa] Monenko lapsen kesälomareissut, monenko vanhuksen lääkkeit, monenko ihmi-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

sen hyvinvointi on ollut [Puhemies koputtaa] sen panttivankina? Sen takia näitä uudistuksia tehdään, ei ihmisten kiusaamiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

11.18 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus huolehtii koko maan elinvoimasta: pohjoisen ohjelma käynnistetään, huolehditaan Itä-Suomen kehittämisohjelmasta. Aivan liian pitkään pohjoinen ja sen investointipotentiaali on ollut paitsiossa. Täällä nostettiin esiin Kolari-radan sähköistäminen — erittäin hienoja kirjauksia. On massiivinen infrapaketti tiestöön, kolme miljardia euroa, sen kunnossapitoon. Tämä edesauttaa myös ympäri Suomen näitä erilaisia hankkeita ja investointeja.

Lupaprosessien sujuvoittaminen on keskiössä tämän hallituksen ohjelmassa. Uudistetaan kaavoitus-, rakennus- ja ympäristölupaprosesseja ja kaikkia niitä koskevia valituskäytäntöjä myöskin siten, että samasta asiasta voi valittaa hallinto-oikeuteen vain kerran. On käsittelyajalle lakisääteinen ja sitova määräaika. [Puhemies koputtaa]

Tämä hallitus haluaa kaikin tavoin edistää [Puhemies koputtaa] kotimaista teollisuutta ja investointeja, yrittäjyyttä ja työn tekemisen kannattavuutta. [Puhemies koputtaa] — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

11.19 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutama sana kriisitietoisuudesta. Meillä on kriisi, joka maksaa: liikkumattomuus. Se on ohjelmassa kyllä hienosti tunnistettu. Liikkeelle-ohjelmassa on 16 kohtaa — kaikki tarpeellisia —, mutta rahat unohtuivat. Kirjaukset eivät liukuta kuin silmiä. Liikunnan budjetti pysyy liian pienenä, liikkumattomuuden kustannukset liian korkeina. Kävelystä ja pyöräilystä leikataan. Liikuntapalveluiden alvia nostetaan. Näinkö arkiliikuntaa lisätään? Näinkö liikuntaseuroja kannustetaan? Jälleen kerran rahaa löytyi moneen muttei liikuntaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Riksdagsledamot Andersson, Otto, varsågod.

11.20 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan kollegat puheenvuoroissaan kantavat huolta kotimaisesta maataloudesta, ja arvostan sitä kovasti. Ehkä teidän puheenvuoroissanne kuitenkin häiritsee se, että jatkuvasti kysytte, missä rahat, ja vähättelette näitä tekstejä, mitä tässä on, vaikka sieltä tekstistä löytyy se kaikkein tärkein.

Kotimainen maatalous, kuten tiedämme, on kärsinyt rakenteellisesta kannattavuuskriisistä pitkään, ja se on tällä hetkellä aivan akuutti. Kun puhuu maanviljelijöiden kanssa, niin he eivät niinkään halua lisää tukilantteja, he haluavat kohtuullisen korvauksen siitä kovasta työstä, jota he tekevät joka ikinen päivä ympäri vuoden. Siksi on aivan keskeistä, että tässä hallitusohjelmassa nyt vihdoinkin muutetaan elintarvikelakia ja kilpailulakia ja muuta lainsäädäntöä. Maanviljelijöiden asemaa elintarvikeketjussa on vahvistettava, ja sitä hallitus nyt tekee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Otamme seuraavaksi kolme vastauspuheenvuoroa ministeriainiosta. Ministeri Satonen aloittaa, olkaa hyvä. Kaksi minuuttia kukin.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

11.21 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotta on työpaikkoja, pitää olla myös työnantajia. Jos katsotaan taaksepäin, mitä Suomessa on tapahtunut, vuosikymmeniä on ollut niin, että ainoastaan yksinyrittäjien määrä on merkittävästi kasvanut, mutta työnantajayrittäjien määrä ei ole kasvanut lainkaan. Ja viimeisten vuosien aikana se on jopa romahtanut, se on laskenut kymmenellä prosentilla. Riippumatta siitä, minkä värinen hallitus tässä maassa on, tämä asia on mielestäni sellainen, että kaikkien pitäisi ottaa se vakavasti, koska edellytys sille, että työllisyys voi olla korkealla, on se, että meillä on työnantajia. Ne työnantajat, jotka työllistävät, ovat nimenomaan pk-yrittäjiä, ja silloin tärkeäksi tulee se, minkälaisen byrokratian he joutuvat kohtaamaan, minkälainen työllistämisen kynnys on. Sen takia on tärkeää tehdä näitä reformeja ja esimerkiksi edistää paikallista sopimista, jotta työnantajat ja työntekijät voivat yhdessä sopia niitä kaikkein toimivimpia malleja siellä työpaikoilla niin, että ne toimivat molempien osapuolien eduksi ja niin, että suomalainen työ pärjää kansainvälisessä kilpailussa.

Nyt on aika uudistaa työmarkkinoita, ja se tehdään sen takia, että jatkossakin meillä on työtä ja työllisyysastetta voidaan edelleen nostaa ja sitä kautta meidän hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohja pitää kunnossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

11.23 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jakeluvelvoite ja pumppuhinta. Tämän päivän Helsingin Sanomissa on varsin realistinen arvio: pumppuhinta kevenee ensi vuoden alusta kahdeksalla sentillä politiikka-vaikutusten tähden. Vaalikauden lopulle tultaessa eri toimenpiteiden yhteisvaikutus tasaantuu. Verrattuna Marinin voimassa olevaan lainsäädäntöön pumppuhinta jää kymmeniä senttejä kevyemmäksi. [Välihuutoja keskeltä]

Onko se sitten oikein vai väärin, että maltillistamme ja pidämme pumppuhinnan kevyempänä? Täällä esitettiin niinkin, että olisi nimenomaan pienituloisten autoilijoiden etu, että nostamalla jakeluvelvoite tappiin vaihdettaisiin fossiiliset nopeammin paistinrasvaksi. No, me olemme tässä hakeneet tasapainoa. Kyllä, tuetaan biokaasun, synteettisten polttoaineiden, uusiutuvien investointeja sillä, että jakeluvelvoite pidetään hengissä [Juho Eerola: Meneekö jakeluun!] ja se on myöskin nousevalla uralla — mutta ei tehdä sitä, hyvät ystävät, hinnalla millä hyvänsä. Ei hinnalla millä hyvänsä rahdata paistinrasvaa Aasiasta suomalaisten tankkeihin silloin, jos on kustannustehokkaampia, halvempia päästökeinoja tarjolla.

Sen tähden tämä hallitus satsaa myös siihen, että jakeluvelvoitetta voi sen sisällä täyttää rahoittamalla halvempia päästövähennyksiä, vaikkapa polttoöljyn vaihtamista maalämpöön tai maatilojen päästövähennyksiä tai maaperäpäästöjen vähennyksiä, ja luomme myöskin joustomekanismin, joka vielä tästä äsken mainitsemastani Hesarin arviosta saat-
taa laskea näitä jakeluvelvoitteen ja sitä kautta pumppuhinnan kustannuksia.

Kokonaisuudessaan numerot ratkaisevat. Teollisuuden energiantuotannon päästöjen sitomisessa, hiilidioksidin talteenotossa ja sitomisessa puhutaan kymmenkertaisesta määräs-
tä hiilidioksidia 2030-luvun tasossa kuin mitä nämä jakeluvelvoitteen siirrot tarkoittavat. Se on se, mihin me tähdätään. Hieman vähemmän tuijotetaan ja valvotaan ja nyhdetään sitä yksittäisen autoilijan pakoputkea, ja kohdennetaan katse niihin isoihin päästöihin, joilla vaikutetaan sitten isossa kaavassa jopa siihen kuivuuteen, mistä täällä ministeri Essayah puhui, kunhan kaikki maat oman osansa tekevät.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

11.25 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työministeri Satonen kuvasi hallituksen työlinjan, eli puramme kannustinloukuja, jotta työtä kannattaa aina ottaa vastaan, ja se on myös sosiaaliturvan uudistamisen keskeinen periaate: työhön kannustava sosiaaliturva. Se päälinja on se, että haluamme, että yhä useampi työikäinen, työkykyinen suomalainen saa tukien sijaan palkkaa eli pääsee työhön. Se on myös kaikkein keskeisin keino siihen, miten esimerkiksi lapsiperheköyhyyttä voidaan torjua: että saadaan vanhemmat työelämään ja saamaan palkkatuloa ja sitä kautta nostetaan ihmisten elintaso, että he saavat myös vaikutettua oman elämänsä suuntaan. Tämä on se keskeinen linja.

Täällä kysyttiin asuntopolitiikasta ja asumistuen kehittämisestä. Asumistukimenot ovat Suomessa kasvaneet viimeisen kymmenen vuoden aikana likimain miljardilla eurolla. Myöskin asumistukea nauttivien määrä, siis asumistukea saavien määrä on kasvanut runsaasti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Ennen vaaleja lukuisat puolueet toivat esiin myöskin sen, että meillä on tarvetta — ihan rehellisesti kerrottiin, että on tarvetta — säästää asumistukikuluissa. Näin tullaan myöskin tekemään, mutta ne uudistukset ja leikkaukset — puhun suoraan, että tullaan tekemään leikkauksia asumistukeen, se on hallitusohjelmassa — tullaan toteuttamaan siten, että korostamme tukien kohdentumista tukea eniten tarvitseville ihmisille. Se on se päälinja. Esimerkiksi omistusasuntoon ei enää jatkossa saa yleistä asumistukea, [Välihuuto vasemmalta] ja toisena linjauksena ja päälinjana tässä asuntopolitiikassa on ollut se, että yhteiskunnan tukemat vuokra-asunnot kohdennetaan nykyistä paremmin nimenomaan eniten tarvitseville, heikommassa ja haavoittuvassa asemassa oleville.

Ja kun kysytte vaikutusarviosta, niin kyllä vaikutusarviot tullaan tekemään. Lainvalmistelussa tehdään aina vaikutusarviot, te tiedätte tämän hyvin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

11.27 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin, jälleen tänään, kuten eilenkin, me olemme kuulleet, että oppositio jakaa tämän yhteisen tavoitteen julkisen talouden korjaamisesta, [Oikealta: Eivät jaa!] mutta kuten eilen sanoin, ainoa ero on siinä, että tämä hallitus uskaltaa sen tehdä. Te ette uskaltaneet. Teiltä ei ole tullut tänään eikä aiemminkaan yhtä ainutta valtiovarainministeriön todentamaa keinoa, jolla tämä tehtäisiin. Se ei tule meille yllätyksenä, että jokaista leikkausta, jokaista sopeutustoimea, jokaista rakenteellista uudistusta tulee joku kritisoidaan niin tässä salissa kuin sen ulkopuolellakin, mutta me olemme siihen valmiit, koska me olemme sitoutuneet tämän isänmaan talouden korjaamiseen, jotta meillä olisi tulevaisuudessakin hyvinvointijärjestelmä.

Kuten ministeri Grahn-Laasonen totesi, vaikutusarviot totta kai tehdään. Jos muistelen viime kautta, niin teillä jäivät joskus ne tekemättä aika oleellisistakin lakiesityksistä. Sen sijaan me tulemme tekemään selvät vaikutusarvioinnit, myös tämän tuloluokkiin jakautumisen arvion, ja ottamaan erilaiset riskikategoriat huomioon, jolloin pystymme tarkastelemaan, että tilanne ei osoittaudu kohtuuttomaksi.

Täällä on puhuttu alkoholiverosta. Haluaisin huomauttaa, että päinvastoin väkevien viinien ja viinien alkoholiveroa kiristetään. Se, että oluisiin tulevaisuudessa hyvin pieni kevennys, tu-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

kee esimerkiksi kotimaista yrittäjyyttä melkoisen paljon. Vastaavasti tupakkaveroa kiristetään. Me kutsumme näitä haittaveroiksi. Sen sijaan ne, mitä te kuvaatte haittaveroiksi, esimerkiksi liikkumiseen ja logistiikkaan kohdistuvat uudet kustannukset, eivät ole meidän mielestämme haittavero. Myöskään teollisuuteen emme halua kohdistaa uusia kustannuksia, päinvastoin tämä hallitusohjelma on teollisuusmyönteisin vuosikymmeniin tässä maassa, ja tämä tarkoittaa verotuloja, tämä tarkoittaa työpaikkoja ja hyvinvointia. [Eduskunnasta: Töitä suomalaisille!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

11.29 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun te puhutte täällä kauniisti talouskasvun vauhdittamisesta ja työllisyyden vahvistamisesta, niin pelkään pahoin, että tulos on tällä ohjelmalla päinvastainen kaupunkiseutujen näkökulmasta. Kun katsotaan tätä teidän asuntopolitiikkaa, jossa on myös asumistuen kova leikkaus, se tulee nimenomaan leikkaamaan jo nykyisin pienituloisilta työssäkäyville. Kun tällä hetkellä pääkaupunkiseudulla, joka on koko maan talouskasvun veturi, on jo kohtaanto-ongelma sen takia, että näillä pienipalkkaisilla työntekijöillä ei ole varaa asua pääkaupunkiseudulla, niin nämä leikkaukset ja koko ARA-asuntotuotannon romahduttaminen tulevat vaikeuttamaan tätä työllisyyden vahvistamiskehitystä. Ihmettelen kyllä, että ette kuuntele edes elinkeinoelämän ääntä, joka on vedonnut teihin viimeksi toukokuussa, että panostaisitte valtion tukemaan ARA-asuntotuotantoon. Te jätätte tässä myös elinkeinoelämän viestin kuulematta ja siten heikennätte työllisyyden kehitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

11.30 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelma kumpuaa huolesta, valtavasta huolesta siitä, onko myöskin tulevilla suomalaisilla niin hyvä yhteiskunta kuin missä me kaikki olemme saaneet elää. Täällä ovat hyvin monet edustajat viitanneet juuri siihen, että eihän politiikkaa tehdä ensi viikon tai edes ensi vuoden takia, vaan ensi vuosikymmenen takia ja siitä eteenpäin. Se on meidän vastuumme.

Muutama korjaus siihen, mitä täällä on esitetty:

Sosiaali- ja terveystalouteen tulee tälläkin vaalikaudella miljardi, yli miljardi, vuodessa lisää rahaa, ja korjaussarja on valtava myöskin sillä puolella, ei ihan niin iso kuin taloudessa mutta myöskin sillä puolella, myöskin sosiaali- ja terveystalouteen laitetaan kuntoon.

Hyvät sosiaalidemokraatit, teidän pelottelunne, teidän lietsontanne, teidän vappupuheenne eivät tuo tähän maahan yhtään työpaikkaa, [Oikealta: Juuri näin!] yhtä ainoaa työpaikkaa. Hallituksen työlinja tuo 100 000.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

11.31 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä valtiovarainministeri Purra puhui rohkeudesta, ja teillä todellakin oli rohkeutta tehdä massiivisia vaalilupauksia. Kun puhutaan Stop autoilijoiden kuritukselle -ryhmästä, niin teidän lupasitte, että poistetaan jakeluvelvoite. Te sanoitte, että lasketaan polttoaineiden verotus EU:n

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

minimiin. Autoverosta luopuminenkin oli teidän puolueenne listalla. No, nämä ovat rohkeita lupauksia, mutta siihen se sitten jäi, lupauten tasolle.

Kun täällä ministeri, ympäristö- ja ilmastoministeri, lainasi Helsingin Sanomia tähän polttoainehintaan liittyen, niin uskallan myös itse lainata. Siinä jutussa taidettiin todeta näin, että ”todennäköisesti hallituksen toimilla ei kuitenkaan ole kovin merkittävää vaikutusta polttoaineiden hintaan suuntaan tai toiseen”. [Välihuutoja] Näin, on markkinahinnat myöskin.

Mutta kysyisin myös samaiselta ministeriltä, kun teille tämä ilmasto kuuluu, millä me saamme lisää työpaikkoja myös ilmastosektorin osalta. Pohjoiseen Ruotsiin tarvitaan sata-tuhatta työpaikkaa vuoteen 30 mennessä. Miten tämä hallitus aikoo toimia, että yrityksiä, työpaikkoja syntyy Ruotsiin ja sinne saadaan työ... — anteeksi, pohjoiseen Suomeen [Naurua] ja saadaan Ruotsista työvoimaa, [Puhemies koputtaa] koska ruotsalaiset yrittävät tällä hetkellä saada [Puhemies koputtaa] meidän työvoiman pohjoisesta Suomesta? [Hälinää — Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

11.33 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihmettelen kylä tätä nykyvasemmiston linjaa. Minä en ole kuullut tänään enkä eilen yhtä ainutta puheenvuoroa, missä te kertoisitte ratkaisuja sille, että tässä maassa saataisiin työpaikkoja aikaiseksi. Tässä hallitusohjelmassa luvataan satatuhatta uutta työpaikkaa, sen pitäisi olla jokaiselle vasemmistossa ilon ja juhlan aihe — satatuhatta uutta työpaikkaa suomalaisille, jotka nousevat sosiaaliturvan varasta työelämään ansaitsemaan omia hedelmiään. Miettikäpä sitä.

Tämä hallitus tulee tekemään lukuisia toimia, joilla työn arvostus palautetaan sen ansaitsemalle tasolle. Ottakaa huomioon, hyvä vasemmisto ja keskusta, että ainoastaan työtä tekemällä me pystytään turvaamaan tämä hyvinvointivaltio — työtä tekemällä.

Ja keskustan kritiikkiin kyllä totean sen, että kuulostaa todella omituiselta, että te kritisoitte hallituksen päätöksiä, hallituksen ohjelmaa, vaikka te ette ole itse edes halunneet vaikuttaa tähän hallitusohjelmaan ettekä yhtään mihinkään. Te kategorisesti kieltäydysitte vastuusta, miettikää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

11.34 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan haja-huomiona totean autoiluun sen, että työmatkojen verotushan kiristyy ja sillä työntekoa tehdään entistä vähemmän kannustavaksi. [Jenna Simulan välihuuto]

Kaiken kaikkiaan tämän hallitusohjelman selkeä arvio on se, että kokoomus on saanut linjansa läpi. Kokoomuksen näkemys yhteiskunnastahan on se, että keskitetään Suomi muutamaan kaupunkiin. Jaetaan Suomi voittajiin ja häviäjiin, ja sehän näkyy tästä hallitusohjelmasta vaikkapa sosiaali- ja terveystalouden osalta erittäin voimakkaasti. [Jenna Simulan välihuuto] Näyttää kuitenkin myös siltä, että kokoomuksen veropoliittinen linja on mennyt läpi. Kokoomushan on pitkään ajanut niin sanottujen kulutusverojen kiristämistä eli autoveron kiristystä, sähköveron kiristämistä, energiaveron kiristämistä, arvonlisäverotuksen kiristämistä. Tämä hallitus tulee kiristämään palveluyrittäjien arvonlisäverotusta erittäin voimakkaasti. Kymmenientuhansien pienyritysten verotus tulee kiristymään.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Lisäksi, puhemies, loppuun totean, että perussuomalaiset lupasivat Vaasan vaalipiirissä ja Pohjanmaallakin, että turve tulee laajempaan käyttöön, [Puhemies koputtaa] bensiinin hinta alenee. Kumpikaan ei toteudu. Turve ei tule uusiutuvaksi, ja bensiinin hinta ei muutu kuin muutamalla sentillä. [Puhemies koputtaa] Se vaihtelu on Nesteen ja ABC:n huoltoasemien välilläkin Kauhavalla. Mutta sen sijaan [Puhemies: Nyt aika on loppunut, edustaja Kurvinen!] kyllä kansaneläkeläiset joutuvat maksamaan lääkkeitä hieman enemmän. Miksette, edustaja Mäenpää, edustaja Peltokangas, edustaja Rintamäki, [Puhemies koputtaa] puhuneet Kauhavalla, [Puhemies: Edustaja Kurvinen!] Seinäjoella, Vaasassa tästä yhtään mitään keväällä? [Puhemies: Minuutti kestää 60 sekuntia!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

11.36 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että hallitus sitoutuu hiilineutraalisuustavoitteeseen, että tehdään nuorten hyvinvointiohjelma ja että korkeakoulupaikkoja ainakin tekstissä lisätään. Konkretia ja rahoitus kuitenkin uupuvat. Korkeakouluilta leikataan. Nuorisotoiminnan, kulttuurin, liikunnan avustusten osalta kerrotaan, että juuri saavutettu parlamentaarinen sopu aiotaan rikkoa ja avustuksia leikata. Hiilinielujen osalta meinataan mennä Brysseliin neuvottelemaan, josko Suomi saisi omat uudet pelisäännöt. Näen ohjelmassa paljon tällaisia vastaavia ristiriitaisuuksia.

Otetaan vielä toinen erä. Perusopetukseen lisätään rahoitusta, mutta samaan aikaan kuntien valtionosuuksia leikataan toisella kädellä. Nämä kohdistuvat juuri varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen. Ihmiset halutaan liikkumaan, mutta arkiliikuntaa ei lisätä, vaan kävelyn ja pyöräilyn tukia vähennetään. Hyvä hallitus, voitteko ristiintsekata nämä omat toimenne?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyr, olkaa hyvä.

11.37 **Nasima Razmyr sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On surullista, että tässä hallitusohjelmassa, kuten olemme edellä kuulleet, vaikutusten arviointi puuttuu. Edustaja Lindtman esitti tuossa aiemmin kysymyksen, että jos nämä tulevat heikentämään erityisesti pienituloisten, heikoimmassa asemassa olevien ihmisten ja perheiden elämää, tuletteko perumaan omia päätöksiä ja linjauksia. Siihen emme ole saaneet valitettavasti vielä vastausta.

Ja mitä tulee sitten koulutukseen, on totta, että toisella kädellä annatte hyviä asioita, mutta toisella kädellä otatte vielä enemmän, jolloin jäädytään miinuksen puolelle. [Krista Kiuru: Ja pysyvästi!] Yksi asia on varma. Tämä hallitus tulee romuttamaan aikuiskoulutuksen ajassa, jolloin tarvitsemme enemmän kuin koskaan itsensä kehittämistä ja oppimista digitalisaation, robotiikan ja hyvin muuttuvan maailman keskellä. Miksi näin tehdään, onko tässä mietitty kokonaisarviointia? [Puhemies koputtaa] Nämä koulutuksen leikkaukset todellakin tehdään vaivihkaa, hieman salaa, siinä missä sote-leikkaukset näkyvät selkeästi ja selvemmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

11.38 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä salissa kuulostaa siltä, että hallituksessa ei ole muita kuin perussuomalaisia, ja meillehän se sopii

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Suomen vastuunkantajana ja muutoksentehtävänä mainiosti. SDP:n, keskustan, vihreiden ja vasemmistoliiton puheita kuunnellessa tulee käsitys, että valtion kassassa on ylimääräistä rahaa miljardin edestä. Nopeasti on unohtunut 40 miljardin velka, jota edellinen hallitus kasvatti — on jaettu vappusatasia, joulupukkirahoja, ja energian on kerrottu tulevan töpselistä ja rahaa seinästä. Tämä touhu ei vaan enää käy.

Tässä keskustelussa eilisestä lähtien selvästi huomaa, että ohjelmaa ei ole luettu, tai jos on luettu, sitä ei ole ymmärretty, eikä varsinkaan ohjelman kokonaisuutta hahmoteta. Tämä ohjelma on erittäin hyvä meidän Suomemme hyvinvoinnin turvaamiseksi niin turvallisuuden, liikenteen, työllisyyden, koulutuksen, teollisuuden kuin TKI-toiminnan sekä myöskin heikompiosaisten ja pienituloisten osalta, joista hallitus tulee pitämään huolen. Nyt suora-viivaistetaan hallintoa, laitetaan asioita tärkeysjärjestykseen, ja laitetaan rotia isänmaahamme. [Puhemies koputtaa] Muutamia asioita nostan esiin: maakuntaveroa ei tule, eläkeisiin ja toimeentulon perusosaan ei kosketa.

Toivon tästä salista löytyvän yhtenäisyyttä ja positiivista otetta yhdessä yhteisten asioiden hoitoon. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

11.40 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Essayah nosti täällä tärkeän asian esille: se on ruokaturva ja kuivuus. Ja nyt kun hän lähtee sinne neuvostoon, niin kannattaa seuraava lause tästä hallitusohjelmasta nostaa esille: ”Kasvu- ja kuiviketurve määritellään strategisesti tärkeäksi raaka-aineeksi ja turvepeltoja käytetään jatkossakin huoltovarmuuden ja ruokaturvan varmistamiseksi.” Tämä on nyt teidän, arvoisa Marinin hallitus ja hallituspuolueet, ikään kuin iso virhe, että te vain syytitte turvepeltoja, koska neidän ovat parhaita peltoja silloin, kun kuivuus tulee. Nyt tämä hallitusohjelma korjaa sen virheen, ja tämä hallitusohjelma on muutenkin täysin erilainen maatalous- ja metsäpoliittisilta linjauksiltaan. Tämä hallitusohjelma tukee ruokaturvaa, tekee ruuantuotannosta prioriteetin, haluaa sen, että puuta riittää, metsät kasvavat, sitovat hiilidioksidia, ja sen lisäksi teollisuuden puuhuolto, vienti ja vientitulot kasvavat. Se on tämän hallitusohjelman parasta antia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ja edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

11.41 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus, täällä on nyt kaksi päivää yritetty avata sitä, että tämän teidän talouslinjanne suurin epäkohta on sen epäoikeudenmukaisuus. On valinta — se on poliittinen valinta, se on arvovalinta — maksattaa nämä teidän päättämänne veronkevennykset kaikista pienituloisimmilla. Tällä rakennetaan tietoisesti luokkayhteiskuntaa. Ei ole myöskään vahvaa analyysiä ensin perustella hallituksen koko talouskurilinjaa valtiontalouden tasapainottamisella ja sen jälkeen helposti löytää rahoja kaikista varakkaimpien ihmisten tukemiseen. En myöskään ymmärrä, miten se auttaa työllistymistä, jos Helsingin kaupungin pienituloisen työntekijän asumistuesta leikataan. Miten se auttaa, että minun naapuriltani otetaan 80 euroa ja minulle annetaan 100 euroa kuussa lisää? Tämä asumispolitiikan kokonaisuus on todella karu, kun samaan aikaan leikataan tuista ja sitten ARA-tuotanto ajetaan alas. Ei myöskään asunnotomuutta ole mahdollista poistaa, jos kolmannes investointiavustuksista [Puhemies koput-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

taa] aiotaan vähentää. Ja toivoisinkin vastausta myös siihen, että jos teillä on epäselvyyksiä liittyen näihin, [Puhemies koputtaa] niin oletteko valmiita perumaan päätöksiänne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

11.43 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla oli nyt kyllä vähän sellainen tunne, kun kuuntelin valtiovarainministeri Purraa, että siinä puhui nyt vähän eri henkilö kuin silloin jokin aika sitten, kun oppositiojohtaja Purra puhui. Tuliko teille sellainen tunne? [Krista Kiuru: Näin on, sama fiilis!] — No, sama fiilis, kyllä. [Välihuutoja] Puhemies, se ongelma tässä on, että vaalien alla oppositiojohtaja Purra kertoi, että kokoomus haluaa leikata pienituloisilta ja se ei käy. [Antti Lindtman: Ei käy!] Ja nyt se on käynyt, kuten olemme huomanneet. Ja niissä puheenvuoroissa, mitä täällä olette nyt pitänyt, te olette kovin puolustellut näitä leikkauksia pienituloisille. Ja se ongelma tässä ohjelmassa on nimenomaan se, että kun talouden taakkaa jaetaan, se jaetaan tässä nyt hyvin epäoikeudenmukaisesti. Samaan aikaan pienituloisilta leikataan, vaikka sen ei pitänyt teille käydä, ja samaan aikaan kaikkein varakkaimmat saavat noin 1 200 euron verolahjan — siihen on rahaa. Onko tämä oikein?

Minä nyt kysyn, että kun te kuitenkin kaksi kuukautta siellä Säätytalolla olitte, niin etkö te siinä ajassa [Puhemies koputtaa] löytäneet yhtäkään keinoa, jolla myös suurituloiset osallistuisivat [Puhemies koputtaa] jollakin tavalla näihin taloustalkoihin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Otamme tähän yhteyteen vielä yhden debattipuheenvuoron, jonka jälkeen ministerit voivat pitää vastauspuheenvuoroja. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

11.44 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta alkaa tuntua, että keskustaa ja oppositiota ottaa aivoon ja olette harmissanne, koska maa- ja metsätaloussasioihin tuli niin hyvät kirjaukset ja niitä aletaan nyt toteuttaa. Otan esille sen, että jos edellisen hallituksen linjalla olisi menty ja jatkettu, niin 40 senttiä litralta olisi polttoainenuussut — toistan: 40 senttiä litralta. [Eduskunnasta: Vähintään!] Se olisi katastrofi veronmaksajille. [Eduskunnasta: Sillä päätöksellä, minkä te teitte! — Miko Bergbom: Keskustan päätöksellä!] Perussuomalaiset olivat hyvin kovana tässä asiassa, niin kuin koko hallitus, että hinta ei nouse pumpulla.

Tämä hallitus ymmärtää pitkät etäisyydet Suomessa: pitää päästä kouluun, pitää päästä kauppaan, pitää päästä lääkärille ja ennen kaikkea töihin. Tämä hallitus ymmärtää, että työkykyisten työikäisten pitää saada töitä ja sitä täytyy järjestää heille, sellaista työtä, jolla pystyy myös elämään. [Puhemies koputtaa]

Ja sitten kaiken lisäksi [Puhemies koputtaa] vielä tukipolitiikka: te ymmärrätte varmaan kaikki, että se ei tuo pitkäaikaista hyvinvointia. [Puhemies koputtaa] Ja vihreät, vielä yksi kysymys: mitä te saitte aikaan [Puhemies koputtaa] eläinten hyvinvoinnin kohdalla neljän vuoden aikana?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Totean selvyyden vuoksi, että jatkamme tätä debattia ministeripuheenvuorojen jälkeen vielä hetken aikaa, mutta tähän yhteyteen otimme vielä yhden puheenvuoron. — Sitten edustaja Junnila, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

11.45 Elinkeinoministeri Vilhelm Junnila (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Erinomainen puheenvuoro edustaja Elomaaalta. Tästäkin keskusta on ollut aika hiljaa, maa- ja metsätalouden osuudesta ja arvostuksesta tässä hallitusohjelmassa. Mutta on täällä aika erikoisia muitakin puheenvuoroja nähty. Tuossa edustaja Heinäluoma esimerkiksi julisti Elinkeinoelämän keskusliiton nimeen — että kyllä kieltämättä roolit ovat jossain määrin muuttuneet. [Välihuutoja] Edustaja Ovaska puhui tuossa aiemmin Ruotsista, mutta minä uskon, että tämä liittyy siihen, että Ruotsin malleja käytetään aika monessa kohtaa tätä hallitusohjelmaa, on sitten kysymys erilaisista työllisyyteen osoitettavista reformeista tai vaikkapa maahanmuutosta.

Toinen erikoisuus on se, että samalla kun esimerkiksi edustaja Saarikko julistaa täällä, että perussuomalaisia on uunotettu hallitusneuvotteluiden aikana, niin vieruskaverit kertovat, että maahanmuutto on kuitenkin liian tiukkaa, kehitysapua on leikattu liikaa ja niin edelleen. Kaikki sellaisia asioita, jotka ovat hyvin tärkeitä tälle puolelle salia, näin uskaltaa sanoa. Eihän se voi olla niin, että nämä molemmat asiat yhtä aikaa toteutuvat. [Krista Kiurun välihuuto]

Sen sijaan eräs asia on hyvin paljon saanut kiitosta, se on tämä ministeri Purran mainitsema teollisuuspoliittinen ohjelma. Täällä eilenkin esimerkiksi edustaja Berg piti erinomaisena asiana tässä olevia yksityiskohtia, ja se on sellaista rakentavaa puhetta, mitä todellakin toivomme, että uskallatte myös ottaa esiin. Työllisyyteen liittyen, byrokratian purkuun, teollisuuteen, maa- ja metsätalouteen liittyen on aivan erinomaisia kirjauksia olemassa. Uskaltakaa sanoa se myös ääneen ja kiittää tätä hallitusta, sillä hallitusohjelma on erittäin hyvä. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

11.48 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan edustaja Kiurun ja edustaja Kulmunin kysymyksiin.

Ymmärrän, että tämä 1,4 miljardin sote-kustannusten loiventaminen varmasti puhuttaa, mutta kuten edustaja Valkonen aikaisemmin sanoi, soteen on tulossa lisärahaa kuitenkin noin miljardi joka vuosi. Tarkoitushan on vain loiventaa sitä kustannuskehitystä, ja se on tässä taloudellisessa tilanteessa aivan välttämätön. Tämä hallitus aikoo kuitenkin parantaa peruspalveluja, helpottaa lääkäriin pääsyä, ja nyt 1.9. voimaan tuleva 14 vuorokauden hoitotakuu pakottaa meidät siihen. Eli me tulemme sinne laittamaan kertaluontoista rahaa 335 miljoonaa, että ihmiset pääsevät lääkäriin.

Edustaja Kulmuni on huolissaan palveluverkosta, ymmärrän senkin huolen. Tässä tilanteessa, kun sote-uudistus on nyt toteutunut, hallitus ensinnäkin haluaa antaa hyvinvointialueille työrauhan. Me emme suunnittele maakuntaveron käyttöönottoa, vaan rahoitus pidetään edelleenkin valtiolla. Tämä hallitus ei tule sulkemaan yhtään sairaalaa. Palvelutarve tulee kasvamaan tällä kaudella ja tulevaisuudessa sen vuoksi, että meidän ikääntyvä väestömme tulee tarvitsemaan enemmän palveluita. Tarkoituksena on kuitenkin se, että sairaaloissa tehdään työnjakoa ottaen huomioon taloudelliset reunaehdot ja myöskin henkilöstön saatavuus. Kuten edustaja Kulmunikin varmasti tietää, niin osassa sairaaloista on jouduttu osastoja sulkemaan sen vuoksi, että siellä ei ole henkilöstöä. Eli nämä reunaehdot täytyy ottaa huomioon, virtaviivaistaa erikoissairaanhoidon, ja näillä toimilla uskon, että me saamme parempia palveluita.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

11.50 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä esitettiin sellaisia lausahduksia kuin että ARA-tuotanto ajetaan alas — vähän suhteellisuudentajua. Se, että meillä investointiavustuksia vähennetään, tarkoittaa sitä, että kun investointiavustuksethan on alun perin suunniteltu siihen, että on erityisryhmiä, joiden tarpeisiin tulee kalliimpia kustannuksia, niin on edelleen tarkoitus, että siellä niitä maksetaan, ja sitten on sellaisia ryhmiä, joiden kohdalla maksetaan vähemmän näitä investointiavustuksia, ja tämä voi tarkoittaa sitä, että esimerkiksi opiskelija-asumisessa tehdään astetta yksinkertaisempia ratkaisuja. Toki tämä vaikuttaa myös aloituksiin, mutta ei missään nimessä ARA-tuotantoa ajeta alas. Yhteiskunta tukee korkotuella vähävaraisten asumista tänä vuonna, tukee ensi vuonnakin. Se tuki ei edes näy budjettikirjassa, koska se on suoraan Valtion asuntorahastossa ja sen maksamaa tukea — veronmaksajien rahaa joka tapauksessa.

Mutta tässä todellisessa asuntorakentamisen lamassa, mikä syksyllä näyttää realisoituvan entistä selkeämmin, tärkeintähän ei nyt ole ainoastaan meidän ARA-käynnistys tai investointiavustukset. Yhtä lailla tärkeätä on se, että me yksinkertaistetaan luvitusjärjestelmää, helpotetaan kustannusten kevenemistä — siihen toki suhdannekin tuonee osaltaan rakennuslalla helpotusta — ja tehdään mahdolliseksi se, että matalammin kustannuksin saadaan kohtuuhintaista asumista ja että asunnot kohdentuvat tarkemmin niille, jotka niitä eniten tarvitsevat, siis heikommille, vaikeimmassa asemassa oleville. Tällä hetkellä näin ei riittävässä määrin ole.

Täällä jälleen kuuntelin ilolla ministerikollega Junnilan puhetta investoinneista, ja myöskin edustaja Ovaska muun muassa täällä nosti esiin vetytalouteen kytkeytyvät laajat investoinnit. Meillä on listattu jopa 90 miljardiin asti EK:n arvion mukaan näitä puhtaan energian siirtymän erilaisia investointeja. Kiistatta tämä hallitusohjelma loikkaa eteenpäin vetytalouteen, se loikkaa eteenpäin ydinvoiman lisärakentamiseen, se loikkaa eteenpäin säätövoiman tarpeiden huolehtimiseen, sähkön varastointiin. Me tarvitaan ne työihmiset, jotka olisivat Ruotsiin menossa, kyllä Suomeen. Tämän joudun kollegalle Ruotsissa kertomaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Multala, olkaa hyvä.

11.52 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että Petteri Orpon hallituksen ohjelma panostaa merkittävästi tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Täällä ollaan oltu huolissaan korkeakoulujen rahoituksesta, mutta voin vakuuttaa teille, että tästä merkittävästä miljardiluokan panostuksesta vaalikauden aikana merkittävä osa tullaan hallitusohjelmakirjaustenkin mukaisesti kohdentamaan korkeakouluille, ammattikorkeakouluille ja yliopistoille. Sitä kautta korkeakoulujen rahoitus ei ainakaan vähene. Lisäksi haluan huomauttaa, että korkeakouluindeksit tulevat täysimääräisesti säilymään ja se lisää korkeakoulujen rahoitusta indeksien mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Tämän lisäksi ovat äärimmäisen tärkeitä kaikki ne linjaukset, mitä olemme tehneet peruskoulun ja muun yleissivistävän koulutuksen sekä ammattikoulutuksen vahvistamiseksi, jotta varmistamme sen, että kaikilla lapsilla ja nuorilla, jotka päättävät peruskoulun, on riittävät tiedot ja taidot, joilla pärjätään toisella asteella, valmistutaan sieltä ja voidaan saada myös ne valmiudet, joilla sitten jatketaan korkeakoulutukseen.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

11.53 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsitykseni mukaan kuitenkin esimerkiksi ammattikorkeakoulujen kattojärjestö on ottanut kantaa siihen, että 100 miljoonaa ollaan vähentämässä ammattikorkeakoulujen rahoituksesta. Pidän sitä merkittävänä säästönä koulutuskentällä.

Huoli taloudesta, huoltovarmuudesta ja työnteon kannattavuudesta on toki jaettu tässä salissa. Mietin, mitä se on se hyvä elämä. Jos hyvä elämä on sitä, että edustaja Valkosen ja pääministerin kotiin menee juna ja verotus kevenee, niin siinä mielessä tämä hallitusohjelma kykenee tuomaan ratkaisuja. Mutta ne ovat valintoja. Ne ovat valintoja, jotka hallitus on tehnyt. Ymmärrän sen kokoomukselta, mutta miten perussuomalaiset ovat siunanneet tämänkaltaiset valinnat? Niiden varjolla säästetään köyhiltä, apua tarvitsevilta.

Tämän hallitusohjelman suurin menosäästö kohdistuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoitukseen. [Krista Kiuru: Näin on!] Ja pyydän teitä nimeämään, millä tavalla tämä miljardiluokan säästö kohdennetaan sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoitukseen, koska sitä ei tästä ohjelmasta vielä pysty lukemaan. Sen tiedän, että se tulee osumaan [Puhemies koputtaa] lähipalveluihin ja erityisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

11.54 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu työllisyydestä, ja ymmärrän, että tavoitellaan 80 prosentin työllisyysastetta tämän vuosikymmenen aikana, mikä on hyvä tavoite. Mutta kun puhutaan niistä keinoista ja 100 000 työpaikasta, niin on laskettu, että 70 000 tulee leikkaamalla työttömyysturvasta ja sosiaaliturvasta, 8 000 tulee siitä, että veroja alennetaan. Kysyisinkin nyt: missä ovat ne työllistämistoimet, jotka panostavat siihen, että osaamista kartoitetaan? Jos yrittäjiltä kysyy, niin ei ole osaavaa työvoimaa tarjolla, sitä ei ole oikeassa paikassa. Missä ovat ne toimet, joilla kohdistetaan työvoimaa niin, että tämä kohtaanto-ongelma ratkaistaan? Ja sitten, kun osaamista pitäisi olla lisää, täällä lopetetaan aikuiskoulutustuki, joka on viime vuonna 30 000 ihmiselle tarjonnut osaamisen päivittämistä. Tässä on joku ristiriita olemassa. Täällä tehdään leikkauksilla työllisyyttä ja pitäisi saada tehtyä positiivisia toimia, millä se työllisyys paranee, ja niitä minä odotan hallitukselta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

11.56 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on hyvin vaikean tilanteen edessä, ja se uhkaa hyvinvointivaltiomme tulevaisuutta pitkälle tulevaisuuteen. Se uhkaa sitä meidän lastemme ja meidän lastenlastemme kohdalla. Ongelman kokonaisuus ei ehkä ole kaikille vielä hahmottunut. Ongelma on Suomella kolmiosainen: talouskasvu puuttuu, työttömyys on kroonisesti korkea, ja julkiset menot ovat liian suuret. Suomen bruttokansantuote ei ole kasvanut viimeiseen 15 vuoteen, työttömyys on kroonisesti viisi prosenttiyksikköä korkeampi kuin esimerkiksi Tanskassa, ja julkinen talous on ollut alijäämäinen viimeiset 15 vuotta. Meidän on pakko korjata nämä kaikki kolme asiaa. Hallitusohjelma pyrkii vastaamaan näihin haasteisiin mittavilla työllisyyttä ja talouskasvua vauhdittavilla rakenteellisilla toimilla ja, kyllä, myös menoleikkauksilla, jotka on pakko tehdä.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

11.57 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme kuulleet monen monta puheenvuoroa nyt siitä, kuinka ikävästi hallitus onkaan riistämässä pienituloisilta ja heikommin toimeentulevilta. On sinänsä ymmärrettävää, että oppositiosta halutaan noukkia hallituksen ohjelmasta jokainen tähän liittyvä, kansalaisiin vetoavaa asiakoh- ta ilman halua ymmärtää kokonaisuutta. Tahallaan väärin ymmärtäminen olikin eilen jo eduskunnan puhemiehen puheessa esillä.

Haluan kiinnittää huomiota siihen, että olemme eläneet vahvasti velaksi viime vuodet. Suomen velkaantuminen on ollut huimaa, ja karuakin karumpi todellisuus iski vasten neu- vottelijoita Säätytalolla, jossa ei tahdottu uskoa tätä sotkua, mikä tälle hallitukselle on jä- tetty selvittäväksi. On selvää, että suuntaa on muutettava, samaa tahtia emme voi jatkaa. Veronmaksajien selkäranka ei ole väsymätön, ja sen nitkahtaessa meillä on muutama muu- kin avustettava ja elätettävä tässä maassa. Osaltaan siitä kertovat surullista tarinaa jo työuupumus-, masennus- ja mielenterveystilastot, ja tätä ei voida jatkaa. Se tarkoittaa sil- loin, että meidän on tehtävä kipeitä ratkaisuja, jotta voimme taata palveluja myös tulevai- suudessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ja vielä edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

11.58 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Junnila- le vastaisin tästä teollisuuspolitiikan ohjelmasta: hienoa, olette tulleet demareitten linjalle. Minä jätin asiasta toimenpidealoitteen viime hallituskaudella, ja on erinomaisen hienoa, että se nyt teidän ohjelmastanne löytyy. [Petri Huru: Viime kaudella se ei näkynytkään!]

Vastaisin myös edustaja Bergbomille siitä, että tältä laidalta ei ole kuulunut 100 000 työ- paikan tavoitteen kiitoksia: kyllä, tämän tavoitteen ehdottomasti me jaamme, ja olemme todella iloisia, jos siihen tavoitteeseen pääsette. Keinoista meillä on sitten hieman erilaisia ajatuksia. Tässä pääministeri Orpo äsken puhui siitä, kuinka työvoiman puute on tällä het- kellä suurin este sille, että yrityksissä ei päästä tekemään enempää kasvua, ja työllä pärjää parhaiten. Juuri näin se on, mutta se vaatii koulutusta. Ystäväni haki juuri yhteishaussa uu- delleenkoulutukseen eri alalle — hän oli aiemmin sairaanhoitaja ja haki nyt muulle alalle, koska soten työpaikat eivät tällä hetkellä houkuttele. [Petri Huru: Onko se tämän hallituk- sen vika!] Mitä tekee hallitus: samaan aikaan, kun meillä on sote-kriisi pahimmillaan, työntekijöitä ei löydy, te leikkaatte aikuiskoulutustuesta kokonaan. Kuinka te ajattelette, että tämä auttaa siinä, että sinne sotesektorillekin jatkossa aikuisetkin ihmiset voisivat läh- teä kouluttautumaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Vastauspuheenvuoro, ensin ministeri Bergqvist, olkaa hyvä.

12.00 **Liikunta-, urheilu-, ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist** (vastauspuheen- vuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Furuholm nosti tässä esiin suomalaisten liikkumatto- muuden, ja tässä ollaan ihan samaa mieltä. Liikkumattomuus on valtava yhteiskunnallinen haaste. Liikunnalla ja fyysisellä aktiivisuudella on keskeinen merkitys ihmisten kokonais- valtaiselle hyvinvoinnille. Tiedetään, että osa suomalaisista liikkuu paljon, ja sehän on tie- tysti hyvä asia, mutta tiedetään myös, että lapsista ja nuorista vain joka kolmas liikkuu riit-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

tävästi, aikuisista vain joka neljäs liikkuu riittävästi ja noin 40 prosentilla oppilaista fyysinen toimintakyky on niin heikko, että se vaikeuttaa arjessa jaksamista.

Tämän takia hallitus esittää hallitusohjelmassa Suomi liikkeelle -ohjelman, ja tässä nostetaan esiin, että kaikki suomalaiset voivat omalla tavallaan liikkua. Tälle liikkumattomuudelle on osoitettu 20 miljoonaa euroa, mutta raha ei ratkaise ihan kaikkea. Voidaan myös tehdä asioita ilman rahaa: se tarkoittaa sitä, että jokainen meistä voi miettiä, miten paljon liikutaan arjessa, miten paljon käytetään aikaa siihen, että esimerkiksi tuijotetaan Netflixin sarjoja, ja miten paljon sallitaan myös meidän lasten katsoa sitä sen sijaan, että kehoitetaan niitä menemään ulos ja leikkimään omalla pihalla. Tähän ei tarvita rahaa, vaan tähän tarvitaan asennemuutosta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten otetaan kaksi ministeripuheenvuoroa vielä, eli ministeri Juuso ja ministeri Satonen. [Eveliina Heinäluoma: Arvoisa puhemies! Nimi mainittu aikaisemmin.] — Mutta ministerit ensin, ja sitten saatte vielä muutaman puheenvuoron.

12.02 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kemppi kysyi, millä keinoilla sote-säästöt aiotaan toteuttaa. Tässä on meillä useita keinoja, mitä valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehet ovat ottaneet huomioon. Ne on lueteltu siellä liitteessä. Voin niistä muutaman tästä lukea. Tässä lukee: ”Toimenpiteitä ovat muun muassa palvelurakenteen kehittäminen, yhteisöllisen asumisen lisääminen, hoidon jatkuvuuden parantaminen, kotisairaalamallin vahvistaminen, digitaalisten ja etäpalvelukanavien käyttöönotto, investointien tehostaminen, sairauspoissaolojen vähentäminen, tilojen käytön ja palveluverkon järjeistäminen, kilpailun lisääminen, lääke-, laite- ja tarvikkehankintojen kansallinen keskittäminen” ja niin edelleen. Täällä on useita toimenpiteitä, joille ministeriön virkamiehet ovat osanneet laskea euromäärän, ja niistä tulevat nämä toimenpiteet, mitä nyt yritetään tehdä ja millä yritetään saada näitä kustannuksia kuriin.

Mitä tulee rahoitukseen, niin me annamme nyt hyvinvointialueille työrauhan. Se rahoitusmalli, mikä on luotu viime kaudella, säilyy nyten muuttumattomana. Vuonna 25 syksyllä teemme ensimmäisen kerran arvion siitä, onko se hyvä vai huono ja tarvitseeko jotakin muuttaa. Silloin meillä on jo kaksi tilinpäätöstä valmiina ja näemme, mihin suuntaan asiat etenevät.

Edustaja Rantanen kysyi tästä sote-henkilöstöstä, ja jos tässä vielä saan vähän aikaa, niin vastaan mielelläni siihenkin, koska siellä hallitusohjelmassa on erittäin paljon toimenpiteitä henkilöstön saatavuuden parantamiseksi. Hallitus laittaa hyvän työn ohjelmaan yhdeksän miljoonaa euroa, ja jatkamme sitä työtä, mitä on tehty viime hallituskaudella sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöiden riittävyyden tiekartassa, mainittuja toimenpiteitä. Me kehitämme myöskin hoitoalan koulutusten koulutuspolkuja ja vähennämme päällekkäisyyttä. Kaksiportainen psykoterapeuttikoulutus toteutetaan, ja ensimmäinen porras tulee olemaan maksuton. Se parantaa hoitoonpääsyä mielenterveysongelmista kärsiville. Muilla aloilla tai ulkomailla työskenteleviä tai työvoiman ulkopuolella olevia kannustetaan alalle. Tässä oli muutamia toimenpiteitä. Mutta se tiekartta, mikä viime kaudella on laadittu, on erittäin hyvä, ja niitä toimenpiteitä jatketaan. Ja koulutuspaikkoja tietysti lisätään.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Satonen, ja sitten myönnän puheenvuoroja: Heinäluoma, Krista Kiuru, Werning. [Välihuuto] — Nyt pakko olla tiukkana tässä. Mennään hetken päästä sitten uudelleen debattiin, mutta ensin nämä kolme vastauspuheenvuoroa. — Satonen.

12.04 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin vastaan tähän kysymykseen työvoiman saatavuudesta, ja aloitan tästä edustaja Rantasen kysymyksestä, joka on hyvin kuvaava, kun hän kertoi, että hänellä on ystävä, joka kokee sote-alalla työolot sellaisiksi, että hän haluaa aikuiskoulutuksen kautta siirtyä toiselle alalle. Juuri tämä on tyypillistä, mutta ei tätä ongelmaa minun mielestäni ratkaista sillä, että ihmiset uupuvat omassa työssään ja sitten heidän täytyy vaihtaa toiselle alalle, vaan ne omat työolot pitäisi saada siellä sosiaali- ja terveystaloudella parempaan kuntoon kuin mihin ne ovat jääneet edellisen hallituksen taholta. [Välihuutoja] Itse asiassa tästä aikuiskoulutuksesta on tehty myös tutkimusta, ja perustuen valtiovarainministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön arvioihin esimerkiksi tämä Kauhasen tutkimus vuodelta 2021 sanoo sanatarkasti näin: ”Kustannus—hyöty-analyysit osoittavat, että tyypillisesti aikuiskoulutuksen taloudelliset hyödyt eivät riitä kattamaan sen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia.” [Välihuutoja] Juuri tämä kuvastaa sitä tilannetta, mikä kokonaisuudessa on.

Arvoisa puhemies, jos saan vielä hetken jatkaa, puhuisin myös työperäisestä maahanmuutosta, josta jo eilenkin täällä puhuttiin: Eli ensinnäkin tämä hallitusohjelma ei millään lailla rajoita sitä, että kokoaikaiseen työhön Suomeen pääsevät kaikki tulemaan, ja meillä on erityistä aktiivisuutta hakea työvoimaa Euroopan unionin alueelta, ja sen lisäksi on valittu tietyt kohdemaat. Ja sen lisäksi ne, jotka opiskelevat Suomessa ja tekevät Suomessa korkeakoulututkimusta, jos heillä on suomen tai ruotsin kielen taitoa, saavat pysyvän oleskeluluvan tänne jäätyään. Eli tietyissä asioissa jopa helpottuu Suomeen jääminen, ja työvoiman tarpeeseen pystymme varmasti vastaamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tehdään sillä tavalla, että Heinäluoma, Krista Kiuru ja Werning, ja sitten kun täällä on kahdeksan kappaletta, jotka ovat kerinneet pyytää vastauspuheenvuoron, niin te saatte ne tässä vaiheessa. Sitten mennään vasta puhujalistalle. — Heinäluoma.

12.07 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt olemme kuulleet, että hallitus tulee tekemään vaikutustenarvioinnit näiden sosiaaliturvaleikkauksen johdosta, mutta nyt tämä sali odottaa vielä vastausta valtiovarainministeri Riikka Purralta: tuletteko tekemään muutoksia näiden vaikutustenarviointien pohjalta, jos osoittautuu, että nämä teidän tekemänne päätökset ovat joillekin ihmisille ja perheille, lapsiperheille, täysin kohtuuttomia? Joten nyt odotamme tätä vastausta vielä valtiovarainministeriltä. Tuletteko tekemään muutoksia, jos tilanteet ovat teidän päätöstenne johdosta kohtuuttomia perheille?

Täällä ministeri Junnila viittasi omaan puheenvuorooni, ja kyllä, olen valmis kuuntelemaan kaikkia osapuolia silloin kun huoli on vakava. Rakennusteollisuus kertoi jo toukokuussa, että tämä suhdannetilanne johtaa siihen, että työllisyys tulee vähenemään ja työttömyys lisääntyy, ja silloin myöskin verotulot tulevat vähenemään. [Puhemies koputtaa] Joten kuuntelisin teinä myöskin Rakennusteollisuuden viestiä tästä asuntopolitiikasta.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Minuutti! Pidetään minuutit. — Elikkä seuraavaksi Kiuru, Krista.

12.08 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämä keskustelu ja hallituksen esittämät arvokannanotot tämän keskustelun aikana kertovat siitä, että tämä on äärettömän oikeistolainen hallitus, sitten 30-luvun. Myöskin edustajien puolustuspuheenvuorot tälle hallitukselle, erityisesti perussuomalaisten leirissä, jaksavat hämmästyttää. Te, Riikka Purra, kerroitte ennen vaaleja ihmisille, että te ette tule leikkaamaan pienituloisilta, ja kun me täällä kysymme, miksi te leikkaisitte pienituloisilta, niin te syytätte muita siitä, että me kysymme, miksi Suomella on varaa tähän. [Petri Huru: Tuliko hoitajamitoitus?] Taloudellinen kestävyysvaje tulee kasvamaan lisää, kun sosiaalinen kestävyysvaje kasvaa. Ei tämä ole mitään pseudotiedettä. Riikka Purra, te vastaatte valtion rahoista ja tulette aiheuttamaan isomman laskun tällä pelillä.

Sitten haluan tukea uutta sosiaali- ja terveysministeriä. Kun tätä touhua katsoo, ei voi olla hämmästyttävä tätä menoa. Tässä juuri sosiaali- ja terveysministeri kertoi, että hänen 1,4 miljardin säästötavoitteensa on laskettu myös sen varaan, että sosiaali- ja terveydenhuollon väki on vähemmän sairaana, mutta siellä Satosen putiikissa suunnitellaan nyt terveyssakkoa tälle porukalle, [Eduskunnasta: Ohhoh!] jolloin sairaspotilaat vain lisääntyvät, ja tästä halutaan pitää kiinni. [Puhemies: Aika!] Vai pidetäänkö sittenkään?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Werning.

12.10 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Hyvä hallitus, olisitte voineet tehdä paljon enemmän toimia itäisen ja kaakkoisen Suomen elinvoiman kasvun eteen. Hallitusohjelmaan on kirjattu länsirannikon kilpailukyyn ja kasvun edistämispaketti, 130 miljoonaa euroa. Ihmettelen suuresti, miten ihmeessä on mahdollista, että Länsi-Suomi porskuttaa tässäkin Itä- ja Kaakkois-Suomen edelle, vaikka Ukrainan sodan vaikutukset tuntuvat juuri itäisessä Suomessa. Tästä on hyvä esimerkki Sunilan tehtaan lopettaminen. Metsäteollisuuteen ei tule puuta Venäjältä, puun hinta on pilvissä. Myös venäläisten matkailijoiden puuttuminen vaikuttaa merkittävästi itäisen Suomen elinvoimaan.

Hyvä hallitus, toivon, että kaivatte kartan esiin työpöydälle muistuttamaan teitä siitä, että elämää on valtatie 5:n tuntumassa ja sen itäpuolellakin. Hyvä hallitus, huolehditteko siitä, että näin on myös jatkossa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia, ja seuraavaksi edustaja Koponen, eli otan täältä nyt kaikki ne, jotka ovat vielä vastauspuheenvuoron pyytäneet ennen kuin oli suljettu nämä laitteet, elikkä nämä kahdeksan henkilöä. — Edustaja Koponen aloittaa.

12.11 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmisto puhuu kauniisti heikompiosaisista, ja se on hyvä asia, mutta mennäänpä hieman teidän tekoihinne ja niiden seurauksiin. Marinin hallituksen jäljiltä 62 000 kotitaloutta putosi köyhyysrajan alapuolelle. Näistä 16 000 on lapsiperheitä. Voidaan kerrata: 62 000 köyhyysrajan alapuolelle, 16 000 lapsiperhettä. Teidän sananne ja tekonne ovat täysin ristiriidassa.

Mitä tulee koulutuspolitiikkaan, tämä hallitus kääntää oppimistulokset nousuun. Aivan kuten olemme täällä kuulleet, hallitus varmistaa koulutuksen rahoituksen ja sen, että jokai-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

nen oppilas saa peruskoulusta riittävät tiedot ja taidot, jotka kantavat koulupolun sekä työelämään. Sen lisäksi me teemme historiallisen suuret panostukset tutkimus- ja tuotekehitysrahoitukseen, joista merkittävän osan tulevat saamaan juuri korkeakoulut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Laiho.

12.12 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Väyläverkon kunto on paikoin erittäin keho, ja tämä hallitus viimein laittaa rahaa teiden ylläpitoon. Tämä on välttämätöntä, jotta ihmisten arki sujuu ja myös kauppa käy. Eli kolmen miljardin liikenneinvestointiohjelma on tässä hallitusohjelmassa, ja väyläverkon kehittämiseen ja korjausvelan kasvun torjumiseen panostetaan 1,6 miljardia. Tämä on erittäin merkittävä summa.

Lisäksi hallitus satsaa raideinvestointeihin. Turun tunnin juna -hanke käynnistetään ja siinä Salo—Kupittaa- ja Espoo—Lohja-rata. Siellä on myös Itä-Suomeen kohdistuvia hankkeita, eli se ei lainkaan jää ilman, niin kuin täällä on annettu ymmärtää.

Lisäksi erittäin tärkeätä on, että myös kävely- ja pyöräilyliikenneturvallisuuteen panostetaan, eli esimerkiksi [Puhemies koputtaa] luodaan sähköpotkulautoihin ja vastaaviin liittyvää lainsäädäntöä. [Puhemies koputtaa] Viikinkien sähköpotkulaudat saadaan kuriin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Mikkonen.

12.13 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vahvasta ja välittävästä Suomesta taitaa olla tulossa heikko ja valittava Suomi. Hallitus leikkaa so-
testa yli miljardin. Muutama kuukausi sitten te, ministeri Juuso, esititte tässä salissa erillisrahoitusta Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueille ehdoista. Nyt ministerinä ollessanne olette esittämässä erillisrahoituksen purkamista, sairaalaverkon karsimista ja vielä perusterveydenhuollon yhteispäivystysten lakkauttamista 2024 ja 2025. Mikä on muuttunut muutamassa kuukaudessa? Mikä saa teidät unohtamaan kotiseutunne ja pyörittämään esityksenne ministeriauton kutsuttua? Saman kysymyksen voisi toki esittää ministeri Häkkinen, sikäli mikäli hän olisi täällä paikalla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Huhtasaari.

12.15 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus panostaa kaikkein heikompilosaisiin, [Välihuutoja vasemmalta] joita ovat lapset ja erityisesti erityistä tukea tarvitsevat lapset. Tämä hallitus panostaa 200 miljoonaa perusopetukseen. Me haluamme tarjota yksilöllistä opetusta, pienryhmäopetusta ja erityisluokkamuuotoista opetusta. Me myös toteutamme osaamistakuun, kun edetään peruskoulussa luokalta seuraavalle. Tämä on paras tapa auttaa meidän lapsia ja antaa heille riittävät perustaidot ja -tiedot ja eväät tähän elämään. Tämä panostus on tasa-arvoteko. Me lisäksi haluamme myös, että opettajilla ja rehtoreilla on mahdollisuus paremmin pitää yllä työrauhaa, jotta oppiminen tapahtuu ja opetus on sen mukaista, että luokassa opettaja on auktoriteetti. Minä ymmärrän, että tämä on vasemmistolle vaikea asia, että me tarvitsemme kuria ja järjestystä, mutta se palautetaan tähän yhteiskuntaan, eikä pelkästään kouluun vaan myös meidän ka-
duille.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Yritetään puhua tuo minuutti, että kaikki kerkiävät tänä päivänä. — Ja seuraavaksi sitten edustaja Perholehto. Perholehto ei taida olla paikalla. — Seuraavaksi edustaja Peltonen, Eemeli.

12.16 Eemeli Peltonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työntekijöiden irtisanomissuojan heikentäminen, ensimmäisen sairauspoissaolopäivän palkattomaksi tekeminen ja lakko-oikeuden rajaaminen ovat vain niitä kaikkein räikeimpiä esimerkkejä niistä hallitusohjelman monista epäoikeudenmukaisista toimenpiteistä, joilla hallitus heikentää merkittävästi palkansaajien asemaa. Vaikea on myös ymmärtää hallituksen linjauksia, joilla kasvatetaan suomalaisten arjen kustannuksia, vaikka juuri päinvastoin piti tehdä. Lääkkeet kallistuvat, kun hallitus nostaa lääkkeiden arvonlisäveroa 10 prosentista 14 prosenttiin. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin on luvassa korotuksia, mikä on ikävä yllätys monelle suomalaiselle, ennen kaikkea paljon palveluita käyttäville. Tämä, arvoisa puhemies, ei ole se muutos, jonka puolesta suomalaiset vaaleissa äänestivät. Näistä toimenpiteistä, arvoisat perussuomalaiset, te ette vaalikentillä puhuneet. Nyt ne ovat sitten toteutumassa. Tämä on ikävää todistettavaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Gare-dew.

12.18 Kaisa Garedeu ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskuntavaalien tulos oli selvä: kansa halusi muutosta. Ja nyt me lähdemme sitä ajamaan. On kysytty, mitä perussuomalaiset tekivät Säätytalolla. Vastaus: todella hyvän, perussuomalaisemman hallitusohjelman. Nyt holtiton velanotto korvataan vastuullisella taloudenhoidolla. Kansalaisia kurittavan ilmastoideologian sijaan nyt koko hallitus sitoutuu siihen, että se ei omilla päätöksillään tai politiikkatoimillaan nosta kansalaisten arjen kustannuksia [Pia Viitanen: Arvonlisävero nousee!] tai heikennä elinkeinoelämän kilpailukykyä. Isänmaamme turvallisuutta ja taloutta heikentävän turvapaikkapolitiikan tilalle rakennetaan uusi, väärinkäytöksiä estävä, pohjoismaisen, tiukemman linjan mukainen järjestelmä.

Entisen hallituksen aikaansaamasta nykyisestä taloustilanteesta johtuen hallitusneuvotteluissa jouduttiin etsimään mittavia sopeutuksia. [Eveliina Heinäluoma: Pienituloisilta ette leikkaa?] Samalla teemme parhaamme, että kansalaisten ostovoima saadaan nousuun keventämällä työn ja liikkumisen verotusta. Tärkeintä on rakentaa sellaista tulevaisuutta, joka mahdollistaa hyvinvointiyhteiskunnan säilymisen myös vähäosaisille ja tuleville sukupolville. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Jukkola.

12.19 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten pääministeri Orpo puheenvuorossaan kertoi, hallituksen tavoitteena on parantaa suomalaisten elintäsoa, kääntää Suomen talous kestäväan kasvuun ja kääntää hyvinvointia uhkaava velkaantumiskehitys. Tästä on kysymys. Velkaantumiskehityksen pysäyttäminen edellyttää julkisen talouden vahvistamista — sitä me teemme, täysin välttämätöntä myös. Hallitus parantaa suomalaisten mahdollisuuksia rakentaa tulevaisuutta kouluttamalla, työtä tekemällä ja yrittämällä. Työn tekeminen ja työn arvostus nostetaan sille kuuluvaan arvoon tässä ohjelmassa.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Ja sitten vielä edustaja Mäenpää.

12.20 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yleisradion uutisesta seuraava teksti: ”Poliittiset puolueet hakevat vaaleista kansalta valtakirjaa, jotta ne pääsisivät hallitukseen valtaa käyttämään ja määrittelemään politiikan suunnan.” Arvoisat keskustan meitä arvostelevat kansanedustajat, saavutitte hyvän vaalituloksen, 23 edustajaa. Teillä oli ovet auki hallitukseen. [Mikko Savola: Liikuttavaa, miten meitä halutaan mukaan!] Eturivin keskustalaiset, eturivin ministerit halusivat käpykaartiin, oppositioon [Eduskunnasta: Vastuu pelottaa!] Keskusta jätti valtakirjan käyttämättä. Keskusta vei äänestäjiään kolin alta. Te jättäydysitte oppositioon. Mitä siellä tekemässä, kissanpoikia pesemässä? Arvoisa puhemies, haluan kiittää oppositiota ja erityisesti keskustalaisia näin hallituspuolueen edustajana. Teidän toimintanne hitsaa meidän hallituksen yhteen. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. Tässä vaiheessa debatit lopetetaan tähän. Ne jatkuvat kyllä tuossa sitten vielä, sanotaan, noin tunnin kuluttua. — Mutta kun ministeri Juuso joutuu poistumaan, niin hän saa tähän nyt sitten vielä puheenvuoron, kaksi minuuttia.

12.22 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vastaan edustaja Mikkosen kysymykseen tästä erillisrahoituksesta. Niin, minä tosiaan esitin täällä eduskunnassa viime kaudella, että kun siinä hallituksen esityksessä oleva muotoilu erillisrahoituksesta oli, että se ”voidaan myöntää”, niin se ”voidaan myöntää” poistettaisiin ja siihen tulisi teksti, että se ”myönnetään”. [Krista Kiuru: Sehän myönnettiin! Mutta se poistettiin!] Koko hallitus äänesti sitä esitystä vastaan, kaikki hallituspuolueet äänestitte sitä minun esitystäni vastaan, eli sinne jäi se teksti, että ”voidaan myöntää”. [Krista Kiurun välihuuto] Tässä taloustilanteessa kuuden miljardin säästötavoitteiden edessä on jostakin tingittävä. Niitä säästöjä on haettu joka paikasta. [Mikko Savola: Nythän teillä on valta!] Varmasti ymmärrätte myöskin sen, että jos esimerkiksi Lapin hyvinvointialueen koko budjetti on yli miljardin, niin se neljä miljoonaa, mikä myönnettiin Länsi-Pohjan sairaalalle, ei ole niin merkityksellisen suuri, että sillä olisi merkitystä siinä, onko siellä sairaalaa vai eikö ole.

Siinä mielessä koen, että tätä asiaa ja tämän asian merkitystä on suurenneltu kovastikin, ja olen siitä pahoillani.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Ja nyt mennään sitten puhujalistaan ainakin noin tunniksi. Otetaan sitten lyhyt debatti tuossa vielä kello 13.30. Pidetään lyhyt debatti. Mutta nyt puhujalistaan. — Ja siellä on ensimmäisenä edustaja Savola.

12.24 **Mikko Savola kesk:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Lupaukset ennen vaaleja ja teot sen jälkeen — siitähän tässä pohjimmiltaan puhutaan, sanoista ja teoista.

Ensinnäkin onnea kokoomuslaisille. Te saitte teidän tavoitteenne hallitusohjelmaan maahanmuuttoa lukuun ottamatta. Se onkin oikeastaan ainut pöytä, missä perussuomalaiset tuon seitsemän viikon aikana Säätytalolla tuntuivat olevan hereillä. [Sheikki Laakso: Höpö höpö!] Kokoomuksen kädenjälki näkyy, perussuomalaiset ovat kuitanneet paljon

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

asioita, joita nyt sitten yritetään selvittää, mustaa valkoiseksi. Kokoomuksen kädenjälki näkyy muun muassa siinä, että kulutusverot nousevat, isot pärjäävät, palveluja keskiteetään. Ei pitäisi luvata asioita ennen vaaleja, se tulee vastaan. Ja nyt alkaa olla se vastaantuloaika.

No mitä luvattiin? Siellä oli Vaasan vaalipiirissäkin isoja plakaatteja: ”Turve uusiutuvaksi”. Tuli kotiin lehtiä, missä sanottiin: ”Bensan hinta alas, jakeluvälitteet poistetaan”. No kuinka tässä kävi? Ei jakeluvälitettä ole poistettu mistään. Hallitusohjelmassa ei ole sanaakaan uusiutuvuudesta, saati että siellä näkyisi sitä, että esimerkiksi turpeen verotusta oltaisiin laskemassa.

Myös maataloudelle luvattiin paljon. Hyviä kirjauksia siellä hallitusohjelmassa nyt tuohon liittyen onkin, vain ne rahat puuttuvat.

No, tässä edustaja Valkonen piti hyvän puheenvuoron, kun tämän keskustelun alkumerit alkoivat, missä hän korosti Ukraina-asiaa. Olen aivan samaa mieltä siitä, että Ukraina on yksi meidän tärkeimmistä kysymyksistä. Meidän pitää tukea Ukrainaa, Ukrainan pitää pystyä puolustautumaan, Ukrainan pitää tuossa sodassa pärjätä. Mutta meillä on vakava ongelma tässä yhteiskunnassa nyt. Jos tämä polarisoituu, jos Suomen kansa jaetaan kahtia heikompiosaan ja niihin, joilla menee erittäin hyvin, ja köyhän asia unohdetaan, on suuri riski, että se kansalaisten vahva tuki myös Ukrainan tukemiseen alkaa säröillä. Ja se on vakava paikka, jos meillä heikompi kansanosaa on sitä mieltä, että meidän ei pitäisi esimerkiksi Ukrainaa tukea, koska meillä heikompi kansanosaa kuritetaan. Tämän minä sanon ihan vakavuudella teille, arvoisat hallituspuolueitten edustajat ja ministerit niin ikään: huolehtikaa köyhän asiasta, huolehtikaa siitä, että tämä kansa ei pääsisi jakautumaan, jotta kysymyksistä kuten Ukraina voidaan asiallisesti myös Suomen osalta huolehtia.

Arvoisa puhemies! Keskusta kannattaa talouden kuntoon laittamista, se pitää laittaa kuntoon. Tässä hallitusohjelmassa on paljon esimerkiksi työmarkkinoita koskevia uudistuksia, jotka tulemme myönteisyydellä perkaamaan läpi, ja odotamme niistä esityksiä, että voimme niihin ottaa kantaa. Niitä tarvitaan. Tarvitaan myöskin paikallista sopimista, tarvitaan pienyrityksien tukemista.

Syksystähän teidänkin työ sitten toden teolla alkaa, kun te teette ensimmäisen budjetin ja me näemme, mikä se toteutus näitten kirjausten osalta alkaa hallitusohjelmassa olla. Tähän toivotan menestystä ministereille, erityisesti ministeri Satoselle, joka työministerin tehtäviä hoitaa. Siihen kyllä luotan, että siinä on mies paikallaan ja hän varmasti koettaa parhaansa tehdä tämän tyyppisten kysymysten eteen.

Rouva puhemies! Oikeastaan sitten viimeisenä asiana ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Nämä kirjaukset tässä hallitusohjelmassa liittyen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ovat kannatettavia, ja on hyvä, että siellä on tunnistettu tosiasiat, mitkä liittyvät suomalaiseen maanpuolustukseen, ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan sekä meidän tulevaisuuteen suhteessa Natoon ja Nato-jäsenyyteen. On erittäin hyvä, että hallitusohjelmaan on kirjoitettu parlamentaarisuus eli se, että tälläkin vaalikaudella teemme yhdessä ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon ja teemme puolustuselonteon ja näitä katsotaan parlamentarisesti, koska ulko- ja turvallisuuspolitiikka on asia, missä meillä pitää olla konsensus tässä talossa. Ne ovat asioita, joita meidän pitää katsoa yhdessä ylivaalikautisesti ja hakea niihin konsensus. Uskon, että näissä asioissa yhteistyömme tulee olemaan hyvää myös tällä vaalikaudella.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Haluan vielä loppuun sanoa uudelle hallitukselle ja uusille ministereille onnea tehtävään. Tehtävä ei varmasti tule olemaan teille helppo, mutta aika näyttää ja teot ratkaisevat, ja hyvissä asioissa tukea varmasti saatte.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Tynkkynen, Oras.

12.29 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! Kun tätä hallitusohjelmaa on nyt luke-
nut liki viikon päivät, niin yksi sana on pyörinyt päällimmäisenä mielessä. Se on ”valinta”
— valinta siinä suhteessa, mihin hallituspuolueet katsovat, että rahaa riittää ja mihin sitä ei
riitä, ja valinta siinä suhteessa, millä perustein hallituspuolueet ovat päätyneet tukemaan
tätä hallituspohjaa ja tätä hallitusohjelmaa. Niin kuin pääministeri Orpo hallitusneuvotte-
luiden vielä ollessa käynnissä hyvin totesi, kyse on pohjimmiltaan arvovalinnoista, ja tätä
hallitusohjelmaa lukemalla saa hyvin karun kuvan hallituspuolueiden arvoista.

Parhaiten nämä arvovalinnat kiteytyvät silloin, kun punnitaan euroja, mihin rahaa halu-
taan käyttää ja mihin ei. Hallitus leikkaa toimeentulotuesta, jotta rahaa riittää fossiilisten
tuontipolttoaineiden verotuksen keventämiseen. Hallitus korottaa terveydenhuollon asia-
kasmaksuja, jotta rahaa riittää ajoneuvoveron keventämiseen. Hallitus leikkaa vapaasta si-
vistystyöstä, jotta rahaa riittää oluen verotuksen keventämiseen. Hallitus lakkauttaa vuo-
roitteluvapaan, jotta rahaa riittää osakesäästötilin katon nostamiseen. Hallitus leikkaa työ-
lisyyden edistämisestä, jotta rahaa riittää keskituloisille valuvaan kotitalousvähennyksen
korotukseen. Hallitus leikkaa sosiaaliturvan lapsikorotuksista, jotta rahaa riittää solidaari-
suusveron keventämiseen hyvätuloisilta. Ja hallitus tunnetusti leikkaa sosiaaliturvan in-
deksitarkistuksista, jotta rahaa riittää myös hyvätuloisten tuloveron keventämiseen.

Mikä näille ja monille muille hallituksen valinnoille on yhteistä, on se, että ne painottu-
vat jo ennestään heikoimmassa asemassa oleviin suomalaisiin. He maksavat tästä hallitus-
ohjelmasta kovimman hinnan. Ja edut, joita hallitus myöntää, painottuvat jo ennestään hy-
väosaisille tässä yhteiskunnassa, ja se on kylmä ja kova arvovalinta.

Mutta valinnasta on tosiaan kyse myös siinä, kun hallituspuolueet ovat päätyneet tuke-
maan tätä hallituspohjaa ja tätä hallitusohjelmaa. Käytännössä missään modernissa eu-
rooppalaisessa demokratiassa laitaoikeisto ei ole noussut valtaan ilman keskustaoikeiston
tukea, ei myöskään Suomessa. Ja sen takia, kun työhön johtavaa maahanmuuttoa vaikeu-
tetaan ja samalla pahennetaan suomalaisia yrityksiä koettelevaa osaaajapulaa, se on mah-
dollista vain kokoomuksen ja RKP:n tuella. Kun Suomi laistaa globaalista vastuustaan
leikkaamalla kehitysyhteistyöstä jättisummia, kutistamalla pakolaiskiintiötä, se on mah-
dollista vain kokoomuksen ja RKP:n tuella. Kun hallitus kasaa uusia esteitä tuulivoimara-
kentamiselle, se on mahdollista vain kokoomuksen ja RKP:n tuella. Kun hallitus harjoittaa
nurkkakuntaista Eurooppa-politiikkaa, sekin on mahdollista vain kokoomuksen ja RKP:n
tuella. Kokoomus ja RKP mahdollistavat tämän politiikan, ja se on se valinta, niin veik-
kaan, josta teidät tullaan muistamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja.

12.33 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Suomi on luokkayhteiskunta edelleen
vuonna 2023. Sen tietävät tutkijat, ja sen tietää jokainen, joka on joutunut taistelemaan by-
rokratian kanssa saadakseen elämiseen riittävän toimeentulon silloin, kun omat voimat ei-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

vät riitä. Poliitikassa ratkaisevaa on se, miten yhteiskuntaa ryhdytään kehittämään: puretaanko mekanismeja, jotka ylläpitävät luokkayhteiskuntaa, vai vahvistetaanko niitä.

Tämän hallitusohjelman valittu talouspolitiikka tulee kiistattomasti ja vastaansanomattomasti vahvistamaan luokkayhteiskuntaa heikentämällä niiden ihmisten asemaa, joilla on valmiiksi kaikkein vähiten. Minun kaltaiseni hyväosaiset eivät näihin talkoihin osallistu, vaan leikkaukset kohdistuvat muun muassa asumistukeen, toimeentulotukeen ja ansiosidonnaiseen. Näiden monien lapsiperheiden asemaa voimakkaasti heikentävien esimerkkien valossa tuntuu lähinnä irvokkaalta hehkuttaa äitiyspakkaukseen lisättävää palloa tai vauvojen osakesäästötilin käyttöönoton selvittämistä. Jos pallo ja vastasyntyneiden osakepaiminta ovat tulevan hallituksen kekseliäimmät keinot puuttua lapsiperheköyhyyteen, niin onhan tämä nyt poliittisen mielikuvituksen mahalasku.

Yhteiskuntaluokassa on kyse materiaalisista resursseista, mutta yhteiskuntaluokka on myös kokemus siitä, otetaanko ihminen mukaan yhteisön täysivaltaisena jäsenenä. Hallitusohjelman pienituloisimpien arjen edellytyksiä heikentävät toimet syrjäyttävät ihmisiä ja vahvistavat ulkopuolisuuden kokemusta, mikä on omiaan lisäämään eriarvoisuutta ja heikentämään demokratiaa. Tämä tapahtuu esimerkiksi niin, että usko politiikkaan vähenee. Ihminen saattaa ajatella: mitä väliä on osallistumisellani, jos en kuitenkaan tule kuulluksi ja jos minulla ei ole tässä yhteiskunnassa sijaa?

Arvoisa puhemies! Tuleva hallitus väittää pelastavansa hyvinvointiyhteiskunnan. Tämä väite asettuu varsin ristiriitaiseen asentoon, kun katsotaan hallitusohjelman toimia: nehan romuttavat hyvinvointivaltion perustaa eli ajatusta siitä, että jokainen ihminen pidetään mukana silloinkin, kun jaksaminen on lopussa. Heikentämällä sosiaaliturvaa ja vahvistamalla tuloeroja hallitus nakertaa sitä, mikä on hyvinvointivaltio. Silloin voidaan huomata, että puhe ”pelastamisesta” on retorinen keino, jolla oikeutetaan arvolähtöisesti valittu talouskuri.

Hallitus perustelee talouskuria vetoamalla moraaliseen oikeutukseen tutkitun tiedon sijaan. Vaaleista saakka olemme kuunnelleet oikeistopoliitikkojen fraaseja, joissa toistuvat tunteisiin vetoavat kuvaukset tulevaisuuden sukupolvien turvaamisesta. Tällainen retoriikka on talouskuripolitiikalle ominaista: sillä puolustetaan valintoja, jotka ovat ennen kaikkea ideologisia. Samalla häivytetään sitä, että talouskuri osuu raskaasti köyhien perheiden lapsiin, joiden tulevaisuuden mahdollisuuksia leikkaukset kaventavat, kuten häivytetään myös sitä, että talouskuri kaventaa luokkaliikkuvuuden mahdollisuuksia, mikä on tähän asti ollut Suomen ylpeyden aihe. Hallitus on valinnut talouskurin, joka luo näköalattomuutta ihmisten arjessa ja laajemmissa yhteiskunnan rakenteissa, joissa hyvinvointia joko vaalitaan tai ei vaalita.

Politiikka on valintoja, eikä talouspolitiikka ole valintojen ulkopuolella. Toisin sanoen on niin, että rajut leikkaukset kaikkein pienituloisimmilta eivät ole pakko — vaihtoehtoja löytyy kyllä, jos vain on halua etsiä.

Arvoisa puhemies! Tätä hallitusohjelmaa lukiessa on päivänselvää, että halua ei ole: Ei ole halua puuttua kaikkien rikkaimpien veroetuuksiin. Ei ole halua ottaa suurituloisimpia mukaan sopeutustalkoisiin. Ei ole halua purkaa luokkayhteiskunnan rakenteita vaan lisätä pienituloisimpien arjen haasteita. Eikä ole myöskään halua sitoutua kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin, jotka ovat lopulta kaikkein tärkein asia silloin, kun puhutaan lasten tulevaisuudesta.

Koska oikeisto mielellään esiintyy talousosaajana, haluan kiinnittää huomiota vielä yhteen yksityiskohtaan, joka ei minusta ole lainkaan mitätön: Välittömästi hallitusohjelman

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

julkistuksen jälkeen Suomen Pankki esitti julkisesti huolensa hallitusohjelman keskuspankkeja koskevasta kirjauksesta. Ottaen huomioon sen tyrmistyksen, jolla oikeisto vielä viime syksynä vastasi pohdintoihin rahapolitiikan ja finanssipolitiikan koordinaatiosta, tuntuu erikoiselta, että vastaavankaltainen kirjaus on sittemmin viety hallitusohjelmaan asti — ellei sitten ole niin, että oikeistohallituksen mielestä keskuspankkien koordinointi on ok mutta vain silloin, kun koordinaatio edistää oikeiston omia tavoitteita.

Kaiken kaikkiaan hallitusohjelmaan kirjattu talouspolitiikka tulee kurjistamaan ihmisten, ilmaston ja luonnon hyvinvointia ja vahvistamaan luokkayhteiskuntaa. Se ei ole vahva ja välittävä Suomi, se on vahvoista välittävä Suomi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja seuraavaksi edustaja Garedeu.

12.39 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Mikä ilon ja onnen päivä: on vallanvaihdon aika! Nyt saadaan vastapainoa edellisen kauden järkyttävillä päätöksillä ja on aika alkaa Suomen korjausurakka. Kokoomuksen, perussuomalaisten, RKP:n ja kristillisdemokraattien muodostaman hallituksen tavoitteena on vahva ja välittävä Suomi.

Talouden tasapainottaminen ja sisäisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin parantaminen tulevat vaatimaan paljon töitä ja tiukkoja päätöksiä. Nyt on viimeinen hetki olla rohkea ja on uskallettava tehdä oikeita asioita, jotta voimme varmistaa hyvinvointiyhteiskuntamme säilymisen lapsillemme ja myös heidän lapsilleen. Ja näin varmistamme jatkossakin Suomen kyvyn pitää huolta vähäosaisista.

Ennen hallitusneuvotteluihin lähtemistä perussuomalaiset listasivat kolme kynnyskysymystä. Ne kuuluvat näin:

Euroopan ulkopuolelta tulevaa haittamaahanmuuttoa tulee kiristää. Talouspolitiikan tulee varmistaa julkisen talouden kestävyys ja vahvistaa kansalaisten ostovoimaa. Suomen ei tule hyväksyä eikä edistää EU:ssa yhteisvelkaa eikä tulonsiirtopaketteja.

Nämä edellytykset täyttyivät ja näkyvät hienosti nyt myös hallitusohjelmassa.

Uuden hallituksen turvapaikkapolitiikka tulee perustumaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien auttamiseen ensisijaisesti lähiseuduilla, länsimaisten arvojen puolustamiseen sekä turvapaikkajärjestelmän väärinkäytön estämiseen. Ukrainalaisten sotaa pakenevien auttamisesta tullaan huolehtimaan jatkossakin. Kiristetty maahanmuuttopolitiikka on koko Suomen etu ja ihan jokaisen suomalaisen, niin rikkaan kuin köyhän, nuoren ja vanhankin kannalta paras ratkaisu. Kiristetty maahanmuuttopolitiikka lisää turvallisuutta, säästää huomattavasti valtion varoja ja näiden kautta vähentää rasismiakin.

Julkisen talouden osalta hallitusohjelmassa toteutetaan perussuomalaisten toisen kynnyskysymyksen mukaista velkaantumiskiirteen taittamista. Samaan aikaan hallitukselle on tärkeää säilyttää kansalaisten ostovoima ja pitää arjen kustannukset kohtuullisina. Kansalaisten tilannetta puolestaan helpotetaan keventämällä työn ja liikkumisen verotusta.

Perussuomalaisten kolmas kynnyskysymys koski EU-politiikkaa. Siinä Suomen on aika toimia aktiivisena ennakkoaiheuttajana ja peräänkuuluttaa kansallista liikkumavaraa. Hallitusohjelman kirjausten mukaisesti Suomi tulee edellyttämään jäsenmaiden vastuita omista veloistaan eikä Suomi sitoudu toimiin, jotka vievät unionia tulonsiirtounionin suuntaan, eikä Suomi enää tule hyväksymään elpymispakettiehdotuksia.

Arvoisa puhemies! Poliitiikka on yhteistyötä, ja hallitusohjelma on aina yhdessä hallituskumppaneiden kanssa neuvoteltu kompromissi. Periksiantamattomuudella, isänmaattamme ja suomalaisten etua ajatellen saimme kasaan ohjelman, johon yhdessä voimme sitou-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

tua. Kaikilla neljällä puolueella on yksi ja sama tavoite: oikeudenmukainen, heikompiosaisista välittävä ja taloudellisesti tasapainossa oleva Suomi ja itsenäinen isänmaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Diarra.

12.43 Fatim Diarra vihr: Kiitos, arvoisa puhemies! Vastoin monia odotuksia aion antaa tulevalle hallitukselle jonkin verran myös kehuja tässä puheessani aivan ensimmäiseksi.

Olen valtavan iloinen siitä, että perhe- ja lähisuhdeväkivallan sovittelusta tullaan luopumaan. Olen iloinen myös siitä, että hallitus on päättänyt tehdä toimia kuukautisköyhyyden vähentämiseksi, sekä siitä, että naisten sukuelinten silpominen kriminalisoidaan rikoslaisissa nykyistä selvemmin, ja siitä, että alaikäisten tyttöjen vieminen ulkomaille sukuelinten silpomista varten kriminalisoidaan. Kiitos näistä järkevistä ja hyvistä uudistuksista.

Feministinäkökulmasta tässä ohjelmassa on siis myöskin hyviä asioita, mutta samaan aikaan herää valtava, valtava huoli. Pelkään myös, että nämä naisten oikeuksiin kohdistuvat parannukset ovat ehkä sittenkin vain ovela silmäkääntötempu. Kokonaisuus lupaa nimittäin todella kylmää kyytiä Suomen suurille kaupungille ja niissä asuville pienituloisille naisille, niille naisille, jotka pitävät huolta suomalaisesta hyvinvointivaltiota pienellä palkalla. Tämä hallitusohjelma pitää sisällään mittavia leikkauksia muun muassa asumistukeen, eli toisin sanoen tuleva hallitus on päättänyt tehdä seuraavat neljä vuotta kaupunkien kilpailukykyä kamppailtavaa politiikkaa. On selvää, että tällä on valtavan suuria vaikutuksia varsinkin pääkaupunkiseudun naisväestön hyvinvointiin.

Arvoisa puhemies! Meillä on jo nyt Helsingissä käynnissä etenkin naisvaltaisten alojen työntekijöiden kriisi, eikä kaupungin pienipalkkaisen työssäkäyvän väestön toimeentulolle ole tälläkään hetkellä riittäviä edellytyksiä. Nyt, kun asumistukea vielä heikennetään ja samalla poistetaan asumistuen alueelliset tasoerot, valitaan olla välittämättä siitä, mitä se tekee kaupungeille ja miten se heikentää kaupunkien asukkaiden elämää.

Asumistukeen kohdistuvien leikkauksien ohella hallitus on kaavaillut myös arvonlisäverojen korotusta. Tämä tarkoittaa sitä, että kun vero nousee, niin se osuu juurikin pienituloisiin, mutta onneksi myös meihin suurituloisiin. Tähän kategoriaan lukeutuvat kulttuuri- ja liikuntapalvelut, lääkkeet sekä joukkoliikenne, joista jälkimmäisenä mainitun hintoja on jo jouduttu pääkaupunkiseudulla korottamaan. Mikäli hallitusohjelma näin toteutetaan, tarkoittaa se sitä, että nostopaineet kovenevat. Joukkoliikenne siirtyy vielä kalliimmaksi, mikä vaikeuttaa myös työssäkäyntiä pienituloisille ihmisille.

Samalla myös kulttuurista tehdään todellinen luksustuote, mikä ehkä olikin tämän hallituksen ideologinen tavoite.

Toisin sanoen tulot laskevat, mutta hyödykkeiden ja palveluiden hinnat nousevat. Pahoin pelkään, että meillä on edessämme tilanne, jossa pääkaupunkiseudun kilpailukyky tulee kyykkäämään. Tavoitteena näyttää siis olevan rahojen riistäminen kaupunkien työssäkäyvältä väestöltä. On selvää, että tällaisella politiikalla me emme tule saamaan väkeä ja työntekijöitä Suomen kaupunkeihin. Me hidastamme Suomen talouden veturia. Voi myös yhdessä pohtia, mitä nämä asumistukeen kohdistuvat leikkaukset yhdistettyinä palveluiden ja hyödykkeiden arvonlisäverokantojen nousuun tarkoittavat esimerkiksi helsinkiläisen yksinhuoltajaäidin, matalapalkka-alalla työskentelevän nuoren naisen tai maahanmuuttajataustaisen Helsinkiin muuttaneen opiskelijan näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Surkeaa on myös se, että tämä hallitus on selkeästi haluton edistämään seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia. Ohjelmasta ei juuri löydy kirjauk-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

sia näiden ihmisten tulevaisuudesta. Nämä ihmiset eivät kuitenkaan katoa sillä, että leikitään, että heitä ei ole olemassa. Ohjelmassa ei ole kirjauksia transnuorten oikeuksista eikä myöskään kirjausta eheytyshoitojen kieltämisestä. Onneksi kuitenkin eheytyshoitojen kieltämisestä on tehty kansalaisaloite, joka on saanut vaadittavat 50 000 nimeä, ja se tulee eduskuntaan. Tällöin eduskunta voi itse valita kieltää tällaisen vastenmielisen ja vaarallisen — hengenvaarallisen — väkivallan muodon.

Olen erityisen huolissani siitä, että näillä kuristavilla toimilla ja leikkauksilla hallitus tulee mahdollisesti lisäämään kodittomien määrää Helsingissä. Kun ohjelmaan on kirjattu, että yhteiskunnan tukemiin vuokra-asuntoihin tullaan palauttamaan tulorajat sekä säännölliset tulotarkastukset, pienikin palkankorotus voi jatkossa viedä kaupungin vuokra-asunnossa asuvalta kodin jo lähtökohtaisesti epäoikeudenmukaisessa tilanteessa. Tämä iskee takuulla myös yhden vanhemman perheisiin. Myös näistä vanhemmista ylivoimaisesti suurin osa on naisia. Me olemme täällä Helsingissä tehneet vuosia töitä asunnottomuuden poistamiseksi, mutta nyt hallitus valitsee heittää kapuloita tehdyn työn rattaisiin. Tämä ei ole vain väärin, vaan myös täysin vastuutonta.

Arvoisa puhemies! Kuten todettua, olen iloinen siitä, että tuleva hallitus on pääsääntöisesti päättänyt luopua perhe- ja lähisuhdeväkivallan sovittelusta. Tämä on mahtava ja hyvä päätös, mutta samaan aikaan nämä monet leikkaukset, joita hallitus esittää, ovat omiaan lisäämään perhe- ja lähisuhdeväkivallan riskiä Suomessa — Suomessa, maassa, jossa nyt joka kolmas nainen on elämänsä aikana kohdannut lähisuhdeväkivaltaa. Ei tarvitse olla tutkija ymmärtääkseen sitä, että kun köyhyys lisääntyy, pahoinvointi nousee. Useammassa kodissa myös tilanteet kiristyvät, ja mahdollisuus lähisuhdeväkivaltaan kasvaa. Tuleekin sellainen olo, että samaan aikaan naisten oikeuksien puolella toinen käsi silittää päätä, mutta toinen käsi kuristaa. Näitä pienituloisiin kaupunkien työssäkäyviin naisiin osuvia leikkauksia ei ole välttämätöntä tehdä, ja pyydänkin hallitukselta viisautta olla kurjistamatta näitten naisten ja perheiden mahdollisuuksia hyvään elämään ja turvalliseen arkeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja seuraavaksi edustaja Lindberg.

12.49 Jarmo Lindberg kok: Arvoisa rouva puhemies! Käsiteltävänä olevan hallitusohjelman ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittiset linjaukset ovat selkeitä. On huomattava, että nyt käsillä on ensimmäinen sotilaallisesti liittoutuneen Suomen hallitusohjelma. Tästä syystä on tärkeää noteerata, että Suomen puolustus perustuu perinteisen, vahvan kansallisen puolustuksemme lisäksi puolustusliitto Naton yhteiseen puolustukseen, jonka keskeisinä elementteinä ovat yhteensovitettut sotilaalliset kyvyt, komentorakenne ja yhteinen operatiivinen suunnittelu. EU:n rooli turvallisuudessamme on meille edelleen tärkeä. Siinä korostuvat oman alueen puolustuksen sijaan EU:n strategisen kompassin mukaisesti kriisinhallinta oman alueen ulkopuolella, nopean toiminnan joukot, sotilaallisen liikkuvuuden tukeminen ja laaja-alaisen kokonaisturvallisuuden tuottaminen. Myöskään EU:n suunnittelemat toimet puolustusvälineteollisuuden tehostamiseksi eivät ole mitenkään vähäisiä tulevaisuudessa. Suomen puolustuskysymys ratkaistaan nyt Naton kautta, mikä on ollut tilanne valtaosassa eurooppalaisia maita jo pidempään. EU:sta haemme jatkossakin laajempaa turvallisuutta.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelma antaa hyvät perusteet ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittiselle toiminnalle siihen saakka kunnes ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko sekä puolustuselonteko saadaan laadittua ja hyväksyttyä. Tärkeää on, että aktiivisen Nato-roolimme kehittymiselle hallitusohjelma antaa selkeän suunnan.

Puolustuspolitiikan osalta hallitusohjelmassa on huomioitu lisäksi muu kansainvälinen yhteistyö, josta tärkeänä esimerkkinä on valmisteltava uusi puolustussopimus Yhdysvaltojen kanssa. Tähänastisten läheisten muiden kumppanuuksien merkitys ei poistu uudessa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa.

Suomen puolustusvoimien sotilaallisten suorituskykyjen kehittäminen turvataan uudessa eurooppalaisessa turvallisuusympäristössä: kalustoa hankitaan, kertausharjoituksia ja henkilöstöä lisätään ja asevelvollisuutta päivitetään, puolustusteollisuuden ja huoltovarmuuden merkitystä unohtamatta. Kaiken perustana on kuitenkin Suomen kansalaisten jälleen kerran osoittama voimakas tahto puolustaa Suomea ja selkeä näkemys siitä, mikä on Suomen turvallisuudelle hyväksi.

Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan hallitusohjelma on ulko- ja turvallisuuspoliittiselta sekä puolustuspoliittiselta ulottuvuudeltaan selkeä ja toteuttamiskelpoinen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Keskisarja.

12.51 Teemu Keskisarja ps: Arvoisa puhemies! Mitähän historioitsijat tiivistävät hallitusohjelmasta sadan vuoden päästä käteenkäypään kirjaan, joka ulottuu jääkaudesta 2300-luvulle? Vain vähäsen — olemme mitättömämpiä kuin luulemme. Aikalainen ei hahmota tärkeysjärjestyksensä katoavaisuutta. Raisut reformit, utuiset utopiat, vinhat visiot vuorottelevat. Sotakorvauksesta kehitysapuun kaikki joet laskevat mereen, mutta meri ei täyty. Kukapa muistaa pumppuhintaa vuosilta 1953 ja 2023. Pettuleipä sulaa hampaattomassa suussa ja rusinapulla möhömahassa. Polttavat päivän kysymykset jäähtyvät sukupolvien saatossa. Ani harva kipunoi kaukaisuuteen asti.

Hallitusohjelman ylimuistoinen kohta kiertyy kenties väestöhistorian murrokseen, maahanmuuttoon, jonka äkillisyys ja valtavuus oli vertaansa vailla. Tuore tujaus ei voimassa rinnastunut muinaisuuteen, saamelaiden, itämerensuomalaiden ja rantaruotsalaiden kansansirpaleiden vähittäiseen vaellukseen ja savolaiden sikiämiseen savutuivissa. Ruma vana ”väestönvaihto” ei tietenkään luonnu tälle puhujakorokkeelle ja minun lauhkeaan katsantooni. Tyystin erossa salaliittoteorioista tähdennän tilastoa, joka ei ole salainen tahi teoreettinen. Yhdessä polvessa ponnahti Pohjantähden alle miltei puolisen miljoonaa ulkoista, saman verran kuin 40-luvulla omien kansalaisten siirtoväkeä.

Arvoisa puhemies! Kunnioitetut kollegat oikealla, vasemmalla ja keskellä! Osa meistä tuumii, että synnyinpaikka, verenperimä ja äidinkieli eivät määritä suomalaisuutta. Sille mielipiteelle suon toki sijansa. Ymmärrän opposition pettymystä hallitusohjelmaan, joka ei enää hinnalla millä hyvänsä hamua väkeä väenvaihtelun itseisarvon vuoksi. Ohjelma toki toivottaa tervetulleiksi hyötyisät tulokkaat ja kaikkein hädänalaisimmat lähimmäisemme. Hiukan minua huolestuttaa uusvasemmistolaiden rotuoppi Impivaaran hienogeenisestä hyvinvointiheimosta, joka kannustinloukuista päästyäänkään ei tahrasi käsiään vanhusten vaippojenvaihdon tähdelliseen työhön. Maahanmuuton ja syntyvyyden luvuille, syille ja seurauksille sanokaamme juu taikka jaa, mutta turhaa niitä on kiistää ikään kuin denialismilla. Ettehän vain intä, että paljon ei ole Suomessa paljon, koska Ruotsissa on enemmän. Väen vaihtuminen ei ole salaliittoteoria vaan historiallisinta totta, sen on myöntänyt moni-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

kulttuurinenkin tiedemies. Väestönmuutoksen [Puhuja painottaa voimakkaasti sanan loppuosaa] ja jonkinmoisen kantasuomalaisuuskadon ja kansalliskielten kielinielun pienentymisen kiistäminen olisi vähintään yhtä epätieteellistä kuin ilmastonmuutoksen ja luontokaadon kiistäminen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

12.55 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Sivistyneen yhteiskunnan mittari on se, miten puolustetaan ja huolehditaan heikompiosaisista. Jo ennestään heikossa taloudellisessa ja sosiaalisessa asemassa olevien ihmisten taloudelliset mahdollisuudet heikkenevät entisestään tämän hallitusohjelman seurauksena, jossa Suomea kuntoon laittava työlinja selvittää jopa viimesijaisen sosiaaliturvan eväämistä.

Arvoisat kuulijat, uskokaa tai älkää, mutta myös SDP haluaa vahvistaa julkista taloutta ja vähentää velkaantumista, mutta keinojen tulee olla oikeudenmukaisia ja ne eivät saa leikata tulevaa kasvua ja kehitystä. Hallitusohjelma tähtää Suomen nostamiseen pohjoismaiselle tasolle, mutta sosiaali- ja terveyspalvelujen, sosiaaliturvan leikkaukset lähinnä romuttavat pohjoismaisen hyvinvointivaltion ideaalin ja työelämäkirjaukset ovat pohjoismaisen mallin vastaisia. Teette kuulemma kaiken suomalaisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden takaamiseksi laittamalla perusasiat kuntoon, hoitoon pääsyä nopeuttamalla ja turvaamalla palvelut. Tämän teette hallitusohjelman ja liitteiden mukaan sote-rahoituksen roimalla leikkaamisella, lääkkeiden hintojen nostolla, sairaalaverkkoa karsimalla ja laittamalla työntekijät sairaana töihin sairaussakon vuoksi.

Oliko tämä tosiaan sitä, mitä perussuomalainen tilasi äänestäessään eduskuntavaaleissa? Tai kokoomusta äänestänyt, joka uskoi helmikuista väitettä kokoomuksen varapuheenjohtaja Valtosen sanomana, ettei kokoomus ole leikkaamassa sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta toisin kuin jotkut muut puolueet väittävät sen kuulemma tekevän. Toisin kuitenkin siis kävi, ja niin kävi myös koulutuslupausten kanssa.

Suomen menestyksen tae on vuosikymmenten ajan ollut maksuton ja laadukas koulutus, jossa jokainen meistä voi kouluttautua taloudellisesta ja sosiaalisesta asemasta, asuinpaikasta ja iästä riippumatta vaikka kuinka pitkälle ja kehittää osaamistaan. Kokoomus ja Orpo lupasivat ennen vaaleja, että koulutuksesta ei leikata vaan koulutuksesta pitää huolehtia ja sen määrärahojen tulee olla erityissuojeluksessa hallitusneuvotteluissa. Tästä hallitusohjelmasta tulikin hallitusjallitus koulutuksen erityissuojeluksen osalta. Sivistysporvarit lakkauttavat aikuiskoulutustuen, leikkaavat kansalaisopistoilta ja korkeakoulutuksen rahoituksesta. Tämä ei sikäli yllätä, sillä kokoomuksen jäljiltä löytyy petettyjä koulutuslupauksia jo vuodesta 2015. Hallitusohjelma romuttaa vapaan sivistystyön, lakkauttaa urheiluopistoja ja vie jatkuvalta oppimiselta pohjan. Korkeakoulujen aloituspaikkoja olevinaan lisätään, mutta samalla leikataan perusrahoitusta, minkä seurauksena korkeakoulutuksen aloituspaikat reaalisesti vähenevät. Tämänkin olisitte toki tienneet, jos olisitte edes yrittäneet selvittää esityksienne vaikutusarviointeja. Lisäksi Orpon hallitus leikkaa kuntien valtionosuuksien indeksikorotuksia yhdellä prosenttiyksiköllä vaalikauden ajaksi. Tämähän on siis käytännössä suora leikkaus koulutuksesta.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelma tunnustaa Länsi- ja Etelä-Suomen olevan monessa mielessä tärkeitä Suomen elinvoimaisuudelle ja kasvulle ja osoittaaakin niille näin ollen erillisen länsirannikon kilpailukyvyn ja kasvun edistämispaketin, 130 miljoonaa euroa.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Hallitusohjelmassa sentään muistetaan mainita, että Marinin hallituksen aloittamalle itäisen Suomen kehittämisvisiolle seuraa jatkoa tässä uudessa geopolittisessä tilanteessa. Visioita on helppo laatia, mutta unohtuiko hallitusohjelmasta rahoitus iloisen Itä-Suomen kehittämiseksi. Pari päivää sitten liikenneministeriltä tuli ulostulo järjestöistä itäradasta, jonka edistämiseksi ei kuulemma tulla tekemään mitään. Samaan aikaan kuitenkin miljardeen hanke Turun tunnin junaan onkin yhtäkkiä hallituksen kärkihanke, pitäähän pääministerin toki kiireellä kotiin päästä. Itäsuomalaisena edustajana toivoisin, että hallitus muistaisi kehittää koko Suomea myös kasvukeskusten ulkopuolelta. Nyt näyttää siltä, että alueiden eriarvoistuminen jatkuu ja erityisesti Itä-Suomi jää jalkoihin lähes kaikissa taloudellisissa ratkaisuissa: EU-rahamen jaossa, liikenneinfran kehittämisessä, energiainvestointien mahdottomuudessa. Venäjän oikeudettoman hyökkäyssodan kerrannaisvaikutukset kasvavat kaakon ylle ja kilpailukyvyyn ja kasvun tukea sekä toimia idässä tarvitaan.

Hallitusohjelman otsikko on Vahva ja välittävä Suomi — ohjelman sisällön perusteella otsikko voinee olla Heikko ja valittava Suomi. Toivottavasti maailman onnellisimmasta kansasta ei tule maailman onnettomien kansa. Pääministeri Orpo totesi eilen esittelypuheen vuoronsa lopuksi, että tämän päivän rohkeilla ratkaisuilla ja uudistuksilla varmistamme, että huomenna Suomi kukoistaa; hyvin tässä käy. Täytyy todeta, että näillä rohkeilla ratkaisuilla ja uudistuksilla huonosti tässä käy.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Honkonen, poissa. — Edustaja Hopsu.

13.01 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Jos vaalien alla oli yksi palaute, joka toistui niin yrittäjiltä kuin julkiselta sektorilta heitä tavatessa, oli se riittävän työvoiman saanti ja nopeasti. No, miten hallitusohjelma tähän sitten vastaa? Tässä on nyt työperäiseen maahanmuuttoon liittyviä sisältöjä:

1. Tulorajojen nostolla oleskeluluvan saamiseksi. — No, tämä vähentää työntekijöitä.
 2. Perheen yhdistämistä hankaloittamalla. — Tämä vähentää myös tulevia työntekijöitä ja tänne tulleiden pysyvyyttä. Ihminen haluaa olla kuitenkin viime kädessä perheensä kanssa.
 3. Kaikista pötköihin on esitys pikapoistamisesta maasta työsuhteen katketessa. — Tämä vähentää työntekijöitä, jopa sellaisia, jotka ovat tänne kotoutuneet, oppineet suomea, ovat olleet työelämässä. Meiltä kantaväestöltäkään ei työnhaku aina onnistu kolmen kuukauden kuluessa, ja meillä on tiedossa se, että muun muassa nimi ja etninen tausta vaikuttavat työn saantiin, eikä tämä todellakaan kannusta myöskään muita tänne tulleita rakentamaan pysyvää elämää tänne, kun riski maasta poistamisesta painaa niskassa.
- Lisäksi tämä esitys lisää byrokratiaa, kun Maahanmuuttovirasto tai joku viranomainen alkaa pitää kirjaa siitä, kuka milloinkin on töissä ja työttömänä ja miten työnhaku etenee. Tällainen ehdotus altistaa työntekijät työnantajien vallankäytölle, kun se työsuhte on siinä oleskeluluvassa. Lyhyellä aikavälillä kriittinen tekijä.

4. Neljäs esitys koskee sosiaaliturvan eriyttämistä eli uuden kotoutumiseen velvoittavan tuen perustamista, mutta samanaikaisesti kuitenkin tehdään leikkauksia muun muassa kansalaisopistoille, jotka juuri ovat huolehtineet kotoutumisajan ylittäneestä suomen kielen opetuksesta.

Kaikki nämä yhdessä vahvistavat mielikuvaa Suomesta maana, joka ei ole vastaanottava tai houkutteleva. On humpuukia ajatella, että voimme kohdella toisia maahanmuutta-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

neita miten sattuu ja ajatella samaan aikaan houkuttelevamme työvoimaa toisista maista ja saada heidät pysymään maassa ja kokemaan olonsa täällä hyväksi. Kaikkien maahanmuuttaneiden työllisyysaste on noussut tasaisesti ja on nyt 72 prosenttia, eli on lähes sama kuin niin kutsutun kantaväestön 75 prosenttia, ja tähän toki pitää tähdätä, että työllisyysaste saadaan kaikkien osalta nousemaan.

On todella lyhytnäköinen ja epäeettinen valinta jakaa maahanmuuttaneita eri kasteihin ja viestiä, etteivät humanitäarisin perustein saapuneet tulijat olisi tervetulleita tänne asumaan ja töihin. [Oikealta: Se minimoidaan!]

Kiintiöpakolaisten vastaanoton tiputtaminen puoleen nykytilasta on tämän arvottomuuden jatkoa, kun maailmalla pakolaisten määrä on huipussaan. Samaa sarjaa on esitys juuri voimaan saadun paperittomien välttämättömän terveydenhoidon poistamisesta. [Välihuuto oikealta] Palvelun kustannusten on todettu olevan erittäin pieniä ja terveysvaikutuksien niin yksilön kuin meidän yhteiskunnan kannalta hyvin suuria, kun palvelu saadaan ajoissa ja saa tarvitsemaansa hoitoa. Aivan todella arvoton esitys.

Myös kehitysyhteistyöhön suuntautuu suuri leikkaus: [Miko Bergbom: Erinomaista!] 790 miljoonaa euroa vaalikauden aikana. Leikkauksia tehdään myös sijoitusmuotoiseen kehitysyhteistyöhön, jolla on toteutettu esimerkiksi ilmastotyötä.

Hallitusohjelma linjaa, että tukea annetaan Venäjän vastustajille. Tämä osoittaa ymmärtämättömyyttä maailman jakautumisesta, jota ei omin toimin tulisi entisestään vahvistaa ja puskea hauraita valtioita Kiinan ja Venäjän vaikutuspiiriin.

Huolissani olen myös hallituksen ajatuksesta hylätä viime kaudella valmistunut kehityspoliittinen selonteko eli ylivaalikautiset periaatteet. Termiin ”ylivaalikautiset” sitoutuivat kaikki puolueet, perussuomalaiset jättivät tähän varauksia. [Sebastian Tynkkynen: Minähän varoitin! Minä varoitin!] — Kyllä varoititte, joo.

Tuntuu, että tällä hallituksella ei ole ollut tarve kunnioittaa eduskunnan aiempaa työtä, vaan siekailematta kävellä yhteisesti — itsekin nimenomaan kokoomusta katson tässä — kuitattujen linjausten yli.

Arvoisa puhemies! Hallitus on penänyyt myös opposition ratkaisuja. Tarvitsemme myös uusia avauksia ja ratkaisuja, jottei Suomi näivety. Tässä siis yksi tarjolle:

Hallitus on korottamassa avointen korkeakoulujen maksuja, [Oikealta: Kuten?] ja suunta on täysin päinvastainen kuin mitä me vihreät olemme ehdottaneet avoimen yliopiston osalta ja korkeakoulujen osalta, nimittäin maksuttomuutta niille opiskelijoille, jotka ovat jääneet ilman opiskelupaikkaa. Ajatus on yksinkertainen: jokaiselle halukkaalle ylioppilaalle varmistettaisiin korkeakoulupaikka; vuoden valmentavien opintojen kokonaisuus joko siellä avoimessa tai korkeakoulussa. Tästä voisi sitten suunnata opinnoissaan eteenpäin. Välivuosilta välttyttäisiin, ja meillä olisi mahdollisuus saavuttaa tavoiteltu 50 prosentin tai tarvittu 60—70 prosentin aste. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan hetken päästä debattia, niin saatte siinä sitten, mutta nyt jatketaan vielä puhujalistaa sellaiset 20 minuuttia. — Seuraava puhuja olisi edustaja Partanen, poissa. — Edustaja Hiltunen.

13.07 Pia Hiltunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomen menestys ja kansainvälinen kilpailukyky perustuvat korkeaan osaamiseen. Korkea osaamis- ja koulutustaso vahvistavat yhteiskunnallista resilienssiä ja luovat edellytyksiä talouden kasvulle.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

”Suomi on maa, jossa halutaan oppia jatkuvasti uutta. Usko koulutuksen voimaan on vahvistunut.” Näin todetaan hallitusohjelman kohdassa 5, Osaava Suomi. Olen hallituksen kanssa siitä täysin samaa mieltä, ja kirjaukset jopa ilahduttavat. Olette linjanneet ja kirjanneet neuvotteluissanne, että sivistys luo edellytykset talouskasvulle ja koulutuksen tulee vastata paremmin työelämän tarpeisiin. Mielestäni nämä tavoitteet ovat hyviä, ja on hienoa, että olette todenneet nämä tosiasiat kirjallisesti.

Lupasitte myös ennen vaaleja koulutuksen olevan erityissuojeluksessa, ja se herätti luottamusta ja uskoa niin kutsuttuun sivistyspuolueeseen. Hallitusohjelma on mielestäni kuitenkin ristiriitainen koulutuksen tavoitteiden ja toimien välillä. Voimme nimittäin nähdä ohjelmanne budjetista leikkaukset koulutuksen eri sektoreille. Vapaa sivistystyö on osa koulutuskokonaisuutta ja kokee kovat leikkaukset tulevina vuosina. Valtion rahoitusta vähennetään, jolloin muun muassa kesäyliopistot, kansalaisopistot ja kansanopistot joutuvat nostamaan opiskelijamaksujaan. Myös avoimet yliopistot ja ammattikorkeakoulut joutuvat saman leikkurin eteen, jolloin opiskelu ja itsensä kehittäminen kallistuvat entisestään, ja se kohdistuu tällöin pääosin tavalliseen työssäkäyvään, lisäkoulutusta tai alan vaihtoa suunnittelevaan kansalaiseen.

Hyvä puhemies! Hallitus on myös päättänyt lopettaa kokonaan aikuiskoulutustuen. Tämä tuki on mahdollistanut tutkimusten mukaan vuosittain kymmenientuhansien suomalaisten omaehtoisen lisäkouluttautumisen niin, että alan vaihto tai työuralla eteneminen on tullut mahdolliseksi. Vaihtoehtoisesti myös opiskelijaksi ryhtynyt henkilö on välttänyt työuupumuksensa ja sen myötä pitkän sairausloman. Näitä yksilön mahdollisuuksia menestyä elämässään heikennetään nyt joko tietoisesti tai ymmärtämättä aikuiskoulutustuen lakkautumisen päätöksen vaikutuksia ihmisten elämään. Koulutus ja jatkuvan oppimisen vahvistaminen ovat keinoja nostaa työllisyysastetta sekä vaikuttaa ihmisten arjen jaksamiseen ja hyvinvointiin, ja ymmärtääkseni nämä ovat hallituksen tavoitteita. Tämä on myös yhdenlainen tasa-arvoteko, sillä tutkimukset osoittavat naisten käyttävän aikuiskoulutustukea aktiivisimmin.

Sen sijaan täällä jo aiemmin esiin noussut puhe siitä, että hallitus ohjelmansa mukaisesti aikoo panostaa peruskoulutukseen suuren summan, on oikea panostus. Kuitenkaan panostus ei näy, mikäli samalla leikataan aiotusti valtionosuuksia, koulutus kun on yksi kuntien tärkeimmistä peruspalveluista, ja siksi valtionosuuksien leikkaukset ovat suoraan pois varhaiskasvatuksesta ja perusopetuksesta.

Arvoisa puhemies! Koulutukseen panostaminen olisi ollut ensiarvoisen tärkeää pikimmiten eikä tulevan hallituskauden puolivälin tienoilla. Tämä päätös lienee tietoinen valinta, joka loppupeleissä voinee jäädä toteuttamatta. Edellinen hallitus huolehti lasten oppimispolusta varhaiskasvatuksesta korkeakouluun tehden mittavia uudistuksia, ja samaa odotan tältäkin hallitukselta. Lapsilla on oikeus saada laadukasta opetusta ja tarvitsemaansa tukea koko koulupolkunsa ajan politiikasta riippumatta. Meidän tehtävämme on yhteistyössä huolehtia siitä.

Arvoisa puhemies! Vaikka koulutuksen sekä lasten piti olla hallituksen erityissuojeluksessa, sitä emme voi tätä hallitusohjelmaa lukiessamme rehellisesti todeta. Lasten koulutuksen näennäinen suojeleminen ei riitä, jos perheet eivät voi muuten hyvin. Säästötoimenne osuu työssäkäyviin vanhempiin muun muassa harrastusten kallistuessa, julkisen liikenteen ja työmatkojen sekä esimerkiksi lääkkeiden ja terveyspalveluiden hintojen noustessa. Myös työelämän heikennykset, kuten ensimmäinen palkaton sairauslomapäivä, osuvat

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

säästönä tavalliseen työssäkäyvään ihmiseen. Nämä ovat niitä peruspalveluja, jotka kossuttavat isoa osaa perheistä.

Arvoisa puhemies! Näillä esittämillänne toimilla ei rakenneta talouden kasvua eikä luoda tulevaisuuden investointeja. Niillä ei rakenneta kannustavia työmarkkinoita eikä lisätä perheiden ja muiden kansalaisten hyvinvointia. Tämänkaltaisilla päätöksillä sen sijaan lisätään eriarvoisuutta yhteiskunnassamme. Nämä ovat niitä arvovalintoja, joista paljon puhutaan. Sitä saa, mitä tilaa. Muistakaa kuitenkin, että kaikki eivät ole tätä tilanneet ja saavat sen silti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kulmuni.

13.12 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelmassa on monia hyviä kirjauksia, kuten olen useampaan kertaan täällä todennut. Oman vaalipiirini asioista voin ihan vilpittömästi kiittää, että Kolarin raide nyt viimeinkin sähköistetään. Se on asia, jota varmasti kaikki puolueet ovat omassa maakunnassani pitkään ajaneet. [Välihuuto oikealta] — Kyllä, se on hieno juttu, ja kiitos siitä. — Lisäksi uskon, että keskusta tulee varmasti tukemaan monia työmarkkinauudistuksia, jähkä sitten hallitus niitä esityksiä aikaan tähän saliin tuo.

Näistä asioista, mistä me olemme samaa mieltä, ei kuitenkaan kovin kummoista debattia tai keskustelua ehkä saa aikaiseksi, [Sheikki Laakso: Eikö?] joten hallituksen ei tietenkään kannata pahastua siitä, että me sitten nostamme esille niitä asioita, joista olemme eri mieltä — siihenhän tämä parlamentarismi perustuu. [Sheikki Laakso: Ei niitä paljon ole!] Siellä nimittäin on kyllä myös ongelmallisempia puolia.

Hyvä asia tietenkin on kaikinensa se, että julkisen talouden tasapainoa haetaan ja siihen tähdätään, mutta kuten todettua, julkisen talouden tasapainoahan saavutettaisiin nopeammin, jos ei tehdä aivan niitä kaikkia veronkevennyksiä, mitä hallitus tekee. Hyvää on totta kai se, että pieni- ja keskituloisille kohdennetaan puolen miljardin veronkevennys, mutta noin yhteiskunnan kokonaisuuden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kannalta, kun tehdään miljarditasossa olevia säästöjä sosiaali- ja terveyspalveluihin ja sosiaaliturvaan, en pidä välttämättömänä sitä, että kansanedustajien verotusta kevennetään tai että solidaarisuusveroa huojennetaan. Se ei ole minun mielestäni tässä tilanteessa oikein, kun tehdään erittäin vaikeita talouden sopeuttamistoimia.

Arvoisa puhemies! Tietenkin voi kysyä myös sen perään, miksi nimenomaan sitten lääkkeiden verotusta haluttiin kiristää tai ylipäänsä nostaa tätä alempaa arvonlisäverokantaa. Ja vaikka se suomalaista ja kotimaista pienpanimoteollisuutta varmasti hivelee ja auttaakin, että oluen verotukseen tehdään kevennys, ja vaikka nämä eivät ole samassa mittaluokassa kuin alvin tuloverokertymä, niin kyllä tietenkin se eläkeläinen, joka joutuu niitä kalleimpia lääkkeitä ostamaan, saattaa miettiä, oliko tämä ihan oikeudenmukainen asia. [Välihuuto oikealta]

Huolestunut olen erityisesti näistä mittavista sosiaalileikkauksista, joita on tulossa sosiaali- ja terveyspalveluihin ja sosiaaliturvaan. Jos ajattelee niitä kirjauksia, joita sinne liitteisiin on tullut, niin kyllä miljarditasossa oleva leikkaus sosiaali- ja terveyspalveluihin ja siellä maininta palveluverkosta huolehtaa harvaan asutun ja pitkien etäisyyksien maakunnan edustajaa erityisesti. Jos seuraavaan yksikköön on 100 kilometriä matkaa, niin mistä palveluyksiköistä silloin leikataan? Ja tässähän tulee käymään niin, että kun hyvinvointi-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

alueet ovat tietenkin valtionrahoitteisia ja valtio vie varat pois, niin sanotaan hyvinvointialueille, että päättäkää te, ja jos te ette pysty päättämään, niin sitten, kuten tämän aamun uutisista olemme huomanneet, alkavat selvitysmenettelyt ja mahdollisesti hyvinvointialueita laitetaan yhteen. Mutta jos ei anneta hyvinvointialueiden päättäjille edes mahdollisuuksia tehdä asioita, niin kuinka voi olettaa, että siellä asioita tapahtuu. Ainoastaan rahat viedään.

Erityisesti, mikä täällä salissa onkin tullut jo esille, olen tietenkin harmistunut siitä, että kun on hyvässä yhteistyössä viime vaalikaudella saatu rahoitus näille kahdelle maakunnalle, joissa on kaksi keskussairaala, niin nyt niille tullaan kohdentamaan aivan täsmäsäästö. Ei tietenkään yksikään sairaala neljällä tai viidellä miljoonalla eurolla pyöri, mutta jos sekin raha viedään pois — ja se on erityisesti mainittu hallitusohjelman liitteissä, että tällaista rahaa ei jatkossa tule — niin ei se kyllä näiden sairaaloiden tilannetta myöskään parantamaan tule.

Täällä tietenkin kritisoihtiin sitä, että mitenkä ne hyvät asiat vaikkapa minunkin kotiseudulleni sitten. Harmillisesti osa ministereistäkin joutui jo poistumaan, mikä on varmasti ymmärrettävääkin, mutta eilen taisi olla niin, että tuore elinkeinoministeri kritisoi edellisen hallituksen teollisuuspolitiikkaa. Edellistä hallitusta voi varmasti kritisoida monista asioista, muttei kaikista asioista, ja niin on varmasti tämänkin hallituksen osalta. Teillä kuitenkin on nyt hallitusohjelmassa leikkaus kotimaiselle teollisuudelle, suomalaiselle puhtaalle teollisuudelle. Hallitusohjelman kirjaus ”energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämisen tuki jatkuu nykyisten päätösten mukaisesti vuoden 2026 loppuun asti” tarkoittaa sitä, että se ei jatku vuodelle 27 [Puhemies koputtaa], ja se on satojen miljoonien eurojen leikkaus kotimaiselle puhtaalle teollisuudelle. Ja kyllä, se on huomattavasti suurempi leikkaus omalle kotikaupungilleni ja monelle muulle terästehtaan paikkakunnalle kuin tämä olutveron kevennys. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Haluan vielä todella todeta tähän loppuun sen, että linja on oikea siitä, että työn tekemisen ja yrittämisen [Puhemies koputtaa] verotus ei kiristy. Mutta alvin alarajahuojennus tulee poistumaan, mikä tarkoittaa pienille yrityksille [Puhemies: Aika!] 80 miljoonan veronkiristystä, kuten myös työmatkavähennyksen heikennys on käytännössä veronkiristys ja heikennys työnteon kannustimiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Ohisalo.

13.18 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! Hallituspuolueet ja Petteri Orpo pääministerinä lupasivat vaalien alla laittaa Suomen talouden niin sanotusti kuntoon. No, tämä hallitusohjelma, jota nyt käsittelemme, osoittaa kyllä hyvin selkeästi, mitä se kuntoon laittaminen tarkoittaa oikeistokonservatiivihallitukselle. Hallitusohjelma on suoraan sanottuna täynnä julmia ja paikoin erittäin typeriä arvovalintoja. [Välihuuto oikealta] Kaikkein heikoimmassa asemassa olevia kyykytetään talouden sopeuttamisen nimissä, mutta hyvätuoloisille luvassa on veronkevennyksiä. Luonto- ja ilmastotoimet eivät etene tarpeeksi, vihreän siirtymän tuomat taloudelliset mahdollisuudet saatetaan haaskata, [Välihuuto keskeltä] ja Suomi kääntyy EU-politiikassaan sekä kansainvälisenä toimijana sisäänpäin, vaikka avoimuus juuri on pienen valtion etu.

Hallituksen kaavailemat leikkaukset perusturvaetuksiin ja asumistukeen sekä suojaosien ja lapsikorotusten poistaminen osuvat kipeästi pienituloisiin ja jo valmiiksi heikossa asemassa oleviin lapsiperheisiin ja yksin asuviin ihmisiin. Esimerkiksi osa-aikatyötä tekevä, soviteltua päivärahaa nostava, vuokra-asunnossa Helsingissä asuva kahden lapsen

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

yksinhuoltaja menettää leikkausten seurauksena noin 600 euroa kuukaudessa. Miettikää pienituloisen yksinhuoltajan elämässä 600 euron leikkausta — käsittämätön arvovalinta. Ja tähän päälle tulevat vielä asiakasmaksujen ja lääkkeiden hintojen nousu. Jos sattuu työskentelemään esimerkiksi terveydenhuoltoalalla, jossa kipeänä ei noin vaan voi tulla töihin, pitää mukaan laskea myös ensimmäisen sairauslomapäivän palkattomuus. Osa hallituksen toimista, kuten vaikkapa lastensuojelun jälkihuollon ikärajan laskeminen 25 vuodesta 23 vuoteen, tuntuu aidosti lähinnä kiusaamiselta tässä maassa, jossa lastensuojeluun pitäisi panostaa paljon. Te heikennätte sitä.

Arvoisa puhemies! Sosiaaliturvan uudistaminen ja työnteon kannustinloukkujen purkaminen ovat totta kai tervetulleita tavoitteita. Hallituksen kaavailema yleistuki näyttää kuitenkin painottavan tarveharkintaa ja olisi vahvan syyperusteinen. Vihreät kehittäisi järjestelmää mieluummin muuttuviin elämäntilanteisiin sopivaa perustuloa kohti. [Sheikki Laakson välihuuto]

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on sitoutunut pysäyttämään luontokadon vuoteen 30 mennessä, mutta keinojen ja ennen kaikkea eurojen vähyys panee miettimään, yritetäänkö tähän tavoitteeseen aidosti päästä. Jos luonnonsuojelun rahoitusta vähennetään — kuten nyt näyttää — kolmanneksella nykyisestä, luontolakia ei säädetä eikä luonnonsuojelulle aseteta kunnollisia määrällisiä tavoitteita, luontokadon pysäyttäminen uhkaa jäädä todelliseksi sanahelinäksi. Luontopolitiikan lisäksi myös ilmastopolitiikka ottaa takapakkia. Suomen hiilineutraalius voi toteutua vain, jos riittäviä päästövähennyksiä tehdään kaikilla yhteiskunnan sektoreilla ja sen rinnalla vahvistetaan romahtaneita hiilinieluja. Nyt näyttää siltä, että hallitus ottaa kunniaa ilmastotyön etenemisestä niillä sektoreilla, joilla se jo valmiiksi etenee ja toisaalta istuu käsien päällä niillä sektoreilla, joilla tarvittaisiin nopeasti lisätoimia. Hiilinielujen pelastuspaketti jää aika onnettomaksi, jos hakkuumääriä ei rajoiteta eikä metsälakia uudisteta kunnolla. Maatalouden uudistaminenkin pannaan jäihin, eikä maataloussektorille ole luvassa päästövähennystavoitteita. Vastoin hallituspuolueiden antamia lupauksia ilmastolaki avataan. Pääministerihän sanoi, että ilmastolakiin ei kosketa, nyt se kuitenkin avataan — takki kääntyi siinäkin. Kuntien velvollisuus ilmastosuunnitteluun poistetaan: hyvin yksinkertainen ja helppo keino, joka poistetaan ehkä ennen kaikkea ideologisista syistä. [Oikealta: Kallis kunnille!]

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman Eurooppa-politiikan suunta vaikuttaa olevan kohti omaa napaa. Hallituksen keskeiset EU-tavoitteet ovat talouskurin ja maahanmuuttopolitiikan tiukentaminen. Se ei ole kovin kummoinen visio Euroopan unionin tulevaisuudesta. EU:n merkitys on valtava taloudellisesti vihreän siirtymän vauhdittajana ja ulkopoliitiikan selkänä, ja Suomen kannattaisi toimia näissä suunnannäyttäjänä myös EU-tasolla. Nyt näyttää siltä, että ajamme itsemme nurkkaan, ja sellaista maata ei kyllä kukaan jaksa kuunnella päätöksentekopöydissä.

Arvoisa puhemies! Leikkaukset kehitysyhteistyöhön ja pakolaishiirintöön puolittaminen jatkavat tätä arvovalintojen esittelyä. Toisaalta vaikkapa maahanmuuton vaikeuttaminen ylipäättään kertoo jotain siitä, että elinkeinoelämän viestit ovat jääneet täysin kuulematta. Miten voi olla, että tilannekuva työllisyydestä on tällainen?

Puhemies! Petteri Orpon hallitusohjelman teemana on vahva ja välittävä Suomi. Tässä ohjelmassa vahvistetaan eriarvoisuutta ja välitetään hyvätuloisista mutta ei ehkä niinkään luonnosta ja heikoimmista. On vaikea nähdä, että tällainen hallitusohjelma rakentaisi vahvaa ja välittävää Suomea aidosti, mutta kokoomuksen ja RKP:n liberaalit äänet näyttävät

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

jääneen vähemmistöön ja mahdollistavat tällaisen oikeistokonservatiivisen hallituksen synnyn ja näiden kylmien arvovalintojen tekemisen. [Sheikki Laakson välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, seuraavaksi edustaja Wallinheimo, poissa. — Edustaja Koponen, Ari.

13.24 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Palaan vielä edelliseen puheenvuorooni ja muistutan edustaja Ohisaloa siitä, että teidän hallituksenne jälkeen Suomessa tosiaan 62 000 uutta kotitaloutta vajosi köyhyysrajan alapuolelle ja näistä 16 000 oli lapsiperheitä.

Mennäänpä sitten asiaan. Hallitusohjelma tosiaan näyttää, että tämä hallitus ottaa suomalaisten liikkumattomuuden tosissaan. Tämänkin ongelman ratkaisemiseksi on viimeinen hetki toimia. Suomalaisten fyysinen toimintakyky on heikentynyt useita vuosikymmeniä. Huonon kestävyyskunnan omaavien varusmiespalveluksen aloittavien miesten määrä on kahdeksankertaistunut. Vastaavasti huonon lihaskunnan omaavien määrä on moninkertaistunut. Varusmiespalveluksen aloittavan keskimääräinen paino on kasvanut viimeisen 30 vuoden aikana kahdeksan kiloa. Koululaisten Move-mittausten tulokset kertovat samasta huonosta kehityksestä myös koululaisilla.

Edellä kuvatusta pitkään jatkuneesta huonosta kehityksestä johtuen työikäisten suomalaisten fyysinen kunto heikkenee merkittävästi myös tulevina vuosikymmeninä, ellei asiaan puututa. Hyvin maltillisen ennusteen mukaan vuonna 2040 Suomessa enää ani harva 50 vuotta täyttänyt omaa hyvän kestävyyskunnan. Tämä huono kierre johtaa yleistyvään sairastavuuteen, tarttumattomiin tauteihin, kuten kakkostyyppin diabetes, masennus, monet sydän- ja verisuonisairaudet, monet tuki- ja liikuntaelimistön sairaudet ja niin edespäin. Sairastaminen johtaa yleistyviin sairauspoissaoloihin, varhaisempaan työkyvyttömyyteen ja heikompaan työn tuottavuuteen. Jos huonoa kehitystä ei pystytä katkaisemaan, työurien pidentäminen ei onnistu. Valtion sekä kuntien ja kaupunkien talouden selkäranka murtuu. Maanpuolustuksen pohja ei kestä. Jatkuvasti heikentävä kunto ja yleistyvä ylipaino aiheuttaa ongelmia kaikilla hallinnonaloilla. Mikään talouskasvu ei riitä, jos työikäisten suomalaisten fyysisen toimintakyvyn ja kunnon laskukierrettä ei saada katkaistua.

Tarvitaan useita samanaikaisia, vaikuttavia poikkihallinnollisia toimenpiteitä sekä kansallisella että paikallisella tasolla. Nämä monen hallinnonalan samanaikaiset toimet edellyttävät vahvaa johtamista ja eri hallinnonalojen toimenpiteiden yhteensovittamista. Tästä johtuen kansallisella tasolla valtioneuvoston kanslia sekä johtoryhmät kunnissa ja kaupungeissa ovat kyvykkäitä toimijoita johtamaan samanaikaisia monella hallinnonalalla tarvittavia toimenpiteitä. Tarvitaan vaikuttavia toimenpiteitä sekä nyt työelämässä fyysisen toimintakykynsä kanssa kamppaileville että tulevaisuuden työntekijöiden hyvän toimintakyvyn varmistamiseksi.

Tämän takia hallitus laatii liikunnallisen elämäntavan ja toimintakyvyn poikkihallinnollisen ohjelman. Tavoitteena on kääntää liikkuminen kasvuun jokaisessa ikäryhmässä. Poikkihallinnollinen ohjelma on valtioneuvostotasoinen, ja sen toimeenpanoa ja seurantaa varten perustetaan ministerityöryhmä. Toimenpiteiden vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti, ja vaikuttavimmat toimintamallit vakiinnutetaan. Ohjelma toimeenpannaan laajassa yhteistyössä yhteiskunnan eri toimijoiden kesken, kuten ministeriöiden, yritysten, työmarkkinajärjestöjen, kansalaisyhteiskunnan ja median kanssa. Ohjelmassa hyödynnetään parhaat kansainväliset käytännöt liikunnan lisäämiseksi, ja tähän varataan 20 miljoonan ylimääräinen raha vuosittain. Ratkaisu ei kuitenkaan synny pelkällä rahalla, vaan tarvitaan

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

asenteen muutosta urheilua ja arkiliikuntaa kohtaan. Tähän tarvitaan vankkaa hallitus—opposition ylittävää yhteistyötä. Toivottavasti jokainen on tähän valmiina.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, arvoisat kansanedustajat, kiitos edellisille puhujille. — Nyt pidetään se lyhyt debatti. Pyydän nousemaan seisomaan ja varaamaan v-painikkeella. Me pidämme noin 20 minuutin debatin, ja sen jälkeen annan niille ministereille, jotka haluavat vastata, vielä lyhyet puheenvuorot. Sen jälkeen takaisin puhujalistaan. — Ja koska edustaja Berg joutui odottelemaan omaa puheenvuoroaan, hän saa ensimmäisen vastauspuheenvuoron. Olkaa hyvä.

13.28 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Mitä tulee näihin salissa tänäänkin esitettyihin vertailuihin koskien muun muassa Tanskan työllisyydenhoitomallia, on hyvä huomioda, että Suomessa jäädytään edelleen todella kauas siitä, miten Tanskassa ja myös muissa Pohjoismaissa on resursoitu työttömien työnhakijoiden palvelut.

Näihin tukipalveluihin panostaminen kuitenkin valitettavasti puuttuu täysin tämän hallituksen ohjelmasta. Tarjolla on ainoastaan keppiä ja työttömyysturvan leikkaamista työssä menettäneille. Esimerkiksi työn ja työntekijöiden kohtaamisongelmiin on jo pitkään haettu ratkaisuja, koska sillä on oleellinen vaikutus työllisyysasteen nostamiseen. Yksi yleisimmistä syistä uuden työn löytymisen vaikeuteen on koulutuksen ja osaamisen puute. Miten hallitus vastaa tähän haasteeseen? Lakkauttaa aikuiskoulutustuen sekä leikkaa samalla myös vapaasta sivistystyöstä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, sitten edustaja Ohisalo.

13.29 Maria Ohisalo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska nimi mainittiin ja köyhyydestä oli puhe: Tässä viitattiin siihen, että edellisellä hallituskaudella köyhyys lisääntyi. No miettikääpä neljä vuotta taaksepäin. Olemme menneet läpi globaalien pandemian, energiakriisin, valtavan laukkaavan inflaation, Venäjän käynnistämän sodan Ukrainassa. Tämä kaikki on vaikuttanut siihen, mitä tässäkin yhteiskunnassa tapahtuu.

Edeltävä hallitus nimenomaan panosti perusturvan tason nostamiseen, pienimpiin eläkeisiin, nosti pienituloisimpien lapsiperheiden etuuksia. Miksi te ette jatka tätä linjaa? Miksi te leikkaatte näiltä ihmisiltä, jotka nimenomaan tarvitsisivat enemmän? Tekin olette huolissanne köyhyydestä. Minä tiedän, että se kiinnostaa teitä ja erityisesti edustajaa itseään. Toivon, että vielä voitte käydä läpi yhdessä tätä kokonaisuutta, koska nyt leikkauksia on tulossa pahimmillaan tietyille samoille perheille moneen kertaan, kun monesta eri suunnasta [Puhemies koputtaa] heikennetään ihmisten elintasoja todella rajusti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten seuraavaksi edustaja Bergbom.

13.31 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä todeta, että olen äärimmäisen onnellinen siitä, että sosiaalidemokraatit eivät voittaneet vaaleja. Nimittäin, jos olisi tullut Marin kakkonen, niin kyllä kylmää kyytiä olisi suomalaiselle ollut luvassa. Siellä oltaisiin korotettu polttoaineen hintaa melkein 40 sentillä nykytasosta — ajatelkaa. Keskusta allekirjoitti tämän jakeluvelvoitteen korottamisen, demarit allekirjoit-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

tivat tämän ja vihreät allekirjoittivat sen. Se lisää köyhyyttä ympäri Suomea niillä pienituloisilla ihmisillä, jotka tarvitsevat autoa jokapäiväisessä elämässään. Kuvitelkaa tai ette, niin tosiasia on se, että tässä maassa moni ihminen tarvitsee autoa. Eivät kulje junat, ratikat ja bussit ympäri Suomea. Mutta tämä hallitus tulee huolehtimaan siitä, että ympäri Suomea pystyy liikkumaan autolla. Polttoaineveroa alennetaan — keskusta ei pystynyt siihen. Ajoneuvoveron perusveroa alennetaan — keskusta ei pystynyt siihen — ja pieni- ja keskituloisten verotusta alennetaan. Tämä on tämän hallituksen linja, joka on työn linja: 100 000 uutta työpaikkaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mehtälä.

13.32 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on tullut monissa keskusteluissa esille tämä maatalouden tilanne, ja haluan oikaista monia asiavirheitä, mitä tässä keskustelussa on tullut ilmi.

Ensinnäkin tässä hallitusohjelmassa on hyviä kirjauksia, ei siinä mitään, mutta missä rahat? Juuri äskettäin kysyin tuossa eräältä edustajalta, että miten te olette suunnitelleet tämän maksun, rahat näihin kohteisiin, ja hän sanoi, että kyllä ne aikanaan löytyvät. Aika hyviä vastauksia.

Perussuomalaisille sen verran, että turpeen asema ei muutu sillä, että kirjoitetaan kuivike- ja kasvuturpeen osalta, että strategisesti tärkeä. [Välihuutoja oikealta] Ei, vaan se ainoa muutos, millä me voidaan turpeen asemaa parantaa, on saada päästökaupan piiristä pois polttoturpe — vain sillä konstilla me voimme turpeen asemaa parantaa. [Oikealta: Keskusta puhuu!] Tuulivoima on ihmeellinen asia. [Puhemies koputtaa] Joka kunnassa on tuulivoimaa vastustettu perussuomalaisten taholta, ja nyt se on ylistyslaulu tässä hallitusohjelmassa. — Kiitos. [Miko Bergbom: Ympäristövaikutusten arviointi, me välitetään ympäristöstä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Sammallahti.

13.33 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvon puhemies! Kollegat! Tässä on puhuttu paljon eriarvoisuudesta, ja jotenkin jälleen kerran palataan siihen teemaan, aivan niin kuin eriarvoisuus johtuisi jotenkin liian vähistä tulonsiirroista maassa, joka about eniten maailmassa tasaa tulonsiirtoja erilaisin vero- ja tukimekanismein. Kyllä se eriarvoisuus johtuu pääosin siitä, että ihmisillä on liian vähän töitä. Niillä, jotka pärjäävät duunissa, menee hyvin, ja niillä, jotka eivät pääse edes työelämään, menee luonnollisesti hirvittävän huonosti, ja jälleen kerran tätä ongelmaa tämä hallitus lähtee ratkomaan. Sieltä se eriarvoisuus vähenee, kun yhä useampi suomalainen saadaan töihin. Kenestäkään ei tule rikasta tai edes välttämättä hyvinvoivaa tuilla, vaan kyllä se työ sen tuo.

Sitten tästä vapaasta sivistystyöstä nopeasti: Minä katselin niitä kursseja, mitä sieltä löytyy erilaisilta lafkoilta. Niitähän oli vaikka kuinka ja monta: raamattukurssia, savitöitä, kielikursseja ja tämmöisiä. Jos asioita nyt halutaan asetella vastakkain, niin ovatko nämä teidän mielestänne tärkeämpiä asioita kuin esimerkiksi ne oikeasti tärkeät asiat, kuten vaikka sosiaali- ja terveydenhuolto? [Puhemies koputtaa] Te naureskelette äitiyspakkauksen pallole, mutta samalla te puolustatte tämmöisiä kuluja, jotka eivät ole edes puolikkaan pallon arvoisia.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Räsänen, Joona.

13.34 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että hallituspuolueilla on aina vaikeaa, kun pitää alkaa mustaksi selittämään valkoista näin ohjelman julkistuksen jälkeen. Kun ennen vaaleja luvataan, että pienituloisilta ei leikata, niin ymmärrän, että se tuottaa tuskaa, kun pitäisi uskaltaa täällä myöntää se, että no valitettavasti niinhän me olemme nyt tekemässä. Tai kun ennen vaaleja puhuttiin, että nyt pitäisi panostaa sosiaali- ja terveydenhuoltoon, niin ymmärrän, että on vaikea sanoa, että sielläkin yli miljardiluokalla käy leikkuri, [Välihuutoja oikealta] mikä aivan varmasti jokaisen palveluissa näkyy. Arvoisat hallituspuolueet, kehotan kyllä siihen, että kannattaa rehellisesti myöntää, että tuli lupailtua pikkuisen liikoja ja nyt on sitten maksun aika. [Sheikki Laakso: Höpö höpö!]

Mutta, arvoisa hallitus, palaan vielä siihen, kun on vaadittu, että olisi syytä, että hallitus ehkä vielä pohtisi näitä tiettyjä leikkauksia uudestaan, kun vaikutusarvioinnit sitten aikanaan saadaan. Toivoisin, että joku hallituksen ministereistä voisi tämän vahvistaa, että hallituksella [Puhemies koputtaa] sen verran sydäntä löytyy, että tämä uudelleenarviointi voidaan tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Sirén.

13.36 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ollut ilahduttavaa huomata, miten monessa opposition puheenvuorossa on jaettu huoli julkisen talouden tilanteesta. Yli puoluerajojen tunnumme olevan hyvin vahvasti samaa mieltä siitä, että julkista taloutta on tasapainotettava ja nykyinen velkaantumiskehitys on taitettava. Näin tämä hallitus tekee. Tästä tämä hallitusohjelma lähtee, ja se edellyttää muutosta.

Arvoisa puhemies! Samaan aikaan kun vasemmistoliittoa myöten kaikki ovat samaa mieltä, että julkista taloutta on tasapainotettava, joka toisessa puheenvuorossa oppositio kysyy, missä ovat rahat. Suomessa on pitkä perinne kehysmenettelystä. Viime kaudella siitä poikettiin ja lisättiin määrärahoja kehyksen päälle. Nyt palataan kehysmenettelyyn. Silloin ei voi samaan aikaan oppositiosta olla sitä mieltä, että julkista taloutta tulee tasapainottaa, mutta vaatia kehyksen päälle lisää rahoitusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Laakso.

13.37 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelma on oikeasti sen verran hyvä, että tässä ei ole oikeastaan pystynyt oppositio käytännössä katsoen mitään muuta kuin luomaan kaikennäköisiä uhkakuvia, että ihmiset joutuvat veneen alle ja ruoka loppuu ja kaikki tämmöiset — niin kuin sellaisia ihan oikeasti ainakin minua naurattavia juttuja. [Välihuutoja]

Kuitenkaan, se on totuus, kukaan ei tule pääsemään köyhyydestä eroon tuilla. Meidän ainoa vaihtoehto päästä köyhyydestä eroon on se, että me saadaan se porukka kaikki töihin. Nyt tämä hallitus oikeasti tarjoaa kaikille töitä, ja jopa nekään, jotka ideologisista syistä eivät halua koskaan mennä töihin, eivät joudu veneen alle. Hekin saavat olla lämpöisessä asunnossa ja saavat ruuan. Ei ole mitään ongelmaa kellään, ja jokainen voi ideologisesti tehdä mitä haluaa, mutta me annetaan kaikille mahdollisuus päästä vaikka esimerkiksi tänne kansanedustajaksi, niin kuin minä olen tehnyt.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mattila.

13.38 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen huolissani pienempien sairaaloiden tulevaisuudesta. Jos seuraavan neljän vuoden aikana leikataan yli miljardi euroa hyvinvointialueiden rahoituksista, tulee se väistämättä vaikuttamaan pienempien sote-asemien lakkauttamisena ja pienten sairaaloiden palvelutason supistamisena. Esimerkiksi omassa maakunnassani tarvitaan pieniä sairaaloita purkamaan pitkiä päivystyksen jonoja. Ilman Raahen ja Oulaskankaan sairaaloiden päivystystoimintaa Oulun yliopistollinen sairaala olisi ihan hukassa. Tilanteesta kertoo paljon, että Oulun päivystystä kutsutaan Raatteentiekse. Mitä se mahtaa olla, jos kaikki päivystystyö keskittään sinne? Haluaisinkin tietää: minkälaisessa roolissa tuore sosiaali- ja terveysministeri näkee pienet sairaalat?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Väyrynen.

13.39 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä salissa on nyt moneen kertaan viitattu miljardiluokan sote-säästöihin, joita hallitus suunnittelee. Tässä edustaja Valkonen on urheasti yrittänyt korjata tätä ja moneen kertaan huudellut.

Elikkä meidän sote-menot kasvavat hallitsemattomasti, kaikki tietävät sen. Jos me jatketaan tällä uralla, mihin me ollaan menossa, niin se on semmoinen kuutisen miljardia neljässä vuodessa, mitä se kasvaa, elikkä meidän vuotuisen puolustusbudjetin verran. Se, mitä me ollaan tekemässä, on se, että tuosta kasvusta katkaistaan puolitoista miljardia, eli nelisen miljardia on tosiaan tulossa lisää sote-palveluihin seuraavien vuosien aikana. Tämä sen verran tarkennuksena.

Mehän tehtiin hyvinvointialueet sillä ajatuksella, että meidän kulukasvu pikkuisen edes hidastuu. Tällä hetkellä meillä on semmoiset isot hallinnolliset luurangot hyvinvointialueista olemassa. Yritetään nyt saada lihaa vähän sinne ympärille, jos me päästäisiin siihen alkuperäiseen tavoitteeseen. — Kiitos. [Eduskunnasta: Neljä miljardia lisää!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Perholehto.

13.40 **Pinja Perholehto sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näinkö epävarma hallitus on todella omasta politiikastaan, että vastausten sijaan täällä salissa lähinnä tivataan oppositiolta vaihtoehtoja. Marinin hallitus sitä, oppositio tätä, vasemmisto tuota — get over it. [Naurua]

Edustaja Valkonen väitti, että SDP on kiinni menneessä, mutta täällä kun kuuntelee hallituspuolueiden kansanedustajien puheenvuoroja, käy selväksi, että eilisessä päinvastoin olette kiinni te itse. Ymmärrän toki oikein hyvin, että Marinin hallitus paitsi luotsasi Suomea läpi kriisien myös toteutti sen aikana omaa hallitusohjelmaansa, ja tietenkin se voi herättää kateutta. [Sheikki Laakson välihuuto]

Kysyn kuitenkin, hyvä hallitus ja etenkin perussuomalaiset: Milloin koittaa se päivä, jona te siirrytte tarkastelemaan nykyhetkeä ja omaa hallitusohjelmaanne, jona te muiden syyttelyn sijaan ajattelette itsenäisesti ja kerrotte, miten te nyt vuorostanne todella lunastatte ne lupaukset, jotka äänestäjille olette antaneet?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Tynkkynen, Sebastian.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

13.41 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Sen, minkä taakseen jättää, sen edestään löytää. Meillä viime kaudella oli tämä kehityspolitiikan ylivaalikautinen parlamentaarinen työryhmä, ja siellä, voi sanoa, ahnehdittiin. Tarkoituksena oli, että saataisiin luotua semmoiset linjaukset, miten riippumatta hallituksesta me tehtäisiin tällaisia yhdenmukaista, järkevää kehitysyhteistyöpolitiikkaa. Siellä kuitenkin sitten erityisesti vihreät halusivat, että tämä kehy-rahoitus nostetaan 0,7-tasolle vuoteen 2030 mennessä, mikä olisi tarkoittanut, että 600 miljoonaa euroa vuodessa enemmän olisi tullut kehy-rahaa. Me perussuomalaiset sanottiin, että tämä ei tule käymään. Jos te haluatte nyt yhdessä luoda linjauksia, niin tehdään semmoinen, mikä kaikille käy, koska muuten se paperi tullaan pistämään roskeen ensi kaudella. Ja nythän se pistettiin roskeen. Se on se ahneuden hinta. — Kiitos. [Eduskunnasta: Olisi kannattanut miettiä! — Sheikki Laakso: Eihän se kiinnostanut!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kokko.

13.42 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä debatissa on paljon mainittu, mitenkä kansa on antanut vahvan mandaatin, mutta ehkä on syytä muistaa, että nykyisin hallituksessa istuvat puolueet kyllä vaalituloksen perusteella edustavat sitä kansan vähemmistöä. Tämä on ehkä hyvä tiedostaa.

Välillä kun tässä näitä puheenvuoroja kuuntelee, niin tuntuu siltä, että se bensen hinta on nyt se, millä tämä maa joko nousee tai laskee. Sehän, että se nyt sitten maksaisi sen kaksi senttiä vähemmän sille työssäkäyvälle palkansaajalle, varmaan lohduttaa häntä suuresti samalla, kun irtisanomissuojaa heikennetään, muita työelämän oikeuksia ryhdytään polkumaan. Tässä olisi ehkä hyvä olla siinä mielessä tätä suhteellisuudentajua.

Edustaja Bergbom mainitsi, että hallitus tavoittelee sataatuhatta uutta työpaikkaa. Se on hieno tavoite — vilpittömästi toivon, että hallitus siinä tavoitteessa onnistuu. Marinin hallitus saavutti asettamansa työllisyystavoitteen. [Sheikki Laakso: Mitä se maksoi?]

Lopuksi samasta temasta, mihin edustaja Berg täällä jo vähän aikaisemmin viittasi: Saksa on yksi Suomen suurimmista kauppakumppaneista, joten tässä suhteessa toivon, että tulevan elinkeinoministerin entisiä puheita ei ryhdytä saksaksi kääntämään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten edustaja Valkonen.

13.44 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotenkin on surullista, että opposition puheenvuoroissa paistaa valtava ylenkatse sille porukalle, joka maksaa koko Suomen hyvinvoinnin, ja se on työtä tekevä, laaja palkansaajien joukko. Ja jotenkin annetaan ymmärtää, että kaikki rahat ovat valtion rahoja ja veronkevennykset ovat antamista, kun edelleen Suomi säilyy — on tällä hetkellä ja säilyy — maailman rankimmin verotuksessa työmiehen kukkarolla käyvien maiden joukossa. [Oikealta: Miettikää! — Vähälihuutoja vasemmalta] Ja nyt tämä hallitus jonkun verran enemmän antaa työtä tekeväälle palkansaajalle omista rahoistaan käteen. [Antti Lindtmanin ja Timo Harakan vähälihuudot] Tämä työlinjaa tukeva veropolitiikka kohdistuu pieni- ja keskituloisille eikä lisää valtion velkaantumista, koska se rahoitetaan haittaverojen ja kulutusverojen kiristyksillä. Arvostakaa palkansaajaa. — Kiitos. [Antti Lindtman: Kyllä me arvostetaan! — Vasemmalta: Ei nämä ymmärrä tätä!]

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Kari.

13.45 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä helposti loukkaannutaan hallituksen puolella siitä, että oppositio arvostelee. Opposition tehtävä on arvioida hallituksen ohjelmaa. Teidän pitää, arvoisa hallitus ja erityisesti hallituspuolueen kansanedustajat, jotka ehkä olette pettyneet, että ette istu tuossa ministeriaitiossa, [Naurua] kestää myös opposition puolelta tuleva kritiikki. Se kuuluu tähän parlamentarismiin kauniina piirteenä, edustaja Tynkkynen ja muut. [Antti Lindtman: Ei pidä loukkaantua niin herkästi!]

Haluan yhden asian nostaa erityisesti esiin, ja se on tämä vaikutusten arviointi. Teillä, arvoisa hallitus, oli reilu kaksi kuukautta aikaa laskea näitä kasaantuvien päätösten vaikutuksia vaikkapa pienituloisiin ihmisiin. Nyt täällä on perätty useammassa puheenvuorossa näitä vaikutuksia. Mielelläni kuulisin, missä vaiheessa ne arvoinnit kasaantumisvaikutuksista eduskunnalle annetaan.

Eilen kysyin tässä salissa liikenneministeri Ranteelta — olitte kyllä silloin salista joissain muissa tehtävissä — aiotteko ajaa tätä hallitusohjelmaan kirjattua itäratahanketta, ja kysyn samoin kuin te kysyitte viime kaudella: kyllä vai ei? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitos. — Edustaja Kettunen.

13.46 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Pääministeri pyysi hyvää debattia, että hallitus pystyy perustelemaan hallitusohjelmaan kirjatut ratkaisut. No, energiapolitiikan puolelta löytyy ihan mielenkiintoinen kirjaus: ”Uusiutuvan energian osuutta energiantuotannossa kasvatetaan ja edistetään toimia, joiden avulla fossiilisista polttoaineista luovutaan sähkön ja lämmön tuotannossa viimeistään 2030-luvulla.” No, jos muun muassa turve luokitellaan fossiiliseksi polttoaineeksi, niin tarkoittaako tämä nyt sitä, että hallitus on vahvasti ajamassa turpeesta luopumista lämmöntuotannossa? [Välihuutoja vasemmalta] Äänenpainot olivat kyllä erilaiset ennen vaaleja. Edustaja Laakso, onko teidän mielestänne tämä sopiva kirjaus, että hallitusohjelma olisi hyvä? Te lupasitte, että turve tuodaan takaisin, ja nyt te olette ajamassa turvetuotannon nopeammin alas kuin mitä muut olivat odottaneetkaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Heikkinen.

13.47 **Janne Heikkinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainväliset riidat ja alueelliset konfliktit eivät useinkaan ole kovinkaan mustavalkoisia. Sen sijaan Venäjän laitton raakalaismainen hyökkäyssota Ukrainaan on päivänselvä asia, joka pitäisi kaikkien tuomita. [Vasemmalta: Kyllä!] Silti YK:n yleisneuvostossa osalla maista on ollut ilmeisiä vaikeuksia muodostaa kantaa tähän asiaan: he ovat äänestäneet tyhjää tai ovat jopa puolustaneet Venäjän toimia. Tämä on arvovalinta, jonka tämä hallitus tulee toteuttamaan, että sellaisille maille, jotka eivät ole valmiita tuomitsemaan Venäjän hyökkäyssotaa, kehitysyhteistyörahoja ei tulevaisuudessa tulla enää maksamaan.

Tässä keskustelussa edustaja Hopsu mainitsi, kuinka hallitus ei ymmärrä haavoittuvien demokratioiden kehityskulkuja. Minusta on päivänselvä asia, että kaikilta mailta täytyy odottaa sitoutumista rauhantyöhön, sitoutumista kansainväliseen sääntöpohjaiseen järjes-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

telmään. Ja jos tätä vihreät kritisoiivat, niin olen kiitollinen siitä, että Suomen kansa aiheutti vihreän siirtymän tuolta hallituksesta sinne oppositioon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja seuraavaksi edustaja Hyrkkö.

13.48 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On päivänselvää, että myös vihreät tuomitsevat täysin Venäjän raakalaismaisen hyökkäyksen Ukrainaan, ja minusta on aika asiatonta antaa ymmärtää jotakin muuta. [Janne Heikkisen välihuuto] Vihreät puolustavat sääntöpohjaista järjestelmää. Vihreät ovat sitä mieltä, että meidän täytyy pyrkiä Suomea vaikuttamaan mahdollisimman paljon siihen, että maailmassa pystytään vahvistamaan demokratiaa, vahvistamaan ihmisoikeuksia, vahvistamaan sitä hyvää kehitystä myös sellaisissa maissa, joita johtavat diktaattorit ja joissa kuitenkin kansalaiset ovat näiden diktaattoreiden vallan alla. Siksi tarvitaan monipuolista palettia meidän kansainvälisessä vaikutustyössämme.

Edustaja Elomaa kysyi täällä aikaisemmin viime kauden eläinpolitiikan perään, ja siitä halusin itse kysyä, ehkä mieluummin kuitenkin tämän hallituksen eläinpolitiikan perään. Kielletäänkö turkistarhaus, suojellaanko uhanalaisia lajeja nykyistä paremmin, kiristetäänkö eläinten hyvinvointivaatimuksia? Ei, tämän hallituksen eläinpolitiikan keskiössä näyttää olevan metsästys. Uhanalaisia lajejakin halutaan ampua entistä enemmän, [Puhemies koputtaa] ja jopa metsästysmuistojen tuominen aiotaan uudelleen sallia. [Puhemies: Aika!] Siellä ei taida olla asiasta vastaava ministeri paikalla, mutta tiedän, että esimerkiksi ministeri Meri on erittäin vahvasti eläinten puolella, ja kysyn: [Puhemies: Aika!] saammeko minkäänlaista parannusta näihin hallituksen eläinpoliittisiin suunnitelmiin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Harakka.

13.50 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies... [Mikrofoni on kiinni — Eduskunnasta: Mikki! Huomaa, että on ollut valtioneuvostossa! — Naurua]

Arvoisa puhemies! Täällä toivottiin yhteisiä parlamentaarisia linjauksia. Se on erittäin toivottavaa, mutta niistä pitää sitten myöskin pitää kiinni. Liikenne 12 -suunnitelma tehtiin yhdessä kaikkien eduskuntapuolueiden kanssa ja hyväksyttiin täällä eduskunnassa, ja miten kävi? Sen ohi hallitusohjelmaan sitten tuotiin monia paikallisia siltarumpuja. Toivotavasti tähän yhteiseen sopimukseen voidaan vielä palata.

Tämä paljon mainostettu investointiohjelma on muuten samaa luokkaa kuin edellisen hallituksen investoinnit, paitsi että aiotte leikata uusista väylärakennushankkeista kauden lopulla satoja miljoonia: siis liikennesatsaukset pienenevät.

Haluaisin nostaa vielä esiin sen huolen, jonka Supercell ja muut kasvuyritykset ovat nostaneet näistä aiotuista työperäisen maahanmuuton rajoituksista. Edellinen hallitushan lähes kolminkertaisti työperäisen maahanmuuton, ja sen täytyy jatkua, jotta hoitoalan ja ennen kaikkea vaikeavammaisten hoidon kriisi saadaan järjestykseen. Ei voi olla niin, että [Puhemies koputtaa] vammaiset maksavat veronalennukset hyvätuloisille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Strandman.

13.51 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman Osaava Suomi -osiossa on selkeät ja konkreettiset toimenpiteet nostaa maamme koulutuk-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

sen arvoa ja osaamista. Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa keskitytään perusasioihin: luku-, kirjoitus- ja laskutaitojen oppimiseen. Kouluihin ja oppilaitoksiin tulee kuri ja järjestys sekä työrauha. Erinomaista on perusopetuksen tuntimäärän kasvattaminen 2–3 vuosiviikkotunnilla. Opetushenkilöstön hallinnollista taakkaa kevennetään. Oppilas saa riittävästi tukea ja ohjausta, joita annetaan hyvinvointialueiden kanssa tehtävällä yhteistyöllä.

Hallitusohjelmasta löytyy lukiodiplomi, ammatillisen koulutuksen rahoitusmallin uudistaminen, lähiopetuksen määrän turvaaminen, tki-rahoituksen nostaminen neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta, korkeakoulujen aloituspaikkojen lisääminen. Tässä hallitusohjelmassa osaamisen ja koulutuksen painopistettä kohdistettiin perus-, lukion ja ammatilliseen koulutukseen. Tarvitsemme osaavaa työvoimaa: arjen tekijöitä, joiden työ on kannustavaa ja kannattavaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Fagerström.

13.53 Noora Fagerström kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat! Täällä puhutaan, etteivät hyvätuloiset osallistu talkoisiin. Olette tainneet unohtaa, että juuri he ovat osallistuneet jo monta vuotta näihin talkoisiin. [Naurua vasemmalta] Eilen kuultiin useammassa puheenvuorossa, että jatkossa työntekijöitä tultaisiin irtisanomaan pörstäkertoimella. Aivan käsittämätöntä puhetta, täytyy sanoa. Ei kukaan — korostan: ei kukaan — halua irtisanoa hyvää työntekijää. Monella alalla kärsitään tällä hetkellä työvoimapulasta, ja se on monelle yritykselle suurin kasvun este. Tiedän kuitenkin monta tapausta, etteivät yrittäjät edes uskalla palkata työntekijöitä, sillä he pelkäävät, etteivät pysy näitä irtisanomaan, mikäli nämä eivät olisikaan hyviä koeajan jälkeen. Rahalla toki saa neuvoteltua, mutta pienillä yrityksillä ei ole sellaiseen varaa. Näin ollen ne jättävät mieluummin palkkaamatta. Meidän tehtävänä on parantaa yritysten kasvun edellytyksiä, jotta voimme turvata kaikkien ihmisten hyvinvointipalvelut. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Siponen.

13.54 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi perussuomalaisille: Te heikennätte matkakulukorvauksia, te nostatte jakeluvelvoitetta, ja se ei edes huutamalla siitä muuksi muutu.

Mutta apteekkiasiaa: Hallitusohjelmaan on kirjattu, että itsehoitolääkkeiden myyntiä vapautetaan apteekkien ulkopuolelle. Mietin, aliarvioidaanko tässä apteekkihenkilöstön ammattitaitoa ja merkitystä lääketurvallisuuden kannalta. Ainakin tällä ratkaisulla vahvistetaan kaupan asemaa entisestään. Olen myös huolissani, että vapautus syö erityisesti pienten apteekkien liikevaihtoa ja kannattavuutta. Kysynkin: syntyykö tästä riski, että hyvin tärkeä lähipalvelu, apteekki, häviää maaseutumaisista kunnista? [Sheikki Laakso: Lue koko ohjelma!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Lindtman.

13.55 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tehdään selväksi yksi asia, viittaan tässä edustaja Valkosen puheenvuoroon: Kannatamme sitä, että pieni- ja keskituloisten työn verotus pidetään kohtuullisena ja sitä jopa pyritään alentamaan. Tämä

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

on tässä ohjelmassa hyvää. Mutta te täällä juhlitte sitä suurena voittona, kun opettajalle, hoitajalle, tarjoilijalle, kuljettajalle ja muille, jotka tekevät pitkää päivää, tulee Veronmaksajienkin arvion mukaan vain murusia siitä, mitä te olette antamassa kaikkein parhaimmalle tuloeliitille — vain murusia tulee tästä teidän paljon mainostamastanne veronkevennyksestä. Ja sitten uutinen: Kaikkein pienimpien yritysten verotuksen te annatte kiristystä. [Vasemmalta: Ohhoh!] Tämä hallitus antaa pienimpien yritysten verotuksen kiristystä.

Ja palkansaajien arvostamiseen: potkulaki, sairaussakko, perusteettomien pätkätoiden laillistaminen. Kun te näitä perustelette julkisen talouden kuntoon laittamisella, niin kuin tässäkin äsken edustaja Fagerström, niin voisiko työministeri nyt kertoa, kuinka paljon valtiovarainministeriö on näille toimille, näille kolmelle toimelle, arvioinut julkisen talouden vahvistamisen vaikutuksiksi? Mikä on se vaikutus, jonka VM on arvioinut näille kolmelle toimelle, kuinka paljon ne vahvistavat julkista taloutta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, myönnän tässä vielä neljä vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen ministerit Rantanen ja Satonen. Eli nämä neljä henkilöä ovat Vestman, Mäkelä, Peltonen ja Viljanen. — Vestman.

13.56 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä pumppuhinoista ja jakeluvelvoitteesta: Puoli vuotta sitten Marinin hallitus vei tässä talossa läpi keskustaministerin esittelemän lain, jolla se päätti, että jakeluvelvoitetta nostetaan 15 prosenttiyksikköä ensi vuoden alusta. [Timo Harakka: Palataan teidän määräämään tahtiin!] Tässä lakiesityksessä todettiin: ”Jakeluvelvoitteen nosto 28 prosenttiin vuonna 24 vaikuttaisi dieselin pumppuhintaan noin 23 senttiä litralta vuoden 23 tasoon verrattuna.” Valiokuntaan saatiin asiantuntija-arvioita, joiden mukaan hinnan nousu olisi jopa 40 senttiä. [Eduskunnasta: Mieltikää!] Nyt tämä jättikorotus on peruttu. Sen sijaan hallituksen toimin alennetaan pumppuhintaa. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Hintaa alennetaan ja jakeluvelvoitetta kompensoidaan — politiikka on muuttunut siitä politiikasta, jota keskusta täällä puoli vuotta sitten tuki, kun ajoi tämän lain läpi. [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mäkelä.

13.58 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vuoden marraskuussa talousvaliokunnassa perussuomalaiset esittivät lausumia, joiden mukaan jakeluvelvoitteen tason muutokset eivät saisi aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia polttoaineiden hintoihin ja Suomen tulisi hakea erityisolosuhteisiin vedoten Euroopan unionilta erillisluopaa poiketa jakeluvelvoitteen vähimmäisvaatimuksista. Nämä lausumat kaatuivat, käsittääkseni myös keskustapuolueen äänin. [Oikealta: Oho!]

Tässä salissa yleisesti esitettiin väitteisiin siitä, että idän liikennehankkeet eivät etenis: Ihmettelen, kuka nämä puheet on ennalta kirjoittanut, kun ne eivät pidä paikkaansa. Karjalan rataa, Savon rataa ja valtatie viitoseen jo yksinomaan on tulossa 400 miljoonan euron panostukset — 400 miljoonan euron panostukset — ja täällä kehdataan tulla väittämään, että itäistä Suomea ei kehitetä. Olisi hyvä pitäytyä jonkinlaisessa totuudessa näissä väitteissä, ettei puhuttaisi aivan pötyä. [Välihuutoja — Mika Kari: Asiantuntija puhuu!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten edustaja Peltonen.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

13.59 Eemeli Peltonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäministeri Rantanen puhui eilen täällä salissa hyvin tärkeästä asiasta: poliisien määrän kasvattamisesta. Täytyy todeta tässä yhteydessä, että poliisien määrän kasvattaminen hallituksen esittämälle tasolle on tässä hallitusohjelmassa kiistatta hyvä kirjaus — kiitos siitä. Samalla haluan kuitenkin muistuttaa siitä, että käänteeseen tähän poliisien määrän laskevaan kehitykseen teki nimenomaan tuo Rinteen—Marinin hallitus. Se käänsi suunnan 7 200 poliisihenkilöstä 7 500:aan. On hyvä, että jatkatte nyt tätä Marinin hallituksen aloittamaa hyvää työtä. Me tarvitsemme lisää poliiseja, se vahvistaa turvallisuutta.

Haluaisin kuitenkin palata vielä siihen kysymykseen, jonka edustaja Kari tässä salissa eilen esitti: miten varmistamme, että tämä henkilötyövuosien määrän lisäys näkyy konkreettisesti siinä, että saamme nimenomaan tuonne kentälle siniset haalarit päällä [Puhemies koputtaa] ruohonjuuritasolla töitä tekeviä poliisihenkilöitä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä edustaja Viljanen.

14.00 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aiemmin tänään ainakin ministeri Junnila ja edustajat Eestilä ja Elomaa sanoivat, että keskustalaiset ovat arvostelleet hallitusohjelmaa maa- ja metsätalouden kirjausten osalta. Mehän emme ole arvostelleet kirjauksia, kirjaukset ovat hyviä. Me olemme arvostelleet sitä, että sieltä puuttuvat konkreettiset keinot sekä rahat. Rahat pienenevät, ja kirjaukset eivät ole muuttuneet lihaksi. [Eduskunnasta: Ruuantuotannosta ei leikata!] RKP:n ryhmäpuheenjohtaja Andersson totesi, että viljelijät haluavat mieluummin tuloja kuin tukia, eli tuottajahintoja vahvemmiksi. Tämä pitää täysin paikkansa. Ohjelmassa on erittäin hyviä kirjauksia kilpailulaista, elintarvikemarkkina- ja hankintalaista. Odotamme, että nämä ovat ensimmäisiä tämän hallituksen antamia esityksiä heti syksyn aluksi. Toivottavasti koko hallitus ja kaikki hallituspuolueet tukevat tuottajan aseman vahvistamista ja jalostavan teollisuuden aseman vahvistamista keskittynyttä kauppaa vastaan. Tämä on teidän ohjelmassa, tämän pitää tulla heti syksyllä. [Välihuutoja oikealta]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ministerit käyttävät puheenvuoron: ministerit Rantanen, Satonen, Ranne ja Meri tässä vaiheessa.

Ja nyt puhemiehenä jatkaa Filatov. Teille kaikille toivotan oikein hyvää juhannusta! Kello 16 tämä loppuu, ja toivotan teille tosiaan hyvää juhannusta — pysykää pinnalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

14.02 Sisäministeri Mari Rantanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan ensin tähän edustaja Peltosen kysymykseen poliisien määrästä ja että kuinka voimme varmistaa, että nämä nimenomaan tulevat kentälle. Tämä on huomioitu hallitusohjelmassa, jossa lukee suoraan, että lisäys tehdään poliisin operatiivisen toiminnan vahvistamiseen, ja näinpä ollen se ei valu hallintoon.

Sitten haluaisin tässä yhteydessä nostaa esiin työperäisen maahanmuuton kysymykset, joita täällä hyvin paljon esitetään. Tämä hallitus korjaa edellisen hallituksen tekemättä jättämissä työperäisen maahanmuuton osalta. Nimittäin viime kaudella lisättiin kyllä työperäistä maahanmuuttoa EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta valtavasti, mutta millä hinnalla? Sil-
lä hinnalla, että nämä ihmiset ovat yhä useammin ja useammin joutuneet ihmiskaupan uh-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

reiksi, kiskomman uhreiksi, he joutuvat maksamaan kynnysrahoja, ja viime hallitus, jossa oli siis työväenpuolue SDP, tähän loitte tähän maahan tällaiset orjakaupat. [Välihuutoja] Nyt me korjaamme näitä lainsäädäntöjä, jotta jatkossa heitä ei enää käytetä hyväksi. Sääntöjä uudistetaan tältä osin. [Välihuutoja] Tältä osin sääntöjä uudistetaan. Kun palkkarajaa nostetaan, se vähentää riskiä, että esimerkiksi käytetään hyväksi. Se vähentää sitä riskiä, kun täältä joutuu ulos, kun ei ole työssä, että on tarpeen maksaa 15 000 euron kynnysrahoja. Nämä ovat tosiasioita. Näitä ehtoja ja sääntöjä on pakko uudistaa, jotta nämä ihmiset eivät joudu rikoksen uhreiksi ja epäedulliseen asemaan, hyväksikäytön uhreiksi tässä maassa.

Sitten täällä kysyttiin aikaisemmin sitä, miksi tämä hallitus katsoo taaksepäin ja katsoo sitä, mitä viime kaudella on tehty. No siksi, että me pyrimme korjaamaan niitä asioita, joita on jäänyt tekemättä ja joita ei ole riittävällä tavalla edistetty. Yksi näistä omalta toimialaltaan on katujengiongelmia, alaikäisten rikollisuus, johon tämä hallitus ottaa nyt voimakkaan otteen erilaisin toimin. Nostamme poliisien määrää, teemme vuoden loppuun mennessä laajan toimenpideohjelman nuorisoriikollisuudesta. Jengeissä tehdyistä rikoksista ollaan tekemässä koventamisperuste. Ampuma-aseita, puukkoja pyritään saamaan pois ja rangaistuksia kiristetään. Tanskan-malli selvitetään, se mitä Tanskassa on tehty hyvin näiden asioiden edistämiseksi, muun muassa alueellisen tehostetun valvonnan mallit ja niin edelleen. Ankkuri-toimintaa jatketaan ja lastensuojelulaki uudistetaan siten, että ei jää aukkoja ja että saamme katkaistua nuorten rikoskierteet niiltä osin kuin he ovat alle rikosvastuun. [Eduskunnasta: Historiallinen muutos! — Välihuutoja]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tähän väliin vielä nämä aiemmin pyydetty vastauspuheenvuorot ja sen jälkeen ministeri Satonen, kun tämä selvästi kirvoittaa puheenvuoroja. — Edustaja Heinäluoma.

14.05 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uusi aloittanut sisäministeri antoi aika kovan todistuksen viime hallituksen teoista. Siitä kiitän teitä, että aivan niin kuin viime hallitus, te pidätte kiinni työvoiman saatavuusharkinnasta. Se on tärkeä asia meidän koko työelämän tasa-arvolle. Mutta mitä edellinen hallitus teki: meidän nimenomaan vahvistimme työperäisen hyväksikäytön torjuntaa. Me lisäsimme sinne merkittävästi resursseja ja myös loimme turvaa niille henkilöille, jotka joutuvat hyväksikäytön uhreiksi. Tämä oli viime hallituskaudelta ja työministeri Haataiselta merkittävä saavutus.

No, mitä jäi tekemättä? Jäi tekemättä alipalkkauksen kriminalisointi. Ja nyt kun sisäministeri on täällä julistanut, että tähän asiaan pitää lähteä puuttumaan, odotan kyllä hallitukselta heti syyskauden alkuun lakiesitystä, [Puhemies koputtaa] jolla puututte kaikista järkeimmällä keinolla ja säädätte alipalkkauksen kriminalisoitavaksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

14.06 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri se oli edellisen hallituksen muutos Sipilän porvarihallitukseen, että me toimimme aidosti nämä hyväksikäyttöön liittyvät lakiesitykset ja veimme ne käytäntöön, plus lisäksi lisäsimme niitä resursseja. Nämä kaikki tapaukset ovat tulleet julkisuuteen ja tietoon vain ja ainoastaan sen takia, että viranomaistyö on näissä hyväksikäyttötapaauksissa voimakkaasti vahvistunut.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Se, että me näitten kasvuyritysten kirittäminä onnistuimme kasvattamaan merkittävästi työperäistä maahanmuuttoa ja nimenomaan näitten kasvuyritysten toivomuksen mukaisesti onnistuimme lyhentämään käsittelyaikoja jopa alle kahden viikon, olisi kyllä kiittämisen arvoinen suoritus sikäli, että jos me haluamme huolehtia hoitoalan, vaikeavammaisten hoidon mutta myöskin meidän teknologisten yritysten tulevaisuudesta, se ei tule onnistumaan sillä ajatuksella, että ihmisten täytyy pelätä sitä, että joistain vastoinikäymisistä he ja heidän perheensä heitetään maasta ulos. [Eduskunnasta: Puppua!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

14.08 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Melkoista retoriikkaa sieltä ministeriäitiöstä kyllä tulee. Viime kaudella nimenomaan panostettiin siihen, että poliisin resurssit esimerkiksi ihmiskaupan torjuntaan vahvistuivat. Ja toivon, että nyt kun poliisin resursseja entisestään lisätään, niin tämä toiminta voi laajentua niin, että sillä yksiköllä on oikeasti resursseja toimia ihmiskaupan estämiseksi ja tunnistamiseksi. Nyt olette itse luomassa tämmöistä pikapalautusmenetelmää, joka nimenomaan tekee sen, että se työntekijä altistuu sille. Hänen oleskelulupansa on täysin riippuvainen siitä, miten työnantaja toimii, ja tämä altistaa juuri hyväksikäytölle ja ihmiskaupalle. Toivon, että harkitsette tätä asiaa vielä uudemman kerran.

Ja vielä näihin, joissa henkilökohtaisesti minun puheenvuoroni mainittiin: tämä Afrikan-strategia vastaisi mielestäni tätä uutta kehityspoliittista selontekoa, jonka olette tänne ohjelmaan nyt laittaneet, ja 2030:n rahoitusehdotus sieltä poistui lopulta, niin että kannattaa lukea, minkälaisina ne paperit menivät maaliin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Satonen.

14.09 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastaan erityisesti edustaja Lindtmanin ja edustaja Bergin kysymyksiin.

Edustaja Lindtman kysyi, paljonko valtiovarainministeriön arvio on näiden työelämäreformien työllisyysvaikutuksiksi ja julkisen talouden vaikutuksiksi. Ei ole arvioinut mitään, mutta olen ollut näissä hommissa ennenkin mukana — en toki ministerinä mutta hallitusohjelmaneuvoittelussa —, ja kun 2015 tehtiin Sipilän hallitusta, niin silloinkaan ei arvioitu yhtään mitään niille työelämäreformille, jotka oli. Mutta jälkeenpäin on arvioitu ekonomistien taholta, muistaakseni myös Suomen Pankin taholta, että se oli 60—70 000 työpaikkaa. Kilpailukykysovimukseen oli siitä suurin osa, mutta kolmisenkymmentätuhatta työpaikkaa oli niiden yksittäisten muutosten vaikutus, joilla työllistämisen kynnystä silloin alennettiin. Olen aivan vakuuttunut, että kun nämä työelämäreformit, jotka tässä hallitusohjassa on, saadaan läpi, niin vaikutus tulee olemaan kymmeniätuhansia työpaikkoja.

Ja jos vielä vastaan edustaja Bergin kysymykseen, joka oli erittäin hyvä kysymys tästä Tanskan mallista: On ihan totta, että siinä Tanskan mallissa on kaksi puolta. Siinä on kannustava järjestelmä ja myöskin varsin velvoittava järjestelmä, ja sitten siinä on tämä hyvä koulutusjärjestelmä ja yksilöllinen palvelu. Me ollaan muokkaamassa TE-palveluja enemmän yksilöllisen palvelun suuntaan, jossa tulee vahva alkukartoitus kuten Tanskassakin, ja annamme myös yksittäiselle virkailijalle enemmän valtaa kuin aikaisemmin. Mutta isoin asia on se, että jos me saamme — jos ja kun me saamme — ne satatuhatta työpaikkaa tehtyä, niin meillä on aivan varmasti enemmän resursseja käytettävissä niitten työttömien pal-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

veluihin, jotka vielä ovat sen jälkeen jäljellä, koska meillä on huomattavasti pienempi väkimäärä siellä enää, jolloin me voimme auttaa tehokkaimmin pitkäaikaistyöttömiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan pari vastauspuheenvuoroa ja sitten sen jälkeen ministeri Ranne. — Edustaja Lindtman.

14.11 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelu menee eteenpäin. Olen tutustunut muun muassa Etlan tekemään arvioon Sipilän hallituksen työllistämistoimien vaikutuksesta, ja todella on niin, että suurin osa tuli tästä työmarkkinasopimisesta, joka liittyi työmarkkinajärjestöjen tekemään maltilliseen palkkaratkaisuun, ja sitten noin 20 000—30 000 liittyy päätöksiin, mutta kyllä ne päätökset tulivat valtaosin muutoksista sosiaaliturvaan, valtaosin niistä muutoksista, ja myöskin verotus oli osaltaan mukana. Nyt kysymys kuului niin, että silloin esimerkiksi paikallista sopimista selvitettiin, ainakaan silloin ei löydetty, sairaussakkoahan silloinkin selvitettiin, nuorten potkulakia silloin selvitettiin. Kysymys oli näistä kolmesta. Siis uskotteko todella, että tästä potkulaista, sairaussakosta ja perusteettomien pätkätoiden laillistamisesta löydetään kymmenientuhansien uusien laskennallisten [Puhemies koputtaa] työpaikkojen vaikutus?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

14.12 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Rantanen, kun kuuntelen näitä opposition puheenvuoroja, niin tiedän, että työnne on menossa täysin oikeaan suuntaan. Jatkaa sitä. Hieno lista niin kovia kuin pehmeitä toimia.

Puhemies! Edustaja Berg oli huolissaan koulutuspolitiikasta. Voin sanoa, että huoli pois. Tämä hallitus pistää perusasiat kuntoon ja kääntää oppimistulokset nousuun. Edustaja Strandmanilta hieno lista toimenpiteitä. Lisäisin siihen, että pumpppaamme tosiaan runsaasti tki-rahjoja korkeakouluihin sekä lisäämme peruskoulun rahoitusta 200 miljoonalla.

Puhemies! Kestävä talous ja työ on parasta sosiaali- ja terveyspolitiikkaa. Työ ei ole vain työtä, vaan se tuo ihmisille toimeentuloa, sosiaalisia kontakteja, yhteenkuuluvuuden tunnetta ja rytmiä elämään. Se on myös mitä parhainta lääkettä mielen ongelmiin. [Eduskunnasta: Hyvä puhe! — Hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Tässä vaiheessa, kun pyydätte vastauspuheenvuoroja, niin toivon, että ne liittyvät ministereiden puheenvuoroihin, koska siten me saamme tähän aidon debatin. Mutta jos me rupeamme käymään läpi kaikkea mahdollista, niin silloin ministerit eivät ehdi käyttämään omia puheenvuorojansa. — Edustaja Valkonen oli pyytänyt vastauspuheenvuoron. Jos se liittyy Satosen puheenvuoroon, niin olkaa hyvä.

14.13 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näillä uudistuksilla, joita nyt Suomessa vuosikymmeniä myöhässä työmarkkinoille tehdään, tähdätään työllisyyden lisäksi meidän tuottavuuskasvumme, talouskasvumme vauhdittamiseen, siihen, että meillä on yrityksiä, jotka uskaltavat palkata, ja näin ollen kansantalouden koko kakku kasvaa. Se mahdollistaa laajemman työllisyyden, se mahdollistaa julkiset palvelut, se mahdollistaa myöskin ostovoiman, palkkatason kehittymisen. Taloustieteessä on täysin selvät tulokset siitä, että joustavat työmarkkinat edistävät näistä kaikkea. Suomi on ollut pahnanhajimainen työmarkkinoiden jäykkyydessä. Siis meidän työehtosopimuslakim-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

me on vuodelta 1946. [Timo Harakan välihuuto] Sivuhuomiona muuten, että kaksi entistä demaria oli neuvottelemassa näistä kysymyksistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

14.14 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työperusteinen maahanmuutto on Suomen talouskasvun ja palveluiden turvaamisen kannalta erittäin tärkeää, näin on todettu hallitusohjelmassa. Hallitusohjelmassa yhtäältä sujuvoitetaan sitä ja toisaalta torjutaan työperusteiseen maahanmuuttoon liittyviä väärinkäytöksiä, kuten ministeri Rantanen tuossa aiemmin kuvasi. Siellä on useita toimenpiteitä, joilla estetään työntekijöiden hyväksikäyttöä, kiristetään merkittävästi väärinkäytöksistä määrättäviä rangaistuksia ja tehostetaan valvontaa, lisätään poliisin resursseja, parannetaan viranomaisten tietojenvaihtoa ja korotetaan työelämässä tapahtuvan hyväksikäytön rangaistavuutta korvaamalla nykyinen kiskonnan tapaista työsyryntää koskeva pykälä kiskonnalla työelämässä. Tässä on muutamia toimenpiteitä siitä, mitä hallitus tekee työntekijän suojaksi.

Sitten tästä kolmen kuukauden säännöstä. Varmasti tiedätte, että jo nykyisin Migrin sisäisenä käytäntönä on ollut se, että asiakas voi kolmen kuukauden ajan etsiä töitä sen jälkeen, [Puhemies koputtaa] jos työperusteisella oleskeluluvalla [Puhemies: Aika!] on tänne tultu, eli tämä kolmen kuukauden sääntö tässä mielessä [Puhemies: Edustaja Vestman, aika!] vastaa kyllä Migrin nykyistä käytäntöä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg ja sen jälkeen ministeri Satonen, yksi minuutti.

14.16 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa kuulla, että työllisyystoimet tulevat sisältämään myös työttömien tukipalveluita. Se on tosi tärkeää. Me kaikki tiedetään, että kun työllisyysaste on nyt harvinaisen korkealla viime kauden jälkeen, niin niistä työttömistä, jotka tällä hetkellä ovat jäljellä, suurin osa on varsinkin osatyökykyisiä. Sen takia he tarvitsevat entistä enemmän niitä tukipalveluita, ja tiedän, että ministeri Satonen tämänkin asian tietää. Istuimme valiokunnassa yhdessä viime kaudella.

Mitä tulee näihin osatyökykyisiin, olen hieman huolestunut siitä, että nyt tässä hallitusohjelmassa, voisiko sanoa, vähän väheksytään sitä osa-aikatyön tekemistä, ja me tiedämme, että suuri osa näistä osatyökykyisistä ei jaksakaan tehdä sadan prosentin työaikaakaan vaan varsinkin heille osa-aikainen työ on todella tärkeää, jotta he pääsevät mukaan työelämään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Satonen.

14.17 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun nyt eletään Orpon hallituksen aikaa, niin en tiedä, kuinka pitkälle meidän kannattaa keskustelussa mennä Sipilän hallituksen aikaan, mutta minäkin kaivoin tämän Etlan tutkimuksen. Ymmärsin niin, että pelkästään rakennetoimien vaikutus olisi ollut 25 000 työpaikkaa, ja ymmärtääkseni sosiaaliturvamuutokset olivat osa tätä kilpailukykysovimusta, jonka täällä varmaan edustaja Lyly taitaa parhaiten muistaa. Mutta niin tai näin, näillä tulee varmasti olemaan merkittävä vaikutus, kun ne läpi saadaan. Ja toivon, että ne saadaan tehtyä hyvässä yhteistyössä kolmikannan kanssa.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Ihan lyhyesti tähän osa-aikatyöhön: Osa-aikatyö on hyvin tärkeä osa. Varmasti nyt ollaan sellaisessa yhteiskunnassa, että kaikki eivät pääsekään kokoaikatyöhön, mutta järjestelmässä pitää olla kannustin siirtyä sosiaaliturvalta työhön ja myös osa-aikatyöstä kokoaikatyöhön. Eli kannustinjärjestelmän pitää näin toimia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Ranne.

14.18 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on siis päättänyt koko Suomea vahvistavasta liikenteen investointipaketista. Se on merkittävä: se on kolmen miljardin liikennepaketti. Tässä voi tarkastella hieman sitä, mitä se on syönyt. Se on syönyt noin puoli miljardia korjausvelan purkamiseen, se on syönyt noin puoli miljardia Itä-Suomen liikenneinfraan, noin puoli miljardia pääradan pääomittamiseen ja niin edelleen. Isoista ratahankkeista on selkeät kirjaukset: Suomi-rataa ajetaan alas, Turun tunnin rataa ajetaan ylös ja itäradan osalta on hyvin stabiili kirjaus, eli toiminta jatkuu — se on suhteellisen passiivinen kirjaus.

Kokonaisuudessaan jos mietitään tätä meidän hallituksen ohjelmaa, niin siellähän lukee, että me haluamme vahvistaa yritysten kilpailukykyä, me haluamme kannustaa tekemään työtä, me haluamme, että ilmasto- ja energiapolitiikka on sellaista, että se ei heikennä meidän yritystemme kilpailukykyä tai heikennä kansalaisten ostovoimaa. Nämä perälaulat ovat aivan selkeitä. Pumppuhinta ei nouse. Jos olisimme jatkaneet sillä linjalla kuin Marinin hallitus jatkoi, se olisi noussut kymmeniä sентtejä ensi vuonna. Kansalaisten ostovoimaa tullaan vahvistamaan. Pieni- ja keskituloisille tulee puolen miljardin veronalennus: se on taas tämä maaginen puoli miljardia. Meillä on paljon merkittäviä satsauksia, ja me nimenomaan haluamme satsata koko Suomeen.

Tällaiset kummalliset käsitykset siitä, että nyt tästä Suomi nujertuu, eivät tietenkään pidä paikkaansa. Me pidämme huolen siitä, että kaikki pysyvät kyydissä. Sen jälkeen, mitä tässä maailmassa tapahtui — pandemia, sota ja muut, kaikki ne ovat vaikuttaneet kaikkiin maihin, eivät vain Suomeen — suurin osa muista maista on onnistunut hillitsemään velan paisumista. Siellä ei ole tapahtunut niin radikaalia kehitystä alas esimerkiksi julkisen talouden heikkenemisen osalta kuin edellisellä hallituksella. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tähän muutama vastauspuheenvuoro, mutta nimenomaan ministerin Ranteen puheenvuoroon liittyen. — Edustaja Kulmuni.

14.20 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, on aika paljon ministeriaitiosta luvattu, että pumppuhinta ei nouse. [Eduskunnasta: Ei nouse!] Maailmanmarkkinahinnat vaikuttavat siihen aika lailla, ja en ole kyllä aikaisemmin kuullut, että valtioneuvoston jäsen pystyy jopa hintojakin säätelemään. [Miko Bergbom: Poliittisilla päätöksillä! — Välihuutoja vasemmalta ja oikealta]

Mutta, arvoisa puhemies, te olette puhuneet täällä teollisuuspolitiikasta, varmaan te tarkennatte, mitä ajoitte takaa. [Hälinää — Miko Bergbom: Poliittisilla päätöksillä!] — Ja edustaja Bergbom pyytää oman puheenvuoron, sovitaanko näin? [Naurua] — Mutta tämä teidän teollisuusnyrkkinne, johon kuitenkin viittasitte täällä ja joka vaikuttaa erittäin paljon myös liikenneministerin toimintakenttään... Täällä ei ole paikalla nyt valtiovarainministeriä, elinkeinoministeriä, niin kysyn teiltä: Kuinka te meinaatte järjestää päästökauppa-kompensatioon varatut rahat vuoden 26 jälkeen, kun niitä ei siellä ole? Ja jos niitä ei sinne

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

tule, tämä tulee olemaan satojen miljoonien eurojen leikkaus kotimaiselle puhtaalle teollisuudelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Ranteen puheenvuoron johdosta ovat puheenvuorot pyytäneet edustaja Hanna Holopainen, edustajat Harakka, Tuppurainen ja Lyyly, ja sen jälkeen ministeri, jos haluaa, saa minuutin vastauksen. — Edustaja Holopainen.

14.22 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä ministeriltä, mitkä ovat ne toimet, millä edistetään vähäpäästöistä liikkumista, koska en ole niitä tässä vielä tunnistanut kuulevani. Aikooko hallitus todella pitää edelleenkin kaikki suomalaiset mukana tämän vähäpäästöisen arjen rakentamisessa, vai keskitymmekö nyt tähän pumppuhinnan seuraamiseen?

On aika paljon ihmisiä, jotka haluavat rakentaa elämänsä niin, että pärjäävät ilman autoa ja käyttävät tällä hetkellä joukkoliikennettä tai toivovat, että heillä olisi mahdollisuus käyttää joukkoliikennettä. Kuinka hallitus vastaa näille ihmisille, kuinka heidän arjessaan jatkossa tulee käymään — mahdollistetaanko se, että yhä useampi suomalainen asuu toimivan joukkoliikenteen äärellä? Myöskin hallitusohjelmassa puhutaan paljon tästä liikkumisen edistämisestä, kuinka pyöräilyn edistäminen? Tutkitusti kaikki investoinnit ja rahankäyttö pyöräilyyn tulevat takaisin hyvinvoinnin ja terveyden menojen laskuna. Kuinka hallitus edistää pyöräilyä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

14.23 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ministeri Ranteen luettelointi on kuultu täällä nyt moneen kertaan, mutta itse asiassa hän ei nyt vastannut niihin kysymyksiin, joita esitin. Miten te voitte täällä kehua, että hallitus satsaa tienrakentamiseen, kun teillä on vuosina 24—27 yhteensä 720 miljoonan leikkaus tähän sitomatomaan, valtavaan kehittämisvaraukseen, siis uusien väylien rakentamiseen? Ja kun te olette nyt jo etukäteen päättänyt, mitkä ne väylät ovat, niin olen pahoillani edustaja Laakson puolesta, joka on vt 15:ttä ajanut ihan perustellusti täällä, mutta Kymenlaakso jäi tässä nyt mopen osalle.

Haastan teidät, kun meillä kustannustaso on noussut ikävällä tavalla niin, että tuo 512 miljoonaa euroa ei tule riittämään lähellekään sitä, että korjausvelka kääntyy tämän hallituksen aikana laskuun, vaan siihen tarvitaan vähintään [Puhemies: Aika!] miljardi euroa. Ja lisäksi haastan teidät siihen, että pystyttekö ylittämään vuoden 2020 [Puhemies: Aika!] kesän asfaltointimäärät.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

14.24 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ministeri Rannetta kuunnellessa ei voinut välttää vaikutelmalta, että Orpon hallitus on tehnyt kovia arvovahlintoja mutta väärä strategisia valintoja.

Ne kovat arvot heijastuvat siinä, että kun tekin, ministeri Ranne, sanoitte, että hallitus keventää pieni- ja keskituloisten verotusta, niin jätitte sanomatta sen, että te olette valinneet keventää myös kaikkein varakkaimpien suomalaisten verotusta. Solidaarisuusveron alaraja nousee tavalla, joka jättää kyllä sen kysymysmerkin, että oliko perussuomalaisten

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

tarkoitus keventää kaikkein rikkaimpien verotusta. Te puhutte paljon pumppuhinnoista, mutta tosiasiallisesti rahat menevät veroeliitin veronkevennyksiin.

Ja ne väärät strategiset valinnat heijastuvat siinä, kun te puhutte kauniisti siitä, että koko Suomea kehitetään — mutta missä tilanteessa tämä maa on. Me olemme nyt Nato-Suomi. Meidän talousmaantieteemme on nyt muuttunut mahdollisesti pysyvästikin. Missä näkyvät ne strategiset valinnat? Nato-Suomen uusi poliittinen talousmaantiede, missä se näkyy? Te puhutte kauniisti myös [Puhemies koputtaa] pohjoisen logistiikasta, mutta tosiasiallisesti nyt olisi pitänyt valita sijoittaa [Puhemies: Aika!] rohkeasti huoltovarmuutta ja Suomen kriisinkestävyyttä parantaviin investointeihin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

14.25 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Kahdellekin ministerille olisi tässä kommentoitavaa, kun äskeinen ministeri Satonen tästä lähti.

Ensinnä tähän ratahankkeeseen: Minä haluaisin, että täällä olisi semmoinen näkymä, kun ajatellaan päärataa, että se olisi Suomen elinvoimarata. Meidän pitäisi yrittää miettiä sitä niin, että se menee Helsingistä Tampereen läpi Seinäjoelle ja Ouluun ja sieltä Tornioon saakka ja jatkossa Narvikin satamaan saakka. Tähän meidän pitäisi satsata paljon enemmän kuin tässä on tehty. Se on elinvoimarata, se on Nato-rata, se on huoltovarmuusrata ja kaikkea muuta. Siihen olisin halunnut satsauksen. Ja ihmettelen erittäin suuresti, että se yhtiö, joka suunnittelee pääradalle uusia kiskoja, vedetään alas eli Suomi-rata-yhtiö. Ihmettelen suuresti.

Sitten ministeri Satoselle vielä tässä, kun kommentoitiin, kun itse muistan nämä kahdeksan vuotta sitten olleet kiky-neuvottelut ja muut, että jonkinlainen déjà-vu-ilmiö tässä on tällä hetkellä olemassa. [Puhemies koputtaa] Hallitus oli tekemässä muutoksia. Tärkeimmät vaikutukset sitten, kun aikanaan päästiin neuvotteluihin, [Puhemies: Aika!] syntyivät siitä, että siirrettiin noin 2 000 miljoonaa vuodessa työnantajien sosiaalimaksuja palkan-saajien maksettavaksi. Se oli isoin muutos.[Puhemies: Aika!] — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Valitan, minuutti on lyhyt. — Edustaja Kauma.

14.27 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se oli vasemmistoliiton edesmennyt kansanedustaja Outi Ojala, joka totesi aikoinaan, että vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä. Nyt, kun kuuntelen näitä opposition mielipiteitä täällä, se viisaus näyttää unohtuneen.

Ministeri Ranne toi hyvin esiin julkisen talouden huonon tilanteen. Nimittäin Suomessa julkisen velan suhde bkt:hen on jo yli 70 prosenttia, kun se Ruotsissa ja Tanskassa on vähän yli 30. [Vasemmalta: Entä Saksassa?] Viime kaudella vain osa velanotosta liittyi kriiseihin. [Välihuutoja vasemmalta] Pelkästään tämän vuoden valtion budjetissa yli 500 riviä on pelkkiä menoja, joista ei ole mitään pystytty priorisoimaan. Sen takia kansa halusi muutosta, ja sen takia meillä on hallitusohjelma, jonka keskeinen linja on työn linja. Me lisäämme joustavuutta työelämässä, me lisäämme investointeja, me lisäämme Suomen houkuttelevuutta kansainvälisille rekrytoinneille, ja vastaavasti [Puhemies koputtaa] me annamme yli 400 miljoonan euron veronkevennykset painotettuina [Puhemies: Aika!] pieni- ja keskitulolisille. Tällä me lähdemme muuttamaan Suomea. Tämä on se linja, [Puhemies: Aika, edustaja Kauma!] mitä me teemme.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sen jälkeen ministeri Ranne, yksi minuutti. — Ministeri Ranne.

14.28 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Aloitetaan nyt vaikka tästä ensimmäisestä kirjauksesta, josta edustaja Kulmuni puhui. Siellä lukee ihan selvästi, että hallituksen toimenpiteiden seurauksena pumppuhinta ei nouse. Tämä on varmasti käynyt aivan kaikille selväksi.

Sitten jos mietitään, että olitte hyvin huolissanne siitä, miten näillä rahoilla saadaan paras mahdollinen aikaiseksi. Aivan varmasti esimerkiksi sillä, että hankinnat toteutetaan paremmin kuin tähän asti on toteutettu, kilpailutukset hoidetaan paremmin. Tässä hallitusohjelmassa on erikseen siitä kirjauksia.

Sotilaalliset liikennehankkeet on erikseen mainittu tässä ohjelmassa. Ja kyllä, me haluamme, että niihin satsataan. Tämä kolme miljardin investointipaketti koskien liikenneinfraa on tietenkin vielä tarkentumatta, mutta tietyt isot linjaukset ovat hallitukselle selkeitä.

Liikunnan osalta: liikuntaa voimme me kaikki harrastaa ilman uutta infraa. Minä kannustan teitä kaikkia tekemään niin.

Ja tietenkin infraan pitää kohdistaa sellaisia investointeja, jotka parantavat myös turvallisuutta. Meillä on valtava työ edessä. Meillä on myöskin valtava taakka tuolla niskassa edellisten kausien jälkeen.

Päästövelan osalta: päästövelalle on linjattu sellaisesta takaisinmaksuohjelmasta, jossa sijoitamme nimenomaan teknologiaan. Me haluamme, että tekniset nielut saadaan kuntoon. Meillä on hallinnassa ja hillinnässä tämä kokonaisuus.

Ja kun täällä nostettiin esiin lisäksi se, että ollaan huolissaan siitä, että meidän pitäisi josain vaiheessa maksaa EU:lle miljarditolkulla sen takia, että me emme pääse päästötavoiteisiimme, niin tähän ei tietenkään ole näin yksiselitteinen asia laisinkaan, vaan kyse on pitkästä prosessista. Meillä on ensisijaisesti mahdollisuus lähteä esittämään EU:lle varsin vakuuttavaa päästövähennysohjelmaa nimenomaan liittyen tähän meidän päästövelan takaisinmaksuohjelmaan, [Puhemies koputtaa] ja olemme hyvin vakuuttuneita siitä, että homma on hanskassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Meri.

14.31 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Yritän pysyä omalla toimialallani, vaikka täällä on mielenkiintoisia kysymyksiä.

Täällä ainakin edustaja Hyrkkö kysyi eläinsuojelusta ja eläinten pitämisestä. Siellä sivulla 195 — toin tämän jo eilen esille vihreiden puheenvuorojen johdosta — on todettu, että näitä eläinsuojelurikosten rangaistuksia lähdetään selvittämään ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin sekä arvioidaan mahdollisuudet pidentää eläintenpitokieltoja ja tehostaa valvontaa. Ongelmanahan ovat myös liian lyhyet eläintenpitokiellot ja ehkä se, että niistä ei saada tietoa. Olen itse joskus täällä salissa pohtinut sitäkin, että olen ostanut paljon itsekin eläimiä, mutta eipä ole koskaan kysytty, onko minulla eläintenpitokieltoa. Tässä on parannettavaa nimenomaan eläinsuojelullisista syistä. — Sieltä löytyy, ja myös maa- ja metsätalousministeriön puolelta löytyy, mutta en nyt niitä lähde tässä avaamaan, vaan jätän sen vastuuministerille.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Täällä oli poliisien resursseista, mikä sitten suoraan tietysti heijastuu oikeudenhoidon resursseihin, ja sinnehän on myös tulossa lisäresursointia. Sinne on tällä hetkellä kehykseen, kiitos myös edellisen hallituksen, aika hyviäkin lisäyksiä tullut, mutta saimme neuvotteluissa vielä sinne oikeudenhoidon ketjuun 25 miljoonaa lisärahoitusta, joka pitää aina jakaa tasaisesti siten, että pullonkauloja ei synny ja ihmiset saavat oikeutta.

Tähän samaan kokonaisuuteen liittyy, mikä ainakin sisäministeriön kanssa yhteistyössä tehdään, nuoriso- ja jengirikollisuuden kokonaistoimenpideohjelma.

Sitten yksittäisinä rangaistusten koventamisina voin luetella, että muun muassa katujen girikollisuuteen osallistuminen tulee erilliseksi koventamisperusteeksi, ampuma-aserikoksien rangaistuksia kiristetään ja esimerkiksi nöyryyttävä tekotapa tuodaan pahoinpitelyn koventamisperusteeksi. Katsomme vielä, onko se sitten kvalifiointiperuste vai koventamisperuste. Se katsotaan lainvalmistelussa.

Sitten vielä harmaasta taloudesta. Täällä on ollut puhetta siitä, miten talous ja muu, kriminaalipolitiikka ja muut, niin täällä on paljon kirjauksia harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnasta. On erittäin tärkeää esimerkiksi ulosottomenettelyssä, että saadaan kaikki harmaa talous kuriin ja myös se, että konkurssitapauksissa päästään selvittämään, onko siellä varattomassa pesässä tapahtunut konkurssseja ja päästään sitten määräämään esimerkiksi liiketoimintakielto. Minusta täällä on todella hyviä kirjauksia lisäksi rahanpe-suun ja rikoshyödyn takaisin saantiin. Yritämme tehdä kaiken mahdollisen väärinkäytös-ten estämiseksi ja vähentämiseksi. Nämäkin ovat olleet semmoisia asioita, että ne ovat jää-neet tekemättä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja sitten mennään puhujalistaan. Edustaja Berg.

14.34 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Meillä on nyt käsissämme uuden hallituksen ohjelma. Aika pitkä aika sen synnyttämiseksi vaadittiin, mutta hienoa, että tulos saatiin sentään ulos ennen juhannusta. Huolimatta pitkästä ajasta, jonka hallitusohjelman syntyminen otti, vaikuttaa siltä, että hallitus on leikkaamiskiiressään unohtanut yhteiskoordinaa-tion. Sen sijaan, että hallituspuolueet olisivat etsineet toimia, jotka kohdistuvat tasapuoli-sesti yhteiskunnassamme, on päädytty siihen, että pieni- ja keskituloiset kantavat kaikista suurimman taakan, ja oikeastaan koko taakan, koska suurituloisia ei ole näihin karkeloihin kutsuttu ollenkaan. Sen sijaan osakesäästötilin tallennusrajaa nostetaan ja solidaarisuusve-ronkin alarajaa kasvatetaan. Nämä toimet kohdistuvat kaikista varakkaimpiin.

Rättvisan är alltså långt ifrån närvarande i regeringens övergripande linje, och ju mer man tittar på regeringsprogrammet, desto mer nedslående blir verkligheten. De som mest behö-ver välfärdsstatens trygghetsnät kommer att uppleva den största urholkningen.

Arvoisa puhemies! Koko ohjelmasta paistaa lävitse oikeistohallituksen mustavalkoinen ih-miskuva: meillä on vain laiskoja ja ahkeria ihmisiä, ja vian työttömyyteen nähdään olevan vain ihmisissä yksilöinä ja yksilöiden laiskuudessa, eikä oteta huomioon esimerkiksi työt-ömyyden laajempia yhteiskunnallisia ja rakenteellisia syitä.

Regeringens människosyn är enkel. Med käpp och sanktioner kan man slå till, och helst ska det slås hårt. Den nya regeringen verkar dock glömma, kanske av ideologiska skäl, att re-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

geringen Marin lyckades höja sysselsättningsgraden till rekordhöga nivåer i skuggan av kriget och pandemin. Detta lyckades man med utan att använda piskan.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmasta kärsijänä on myös suomalainen palkansaaja, johon Orpon hallituksen työelämänmuutokset tulevat osumaan karvaasti. Irtisanomisten helpottaminen potkulailla, reilun sopimisen heikentäminen, määräaikaisten työsopimusten väljentäminen ja lakko-oikeuden rajoittaminen ovat vain muutamia esimerkkejä. Lista on pitkä. Edes perussuomalaisista, jotka kovasti yrittävät puhua itsestään suomalaisten etujen ajajina, ei ollut suojelemaan suomalaista tässäkään hallituksessa. Kovat ovat puheet oppositiossa, mutta kun vastuun ja ratkaisujen aika koittaa, eivät sanat ja puheet vastaakaan toisiaan. Jo nyt uuden hallituksen perussuomalaiset ministerit ovat kilpaa perumassa vasta perjantaina julkistetun hallitusohjelman linjauksia. Saa nähdä, kuinka pitkälle tässä kilpajuoksussa ollaan valmiita menemään, kun linjausten todellisen hinnan kantajat alkavat paljastua neuvottelijoille.

Arvoisa puhemies! Teimme viime vaalikaudella hartiavoimin töitä, että saimme säädettyä vanhuspalveluiden parantamiseksi hoitajamitoituksen, hoitoonpääsyä huomattavasti nopeuttavan hoitotakuun ja yhdenvertaisuutta lisäävän vammaispalvelulain. Hallitus aikoo kuitenkin vesittää tehdyn työn lyhytnäköisellä otteellaan, samalla säästään haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten perus- ja ihmisoikeuksista. Tämä ei ole oikein.

Arvoisa puhemies! Löytyy ohjelmasta jotain hyvääkin, ja tahdon tänäänkin nostaa tässä esille hallitusohjelman kirjauksen rikoslain muuttamisesta niin, että ensihoitoalan ammatilaisiin kohdistettu väkivaltainen käytös tai sillä uhkaaminen tulisi vastaamaan virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta seuraavia rangaistuksia.

Toivon kuitenkin, että hallitus korjaisi epäoikeudenmukaista linjaansa ja palauttaisi yhteistyön ja luottamuksen rakentamisen politiikan keskeisiksi tavoitteiksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

14.39 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Heti alkajaisiksi haluan todeta, ettei uudella hallituksella ole edessään helppoja hetkiä joutuessaan ratkomaan sosiaali- ja terveyspalveluiden haasteita. Moni sote-sektorilla vallitseva pulma on pahentunut viime vuosien aikana omista ja maailmalta lähtöisin olevista syistä johtuen. Väestön ikääntyminen ja siitä johtuva kasvava hoidon ja hoivan tarve ovat olleet nähtävissä jo kauan sitten. Edellinen hallitus toteutti sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen 14 vuotta kestäneen usean eri hallituksen yrittämisen jälkeen, mutta se olisi pitänyt saada valmiiksi jo aiemmin. Uudistusta on vaikea jalkauttaa, kun samaan aikaan painitaan historiallisen kovan hoitajapulnan kanssa ja hyvinvointialueiden budjetit ovat alimitoitettuja. Maailmanlaajuisen koronaepidemia on vaikeuttanut sote-palveluiden järjestämistä, lisännyt palvelutarvetta ja aiheuttanut merkittävää palveluvajetta ja hoitajajonojen pidentymistä. Jonojen purkua tehtiin jo viime vaalikaudella erillisrahoituksella.

Se on meille selvää, että kokoomus haluaa saada yksityiset sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavat yritykset voimallisemmin mukaan tuottamaan myös julkisesti rahoitettavia palveluita. Sen sijaan perussuomalaisten näkemys sote-palveluiden järjestämisestä on jäänyt epäselväksi. Keskustan suhtautuminen palveluiden järjestämistapoihin on varsin käytännöllinen. Me pidämme tärkeänä lähipalveluita. Ne eivät ole pelkästään kivijalkatoimipisteitä vaan myös liikkuvia ja sähköisiä palveluja sekä ammattilaisten keskinäisen konsul-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

toinnin lisäämistä. Me puolustamme kasvatusten saatavia palveluita, emmekä halua pakottaa ketään, esimerkiksi ikääntyneitä, käyttämään sähköisiä palveluita. Kestää nimittäin vuosia, että digitaaliset palvelut ovat luontevasti kaikkien käytettävissä.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmaan on kirjattu useita kannatettavia asioita sosiaali- ja terveydenhuollon osalta. Hyvältä kuulostaa hallitusohjelmaan kirjattu lupaus, jonka mukaan hallitus sitoutuu rahoittamaan täysimääräisesti hyvinvointialueille annettavat mahdolliset uudet tehtävät tai niiden laajennukset tai keventämään tehtäviä vastaavasti. Hallitus lupaa myös tehdä kaikista tehtävämuutoksista perusteelliset vaikutustenarvioinnit ennen päätöksentekoa.

Keskustan edustajana olen iloinen siitä, että mielenterveystyön vahvistaminen mainitaan hallitusohjelmassa useita kertoja. Hallitusohjelman mukaan perustason palveluita kehitetään esimerkiksi Terapiat etulinjaan -toimintamallin mukaisesti. Tämä on erittäin kannatettavaa. Erityisen iloinen olen siitä, että hallitus lupaa toteuttaa myös lasten ja nuorten kohdalla terapiatakuun. Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden vahvistamiseen on varattu hallitusohjelmassa vuodelle 24 kuuden miljoonan ja sen jälkeen 35 miljoonan euron rahoitus vuotta kohden. Psykoterapiakoulutuksesta tehdään ainakin osittain maksutonta.

Seuraavaksi nostoja aiheista, jotka herättävät kuitenkin huolta:

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että hallitus kunnioittaa hyvinvointialueiden työrauhatoivetta ja jatkaa toteutetun perusratkaisun kehittämistä. Hallitus lupaa olla liittämättä alueita toisiinsa ilman arviointimenettelyä, mutta sitten se on kuitenkin kiristämässä hyvinvointialuelain 123 §:ää niin, että jo yksikin lisärahoitusmenettely voi johtaa arviointimenettelyyn.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmaa lukiessa alkaa valjeta, että hallitus aikoo leikata kauniista puheista huolimatta sosiaali- ja terveystalouden rahoitusta ja siirtää tällä tavoin ikäviiden päätösten tekemisen hyvinvointialueille. Rahoituksen leikkaaminen tulee väistämättä vaarantamaan lähipalvelut ja palveluiden yhdenvertaisen saannin. Lääkäriliitto on jo ehtinyt ottamaan kantaa pitäen hallitusohjelman tavoitteita ja keinoja ristiriitaisina sekä moittien rahoituksen leikkaamista vastuuttomaksi politiikaksi.

Pienen sairaalapaikkakunnan edustajana olen huolissani, mikä on pienempien sairaaloiden tulevaisuus. Jos seuraavan neljän vuoden aikana hyvinvointialueiden rahoitusta leikataan yli miljardi, tulee se väistämättä näkymään pienempien sote-asemien lakkauttamisena ja pienten sairaaloiden palvelutason supistamisena. Kehotankin hallitusta varautumaan isoon kritiikkiin Kemin ja Savonlinnan sairaaloiden mutta myös muiden pienten sairaaloiden päivystystoiminnan osalta. Tämän päivän palaute on vasta alkua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sammallahti.

14.44 Tere Sammallahti kok: Arvoisa puhemies! Rakkaat kollegat! Täytyy katsoa hieman historiaan, että voi ymmärtää nykyisyyttä ja välttää tiettyjä virheitä tulevaisuudessa. Jos olette lukeneet historiaa, niin erityisesti Neuvostoliiton historia on siinä mielessä kiintoisaa, että siellä nomenklatuura kyllä tiesi, kuinka huonossa jamassa asiat ovat, mutta se totuus käytännössä peiteltiin kansalaisilta. Silloin tällöin joku onnekas kansalainen saattoi päästä käymään länsimaissa ja ällistyi siitä, että eihän täällä ollutkaan asiat ollenkaan niin huonosti kuin propaganda antoi ymmärtää. Suomi on nytten valitettavasti vähän samanlaisessa tilanteessa minun mielestäni. Me ollaan vuosikausien saatossa jotenkin onnistuttu aiopesemään itsemme semmoiseen ajatukseen, että Suomi, tämä pikkuhiljaa näivettyvä

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

pohjoinen valtio, on maailmassa joku mallimaa, joka tulee säilymään tällaisena ikuisesti, kunhan me vaan takerrutaan mahdollisimman tiukasti kiinni menneisyyden rakenteisiin. Ja jokainen, joka katsoo meidän lukuja — vaikkapa valtiovarainministeriön budjettia, työllisyyskehitystä, mitä tahansa avainlukuja, joita meillä on tarjolla tuolla kattavassa datassa, mitä tilastokeskukset ja erilaiset tutkimuskeskukset näyttävät —, tietää, että tämä ei tule jatkumaan tällä tavalla. Me ollaan vuosikausien ajan otettu lisää velkaa, 15 vuotta valtio on jo elänyt velaksi, meidän alijäämä on 10,4 miljardia tälle vuodelle, ja se uhkaa kasvaa 15 miljardiin euroon vuoteen 2027 mennessä. Jokainen tässä salissa oleva ja täältä jo poistunut ymmärtää, että näin ei yksinkertaisesti voi jatkua. Se on ihan takuvarma asia.

Meillä on poliitikoista ja viranomaista tullut vähän tällaisia portinvartijoita, jotka yrittävät sumuttaa kansalaisiaan tämän hiljalleen sortuvan järjestelmän ylivertaisuudesta, ja valitettavasti moni kansalainen uskoo tähän illuusioon. Jopa osa poliitikoista tuntuu aidosti kuvittelevan, että Suomella menisi paremmin, kun vain vielä lisättäisiin ripaus sosialismia ja sitten taas ripaus ja sitten taas ripaus ja sitten taas ripaus. Tämä jämähtäminen ja ideologinen sokaistuminen on tosiaan johtanut tähän valtavaan alijäämään, kestäättömään velkakehitykseen, sote-kriisiin, koulutuskriisiin, massiiviseen korjausvelkaan ja niin edespäin ja niin edespäin. Menot ja byrokratia kasvavat, valtion ydinpalvelut heikkenevät. Suomi on niin tämän oman katteettoman itsekehunsa sokaisema, ettei täällä haluta myöntää kansantalouden jo olevan kriisissä. Suomi sukelsi taantumaa tämän vuoden alussa, ja kriisikestävyys on vain yhden mustan joutsenen päässä täydellisestä katastrofista. Jos tämä kehitys jatkuu, niin erityisesti köyhät kärsivät. Rikkaat pääsevät täältä karkuun, mutta köyhät jäävät tänne siivoamaan näitä sotkuja. Velkavasemmiston ahneet kädet valitettavasti uhkaavat repiä meidän lasten tulevaisuuden pilalle. Se tie on todellakin arvovalinta, surkea tulipunainen arvovalinta.

Arvoisa puhemies! Näitä edellä mainittuja ongelmia porvarihallitus ansiokkaine ohjelmineen lähtee ratkaisemaan. Tämä ohjelma ei tietenkään ole täydellinen, mutta se on varmasti paras, mitä tällä vuosituhannella on nähty, ehkä jopa pitkän matkaa vielä edelliselläkin vuosituhannella. Kaikki nämä ongelmat ovat korjattavissa, pääosin työllä, sillä kaikki hyvinvointi syntyy työstä, niin kuin tuossa jo aikaisemmin puhuttiin. Kaikki julkiset palvelut, koulut, terveydenhuolto ja otetut lainat maksetaan joko nyt tai joskus myöhemmin työllä. Velka on vain siirrettyä verotusta, ja mitä enemmän me sitä velkaa otetaan, sitä enemmän me leikataan tulevien, jopa vielä syntymättömien sukupolvien ostovoimasta ja elintasosta. Tämä on hyvä pitää mielessä, kun puhutaan eriarvoisuudesta ja hyvinvoinnista. Tätä sukupolvien välistä eriarvoisuutta ja epäoikeudenmukaisuutta porvarihallitus nyt taklaa tällä varsin erinomaisella ohjelmallaan — siitä iso kiitos. Jotta me työssäkäyvät sukupolvet saataisiin maksaa meidän lasten koulutus, palvelut ja hyvinvointi, eikä niinpäin, että me kasattaisiin alati kasvavaa velkavuorta meidän lasten harteille, siksi nyt ollaan tekemässä muutosta. Palkkaamisriskiä kevennetään, työn verotusta alennetaan, tukia karsitaan, työnteon kannustimia parannetaan kautta linjan ja monta, monta muuta rakenneuudistusta tehdään, jotta Suomi on valmis tälle vuosikymmenelle ja sitten vielä seuraavalle ja sitä seuraavalle. Tie uudelle kultakaudelle ja sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväälle tulevaisuudelle pedataan tällä porvarihallituksen ohjelmalla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen on poissa. — Edustaja Gebhard.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

14.49 Elisa Gebhard sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen ohjelman nimi Vahva ja välittävä Suomi ei, ikävä kyllä, kuvaa sen sisältöä lainkaan. Päinvastoin, hallituksen politiikka tulee lisäämään eriarvoisuutta Suomessa, jos ja kun ajattelemme, että yhteiskunnan vahvuus mitataan siinä, miten se kohtelee heikompiaan. Oikeistohallituksen rakentama Suomi ei ole vahva eikä välittävä. On valinta, että hallitus murentaa hyvinvointivaltiota massiivisilla leikkauksilla pienituloisten ihmisten toimeentuloon ja palveluihin. Arvovalinnasta on kyse myös siinä, että samanaikaisesti hyväosaiset pääsevät helpolla ja heidän asemansa paranee esimerkiksi solidaarisuusveron alarajan noston myötä.

Kykenevätkö perussuomalaiset ottamaan vastuun siitä, että vaalilupaukset pienituloisten puolustamisesta petettiin heti alussa? Onko perussuomalaisten mielestä reilua, että kansanedustajille jää jatkossa verojen jälkeen enemmän käteen samalla kun kaikista pienituloisimpien tukia leikataan? Hallituksen työelämään ja sosiaaliturvaan liittyvät linjaukset tulevat lisäämään paitsi köyhyyttä myös epävarmuutta ihmisten arkeen. Ne eivät kannusta, ne luovat uusia kannustinloukkuja ja syrjäytymistä.

Hallitus tahtoo helpottaa määräaikaisten työsopimusten tekemistä siten, että enintään vuoden sopimus ei vaatisi erityistä perustetta määräaikaaisuudelle. Ollaankohan hallitusneuvotteluissa oltu kiinnostuneita siitä, että määräaikaaisuuksien ketjuttaminen on jo nykyisin todellisuutta? Määräaikaaisuudet painottuvat naisvaltaisille aloille. Tällä päätöksellä hallitus luo hyvin otollisen ympäristön raskaussyrjinnälle työelämässä. Hallitusohjelmasta jää epäselväksi, miten aiotaan varmistaa se, että määräaikaaisuuksia ei ketjutettaisi jatkossa lainvastaisesti ja miten ihminen voi olla varma, että raskaana oleminen ei tarkoittaisi potkuja.

Joka neljäs alle 36-vuotias kärsii työuupumuksesta tai kuuluu sen riskiryhmään. Tämä on erityisen huolestuttavaa tilanteessa, jossa ihmisten pitäisi jaksaa töissä pidempään. Hallitus haluaa kuitenkin lisätä ihmisten paineita töissä ja helpottaa työntekijöiden irtisanomisia siten, että jatkossa potkut voisi antaa ihan vain ”asiallisesta syystä”. Matalampi kynnyks irtisanoa työntekijä lisää paineita miellyttää työnantajaa ja pelkoa irtisanomiseksi tulemisesta. Uskaltavatko työntekijät enää kertoa epäkohdista tai vaatia omia oikeuksiaan? Miten käy esimerkiksi häirintään tai syrjintään puuttumiselle töissä? Kukaan ei tiedä ennen oikeuskäytännön syntymistä, mikä tulisi jatkossa olemaan asiallinen syy irtisanomiselle.

Olemme juuri kokeneet maailmanlaajuisen pandemian. Siksi on käsittämätöntä, että hallitus haluaa pakottaa ihmiset menemään sairaana töihin tekemällä ensimmäisestä sairauspoissaolopäivästä palkattoman. Jälleen kerran naisvaltaisilla pienipalkkaisilla aloilla kärsitään päätöksestä, kun ei voida tehdä etätöitä eikä ole varaa menettää päivän palkkaa. Ministeri Juuso on jo toivonut, että liitot neuvottelevat tämän uudistuksen hoitoalalta pois. Vetoan hallitukseen: luopukaa te tästä järjettömästä uudistuksesta, josta olette ihan itse olleet sopimassa. Samalla kun hallitus patistaa työntekijöitä sairaana töihin, se haluaa myös vaikeuttaa työntekijöiden mahdollisuuksia vaatia parempia työehtoja puuttumalla lakko-oikeuteen.

Samalla kun ihmisille on helpompi antaa potkut, hallitus heikentää työttömien toimeentuloa. Tämä ei ole oikeudenmukaista. Eikä tässä vielä kaikki: työntekijöiden irtisanomissuojaa hallitus aikoo heikentää myös yhteistoimintalain soveltamisajan osalta nostolla, mikä ei todellakaan edistä tasapuolisuutta eikä sopimisen kulttuuria työpaikoilla. Tässä salissa on moneen kertaan sanottu, että hyvää työntekijää ei koskaan irtisanota. Onko tämä todella se viesti, jonka hallitus haluaa välittää esimerkiksi syrjintää työelämässä kokeneille henkilöille?

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Ei lainsäädäntöä voi kirjoittaa niin, että luotetaan ihmisten hyvään tahtoon. Tarvitaan rakenteita. Tämä hallitusohjelma ei rakenna välittävää eikä varsinkaan vahvaa Suomea. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aittakumpu poissa. — Nyt edustaja Fagerström, olkaa hyvä.

14.54 Noora Fagerström kok: Arvoisa puhemies! Hallitusohjelma on paluu vastuullisen politiikan Suomeen. Elämme vaikeita aikoja, joita viime hallituksen tuhlaileva politiikka ei helpottanut. Hallitusohjelma tarttuukin härkää sarvista, mutta helppoja seuraavista neljästä vuodesta ei tule.

Ohjelma sisältää kipeitä päätöksiä, ja siinä näkyy myös kompromissin tekemisen tarve. Yksikään puolue ei saanut omaa tahtoaan täysin läpi. Pääministeri Orpo totesikin Säätyalolla osuvasti, että monesti kompromissi saavutetaan siten, että kaikkia vähän harmittaa. Tämä varmasti pätee tämänkin hallitusohjelman moneen kirjaukseen.

Arvoisa puhemies! Yrittäjänä ja yrittäjien asiasta välittävänä haluan tehdä muutaman noston ohjelmasta. Ensinnäkin on valtavan hienoa, että Suomen työmarkkinoihin ollaan viimein tekemässä rakenteellisia uudistuksia, joita on kaivattu jo toistakymmentä vuotta. Paikallinen sopiminen, joustavampi työsopimusten solmiminen ja yt-lain soveltamisrajan nosto 20 työntekijästä 50:een ovat keinoja, jotka tulevat parantamaan yritysten toimintaedellytyksiä ja sitä kautta lisäämään talouskasvua. Erityistä näistä toimista tekee niiden kohdistuminen työllistämiseen varsinkin pienissä ja keskiuurissa yrityksissä. Nämä toimet madaltavat olennaisesti yrittäjän kynnystä palkata uutta työvoimaa, mikä tuottaa positiivisen vaikutuksen sekä työllisyysasteeseen että yrityksen kasvuedellytyksiin.

Arvoisa puhemies! Nämä muutokset ovat välttämättömiä, mikäli haluamme pitää Suomen pohjoismaisena hyvinvointivaltiona. Meillä kokoomuksessa on lukemattomat kerrat toistettu, että pohjoismainen hyvinvointivaltio vaatii pohjoismaisen työasteen. Niin se vaatii, ja lisäksi tarvitaan talouskasvua. Työmarkkinareformeilla edistämme kumpaakin.

Nämä muutokset eivät kuitenkaan tule itsestään. Hallitusohjelman julkistamisen jälkeistä poliittista keskustelua seuranneet ovatkin voineet huomata ammattiyhdistysliikkeen ja oppositiopuolueiden alkaneen käyttää hyvin kärjistävää retoriikkaa uudistuksia vastustaessaan. On puhetta luokkasodasta ja ties mistä muusta. Tämä on vastuutonta ja yhteiskunnan polarisaatiota lisäävää puhetta. Ei Suomesta ole tulossa mitään dystopiaa, vaan siirrymme kohti yleispohjoismaalaista työmarkkinajärjestelmää.

Arvoisa puhemies! Suomen liittyessä Euroopan unioniin vallitsi puoluekentässämme yhteisymmärrys siitä, että oman valuutan tuoman joustavuuden menetys pitää korvata tuomalla joustavuutta jonnekin muualle. Finanssipolitiikkaan joustoa on vaikea tuoda, kuten kaikki politiikkaa pidempää seuranneet tietävät. Ainoaksi ratkaisuksi jää jousto työmarkkinassa. EU:hun liityttäessä jopa sosiaalidemokraatit olivat työmarkkinareformien takana, mutta Nokian ainutlaatuinen menestyskulku teki valtiontaloudellemme karhunpalveluksen pyyhkimällä jo silloin tiedossa olleet rakenteelliset ongelmat unholaan. Voikin hyvin sanoa, että kokoomuksen johtama hallitus tekee nyt ne toimet, jotka olisi pitänyt tehdä jo yli 20 vuotta sitten.

Arvoisa puhemies! Hyvistä työmarkkinareformeista huolimatta ratkaistavia haasteita ja tulevia ongelmia tulee riittämään. Yksi alue, missä selvittämislle ja uudistamiselle on tarvetta, on yrittäjien eläkejärjestelmä. Nykytilassa ongelmia on kahdessa suunnassa. Yrittä-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

jät kokevat järjestelmän hankalana ja joustamattomana erityisesti laskennallisen työtulon johdosta, ja toisaalta järjestelmä on valtiontalouden perspektiivistä alijäämäinen. Onkin erinomaista, että hallitusohjelmaan on kirjattu YEL-järjestelmän arviointi yhdeksi hallituskauden tavoitteeksi. Järjestelmää pitää uudistaa siten, että se on nykyistä joustavampi ja reilumpi ja että se ei muodostu esteeksi yritystoiminnalle.

Arvoisa puhemies! Toinen jäljelle jäävä ongelmallinen alue on verotus. Erinomaisesta hallitusohjelmasta huolimatta Suomen veroaste on liian korkealla sekä palkansaajille että yrittäjille. Verojen laskeminen on vaikeaa tässä valtion taloudellisessa tilanteessa, ja ymmärrän hyvin painopisteen olevan nyt työmarkkinareformeissa. On samaan aikaan kuitenkin pidettävä pidemmän ajan tavoitteena verojen laskemista. Suomen korkea veroaste ja progressio ei ole yhtä työnteכון kannustavaa kuin monessa verrokkimaassamme. Matalampi veroaste lisäisi kansalaisten ostovoimaa ja tekisi kovemmasta työnteosta palkitsevampaa. Tämä olisi eduksi sekä valtiolle että yksilölle.

Yritysten tapauksessa yhteisöverossa olisi laskemisen varaa. Suomen kaukainen sijainti Keski-Euroopasta vähentää kilpailukykyämme ja houkuttelevuuttamme investointeihin. Yhteisöveroasteen laskeminen parantaisi siten kilpailukykyä ja tekisi maastamme houkuttelevan kohteen ulkomaisille investoinneille. Yrittäjän näkökulmasta ongelma on sekin, että verotusta tapahtuu kaksinkertaisesti: aluksi yrityksen liiketoiminnasta yhteisöveron muodossa ja sitten jaettavasta voitosta pääomaveron muodossa. Yhteisöveron laskeminen tekisi siis samalla yrittämisestä houkuttelevampaa, mikä olisi aivan erinomainen asia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

15.00 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Pitkään on odotettu aikaa, että sisäturvallisuus yhteiskuntarauhan turvaajana otetaan vakavasti ja huomioidaan vahvasti niin hallitusohjelmassa kuin sen jälkeisessä päätöksenteossa. Turvallisuudesta on tullut toisille itsestäänselvyys. Poliisi tai ambulanssi tulee paikalle henkilöstöineen, kun se kutsutaan, tai ainakin on tullut suunnilleen tähän asti, mutta ei otakaan on ollut pakko tarjoilla ja priorisoinnit koettelevat sietokyvyn rajoja. Tutkinnat etenevät mutta ovat pitkittyneet. Poliisi suorittaa, hoitaa ja venyy, vaikka ympäristö ja toimintakenttä ympärillä ovat muuttuneet radikaalisti. Koska ikävät tapahtumat harvoin osuvat omalle kohdalle ja palvelun tuottaminen käytännössä on monelle päättäjälle vierasta ja kaukaista, on se tehnyt siitä helpon sivuuttamisen kohteen budjeteissa. Ympäristön muutoksia ei ole osattu huomioida riittävästi, ja korjaavat toimenpiteet ovat olleet jälkijättöisiä ja hitaita, kun olisi pitänyt toimia ripeästi ja ennaltaestävästi. On myös selvää, että aikaisemmin tehdyt poliittiset valinnat ovat aiheuttaneet kuormitusta viranomaisten tehtäväkenttään, eikä näihin ole osoitettu riittäviä resursseja.

Turvallisuus maksaa. Se on kallis julkinen palvelutuote, mutta välttämätön yhteiskuntarauhan ylläpitämiseksi.

Nyt turvallisuuden kunnioitus palautetaan. Uusi hallitus ottaa asian vakavasti, koska kehitys on kulkenut ei-toivottuun suuntaan. Tämä ei ole yllätys, sillä harjoitettu politiikka on vuosi toisensa jälkeen hivuttanut poliisin toimintakykyä heikompaan suuntaan. Puuttuvia euroja on etsitty milloin mistäkin, ja pitkäjänteinen sekä suunnitelmallinen toiminta on ollut mahdotonta. Tämä ei ole voinut olla näkymättä organisaatiossa ja sen henkilöstössä kuormittavasti.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisten turvallisuudentunteen katoaminen on hälyttävän ajankohtaista, ja se on konkretisoitunut oikeastaan kahteen kolmeen viime vuoteen, vaikka jatkumo on ollut pitkä. Tämä näkyi myös niin kutsuttuina turvallisuuden vaaleina keväällä. Vilkaistaanpa vaikka lehtiotsikoita tältä päivältä, joissa toinen toisensa jälkeen uutisoidaan yhä nuoremmista lapsista, jotka käyttäytyvät väkivaltaisesti ja syyllistyvät vakaviin rikoksiin. Liikenteessä piittaamattomat aiheuttavat vaaratilanteita ja kuolonkolareita kovilla nopeuksilla tai ajamalla huumeiden vaikutuksen alaisena. Toisen henki ja terveys ei ole kunnioittamisen arvoista, ja jengirikollisuus lisääntyy. Näihin kun lisätään monet, monet muut rikosasiat massarikoksista vakaviin lapsirikoksiin ja monimutkaistuihin kansainvälisiin talous-, petos- ja verkkorikoksiin, ei ole ihme, että tutkimassa ihmiset ovat kuormittuneita ja vaihtavat alaa. Syyttäjien pöydät ovat täynnä, oikeuteen on pitkät jonot.

Koronan syyksi ei oireilua voi laittaa. Tila on syntynyt pidemmän ajan kehityksestä, vaikka onkin saattanut saada osansa myös jälkimmäisestä. Syyt täytyy etsiä syvemältä ja kaivaa niiden juuret. Raha ei laastarina auta, ja näitä laastareita on liimattu jo monta.

Tämä hallitusohjelma lähtee monelta osin korjaamaan näitä jälkiä. Olen turvallisuusalan ihmisenä enemmän kuin iloinen siitä, että tämä hallitus on kirjannut korjaavat askeleet oikeaan suuntaan. Hallitus ei leikkaa sisäturvallisuudesta ja poliisilta. Kun päivä toisensa jälkeen näet, miten käsiparit vähenevät, ihmiset uupuvat, tehtävät lisääntyvät, kansalaiset eivät saa ansaitsemaansa palvelua, saadut rahat korvamerkitään tai odotetaan taas uutta lisätalousarviota, että voidaan palkata henkilöstöä, se ei ole turvallisuudesta huolehtimista. On äärettömän tärkeää, että poliisin mahdollisuuksia suorittaa tehtäviä kentällä sekä tutkimassa arvostetaan ja niiden toimintakyky ylläpidetään. Tämä tapahtuu määrätietoisella ja pitkäjänteisellä työllä ja suunnittelulla, rahoituksen lisäämisellä, poliisien määrän kasvattamisella, lainsäädännön kehittämällä sekä turhien tehtävien ja byrokratian karsimisella. Rikostorjuntaa tehostetaan keventämällä esitutkintalveluita massarikoksista. Poliisin läsnäolo turvataan koko maassa, ja ajanmukaisista työvälineistä ja -tiloista huolehditaan. Tietojenvaihtojen esteiden purkaminen auttaa arjen työtä turvallisuuden ylläpitämiseksi, ja rikosten ennaltaestämiseksi on tärkeää kuunnella suorittavaa porraa, joka vuosien aikana on kokenut ja nähnyt kehityksen suunnan ja muutokset.

Emme siis saa menettää yhteiskuntarauhaa. Kansalaisten luottamus viranomaisiin tulee säilyttää niin kotona, kouluissa kuin kaduilla. Meillä tulee olla toiminta- ja iskukykyiset tahot, jotka tuottavat tätä turvallisuutta. [Puhemies koputtaa] Henkilöstön toimintakyvystä ja resilienssistä on huolehdittava entistään paremmin, jotta he jaksavat arjessa. Tämä hallitus huomioi myös julkisen alan työhyvinvoinnin ja hyvän johtamisen mallin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Razmyar.

15.06 Nasima Razmyar sd: Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että keskustelemme tänään tulevasta hallitusohjelmasta, sillä se antaa meille suunnan tulevalle neljälle vuodelle. Vaikka ohjelmassa on myös hyviä linjauksia, on hallitusohjelman yleinen viesti sivistyspolitiikan sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden kannalta surullinen. Toisella kädellä näille sektoreille kyllä annetaan, mutta toisella kädellä otetaan reilusti pois. Tällaisella laskukavalla jäädään lopulta miinukselle.

Arvoisa rouva puhemies! Olemme monta kertaa tässä salissa olleet samaa mieltä siitä, että tämän maan hyvinvoinnin perusta on laadukas koulutus ja koulutukseen panostaminen maksaa itsensä moninkertaisesti takaisin. Koulutus on yksi tehokkaimmista tavoista

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

ehkäistä myös eriarvoistumista. Vaikka hallituspuolueet, erityisesti kokoomus etunenässä, lupasivat toista, hallitus lopulta leikkaa kuin leikkaakin koulutuksesta. Koulutuksen erityissuojelus on muuttunut 144 miljoonan euron koulutusleikkauksiksi vuoteen 2027 mennessä.

Hyviä päätöksiä ovat lukutaidon vahvistaminen ja perusopetuksen rahoituksen lisääminen 200 miljoonalla, mutta samaan aikaan kuntien valtionosuuksien indeksikorotuksista leikataan, vapaan sivistystyön rahoitusta lasketaan, kansainvälisten opiskelijoiden luku-kausimaksuja nostetaan ja aikuiskoulutuksen tukia poistetaan. Aikuiskoulutustuen poistaminen on lyhytnäköinen toimi. Se on erittäin lyhytnäköistä erityisesti ajassa, jolloin tarvitsemme enemmän kuin koskaan jatkuvaa oppimista. Automatisaatio, tekoäly ja tiettyjen ammattiryhmien poistuminen muuttavat työmarkkinoita silmiemme edessä, ja silti hallitus tekee lyhytnäköisiä ideologisia valintoja, jotka vaikeuttavat uudelleenkouluuttautumista.

Arvoisa rouva puhemies! Edellinen hallitus aloitti koulutuksen kunnianpalautuksen rajuja koulutusleikkausten jälkeen. Koulutuspolitiikan suunnan pitäisikin olla investoinnin ja panostamisen linja. Hallitusohjelma on täynnä kaunista puhetta, mutta ei riittävästi tekoja. Miten hallitus aikoo toteuttaa linjauksiaan, kuten aloituspaikkojen nostamisen työvoimapulasta kärsiville aloille, mikäli rahoituksesta ei ole linjattu mitään? Oikeasti tavoitteen saavuttamiseksi — kerron sen teille — olisi osoitettava korkeakouluille pysyvä 190 miljoonan euron vuosittainen lisärahoitus. Tulee vaikutelma, ettei uudella hallituksella ole kuitenkaan rohkeutta ratkaista esimerkiksi kaupunkien työvoimapulahaasteita. Näemme tämän erittäin selkeästi esimerkiksi varhaiskasvatuksessa tällä hetkellä.

Arvoisa rouva puhemies! Lisäksi olen erittäin huolissani opiskelijoiden toimeentulon turvaamisesta sekä opiskelun edellytyksistä, joita tämän hallitusohjelman toimenpiteet heikentävät. Opiskelijoiden toimeentuloa leikataan samalla, kun opiskelija-asuntojen vuokrat nousevat. Valmistumisen jälkeen odottaa iso opintolaina korkoineen, jota on alettava maksaa takaisin. Huoli raha-asioista on jatkuvasti läsnä opiskelijoiden elämässä. Kun sosiaaliturvaa tällä kaudella uudistetaan, toivon kovasti, että myös opiskelijoiden asema otetaan huomioon sen tarvitsemalla tavalla. Tämän hallituspuolueet lupasivat ennen vaaleja. Nyt opiskelijat ovat ainoa ryhmä, jotka joutuvat elämään velaksi.

Arvoisa rouva puhemies! Minun Suomeni on kansainvälinen, minun Suomeni on avoin, ja minun Suomeni on osaava. Tämä hallitusohjelma antaa hyvin erilaisen kuvan Suomesta. Kestävän kasvun avaimet ovat osaamisessa, investoinneissa, työvoiman saatavuudessa ja ihmisarvoisessa arjessa. Juuri valtaan astunut hallitus aikoo kuitenkin hallitusohjelmassaan tehdä lyhytnäköisiä päätöksiä, kuten romuttaa suomalaisen osaamis pohjan sekä arjen turvallisuuden.

Yritysten ja julkisen sektorin selkeä viesti on se, että tämä maa kärsii työvoimapulasta. Tarvitsemme ongelman ratkaisemiseksi myös maahanmuuttoa. Siksi hallitusohjelman yksi surullisimmista osuuksista on maahanmuuttoa käsittelevä osuus. Nuiva maahanmuuttopolitiikka ei vastaa todellisuutta. Yritysten kasvumahdollisuudet heikentyvät, ellei osaajia saada houkuteltua enemmän. Osa päätöksistä ei ole perusteltavissa edes valtiontaloudella, vaan ne on tehty ideologisin perustein ja ne antavat erittäin kylmän kuvan meistä. Tämä kunnianhimon taso ei houkuttele kansainvälisiä osaajia saapumaan Suomeen, saatikka jättämään rakentamaan tänne tulevaisuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Koska hallitusohjelmasta puuttuu kansainvälisyys ja avoimuus, häviämme paljon maakuvassa [Puhemies: Aika!] sekä houkuttelevuudessa. Olemme pieni maa kylmässä pohjoisessa, mutta olemme myös paljon muuta: kokoamme suu-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

remppi maailman onnellisin maa, jossa jokainen voi toteuttaa unelmiaan taustastaan riippumatta. Tämä hallitusohjelma ei valitettavasti anna sellaista [Puhemies: Aika!] kuvaa Suomesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kemppi.

15.12 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Arvon kollegat! Hallitus on sitoutunut vahvistamaan julkista taloutta kuudella miljardilla eurolla, ja tässä mittaluokassa olen täysin samalla hehtaarilla. Merkittävää kuitenkin on, että hallitus ei käytä verotusta lainkaan keinona julkisen talouden tasapainottamisessa, vaan tässä ohjelmassa on valittu keventää muun muassa rikkaiden verotusta. Solidaarisuusveroa, jota myös me kansanedustajat olemme ennen maksaneet, tämän ohjelman jälkeen emme enää maksa. Siirrytään 85 000 euron rajasta aina 150 000 euron tuloihin. Pidän sitä merkittävänä muutoksena, ja niinhän se on miljoonistakin, nimittäin tällä hetkellä tällä verolla kerätään 110 miljoonaa ja jatkossa sitten vain reilu kolmannes siitä. Paine on tämän vuoksi suuri menosäästöissä, ja apua tarvitsevilta joudutaan leikkaamaan.

Periaatteellisesti merkittävä kysymys on myös tämä neljän miljardin euron investointiohjelma. Hallitus myy siis valtion omaisuutta neljän miljardin arvosta ja tekehengittää sillä myös osittain taloutta. Tätä rahaa hassataan muun muassa 3,4 miljardin arvoiseen Turun tunnin junaan. Se on arvovalinta. Keskusta tekisi kestävämpiä ratkaisuja.

Olen varsin onnellinen siitä, että tässä maassa on tällä hetkellä historiallisen suuri investointibuumi ja kansainväliset investoinnit Suomeen ovat moninkertaistuneet, kiitos Sipilän ja Marinin hallituksille. Toivon todella, että tuota investointibuumia jatketaan ja siinä pysytään kiinni. Esimerkiksi kotikonnuilleni tulee Suomen suurin elintarviketeollisuuden investointi, kun Fazer rakentaa uuden tehtaansa Lahteen. [Mika Kari: Hienoa!]

Olen erittäin ylpeä siitä, että uusi hallitus sitoutuu tässä ohjelmassaan ruokaviennin kaksinkertaistamiseen ja pyrkii vauhdittamaan alan kehitystä tki-rahoituksella. Siitä valtavan suuri ja lämmin kiitos. Tavoitteena on tietenkin tehdä puhtaan ruoan kasvuohjelma, jolla lisätään ruokavientiä, ja uskon, että siinä voimme hyvin olla mukana myös oppositiosta käsin.

Kiitan hallitusta myös siitä, että yrittäjän verotus ei kiristy. Hyviä juttuja ovat muun muassa nämä tki-investoinnit, paikallinen sopiminen, perintöveron maksuajan pidentäminen ja metsävähennyksen korottaminen. Hallitus on kuitenkin unohtanut, että pienyrittäjien alv:n alarajan huojennus on poistumassa EU-direktiivin myötä vuonna 2025, ja sen myötä pienyrittäjien verotus tulee kiristymään merkittävästi. Asia tulee ilman muuta korjata, ja oletankin hallituksen vielä tarkastelevan pienyrittäjien verotusta.

Samoin toivon, että hallitusohjelmaan tuotaisiin vähän kunnianhimoa vielä ja esimerkiksi Viron veromalli, joka kannustaisi yrityksiä investoimaan, saataisiin aikaan seuraavien vuosien aikana.

Hallitus tulee lakkauttamaan myös kansallisesti rahoitettujen yritysten kehittämishankkeiden tuen sekä yritysten kehittämispalvelut. Vaikutuksia tulee olemaan myös julkisen sektorin kansainvälisiin rekrytointeihin, sillä niihin tulee säästöjä, samoin työttömien osatyökykyisten henkilöiden työllistymisen tuki vähenee. Näitä pidän erittäin valitettavina.

Suomi kasvaa menestyvistä yrityksistä, ja jotta on työnantaja, pitää olla työntekijöitä. Täällä on paljon korostettu sitä, että työ on parasta sosiaaliturvaa, ja näinhän se onkin. Työ ei kuitenkaan aina ole mahdollista. Esimerkiksi perhevapaalta palaavalle ihmiselle ainoa

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

vaihtoehto voi olla tehdä osapäiväistä työtä, ja sen osalta pyydän hallitusta vielä arvioimaan, voisiko myös osatyökykyisiä ihmisiä arvostaa tässä maassa.

Tässä ohjelmassahan on mainittu esimerkiksi Sipilän hallituksen aikaansaaman kertakorvauksen pienentäminen, merkittävä heikennys: 2 500 euron kertakorvaus äideille, jotka palaavat perhevapaalta, nimenomaan työnantajille maksettavaksi, ja nyt sitä pienennetään sitten noin 1 000 eurolla. Yrittäjäkentän toive on ollut tismalleen päinvastainen.

Maa- ja metsätalouden puolella keskustalla ja hallituksella on yhteinen huoli: maatalous ja suomalainen ruoka. Tässä kannustan teitä tappelemaan ja käyttämään energiaa keskustan kanssa riitelyn sijaan erityisesti EU-edunvalvontaan. Maa- ja metsätalousvaliokunnan varapuheenjohtajana olen huomannut kuluneiden viikkojen aikana, että sieltä suunnalta tulee paljon huolia, joihin meidän yhdessä tulee puuttua.

Vihreän siirtymän tukeminen oli minulle positiivinen yllätys, vetytalouden ja biokaasun panostukset — erittäin hyviä kirjauksia.

Haluaisin kysyä hallitukselta: kun täältä teidän ohjelmasta löytyy tämä vanhojen metsien suojelukirjaus [Puhemies koputtaa] ja kuluneella hallituskaudella iso keskustelu oli Evon metsäalueen, Etelä-Suomen suurimman metsäalueen, tulevaisuudesta, koskeeko tämä myös esimerkiksi Evoa, niin että olisitte lähdössä suojelemaan myös Evon metsäalueita? — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kinnari.

15.17 Teemu Kinnari kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat! Mistä aloittava hallitus ponnistaa liikkeelle? Elintasoamme on ylläpidetty velalla, ja jo noin 150:tä miljardia euroa lähentelevän valtionvelan vuosittaiset korkomenot uhkaavat nousta 7 miljardiin euroon vuosikymmenen loppuun mennessä. Vertailuna koko puolustusministeriön hallinnonalan määrärahat tänä vuonna ovat 6,1 miljardia euroa. Samalla vain noin 46 prosenttia suomalaista on töissä, ja suhde heikkenee jatkuvasti, kun väestö ikääntyy.

Terveystaloudessa on vakavia ongelmia. Hoitajamitoituksen nostaminen viime hallituskaudella ilman, että hoitotyölle löytyy tekijöitä, on pakottanut useita vanhustenhoidon paikkoja sulkemaan ovensa.

Pääministeri Orpon hallitusohjelma vahvistaa julkista taloutta kuudella miljardilla eurolla vaalikauden aikana. Tavoite on valtiovarainministeriön linjausten mukainen, jotta paluu kestäväälle velkaantumistasolle onnistuisi. Tavoite on kova, mutta välttämätön. Velaksi elämistä ei voi jatkaa. Työ ja yrittäjyys ovat aivan keskeisessä asemassa, kun Suomen menestystä rakennetaan — samoin osaaminen ja sivistys.

Arvoisa rouva puhemies! Koko hallitusohjelman käsittely ei onnistu lyhyessä puheessa, mutta nostan esille maa- ja metsätalouden. Pääministeri Orpon hallitusohjelma on vahva osoitus siitä, että Suomi haluaa satsata maa- ja metsätalouteen myös tulevaisuudessa. Meidän tulee olla entistä aktiivisempi toimija Euroopan unionissa. On tärkeää vaikuttaa ennakkoon ympäristöasioissa, kuten myös maa- ja metsätalouden kysymyksissä. Meidän tulee varmistaa kulloinkin tekeillä olevien direktiivien ja asetusten soveltuvuus ja järkevyys kansallisesta näkökulmasta. Suomalaisten on voitava kokea, että päätökset ovat oikeudenmukaisia ja oikein suhteutettuja. Meillä tulee myös olla yhteinen viesti ja näkemys, ja tämä on aivan keskeistä näissä asioissa.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Hallitusohjelmassa nähdään maaseudun mahdollisuudet laaja-alaisesti. Halutaan, että vahvuuksia kehitetään. Lähtökohdaksi otetaan parlamentaarisen arvointiryhmän loppuraportti ja panostetaan ruokavientiin, kuten täällä salissa on jo monta kertaa todettu.

Hallitusohjelman keskeinen viesti on, että maatalouden tärkein tehtävä on kuitenkin ruoantuotanto, ja tukijärjestelmää on kehitettävä tästä lähtökohdasta. Tämä on myös samalla keskeinen huoltovarmuuskysymys.

Hallitusohjelma panostaa vahvasti maaseudun elinvoiman parantamiseen. Suomi ei ole vain kaupunkia ja teollisuutta, vaan meillä on myös maaseutu, ja sen asukkaiden hyvinvointi on tärkeää. Ohjelmassa mainitaan muun muassa maaseudun tietoliikenneyhteyksien parantaminen, kannusteet maaseutuyrittäjyyteen ja paikallisuuden edistämiseen.

Kestävä metsätalous on yksi Suomen talouden selkärankoja, ja tämä on ymmärretty hallitusohjelmaa laadittaessa. Ennustettava metsäpolitiikka on erittäin tärkeää, ja tämä luo vakautta. Hallitusohjelmassa on korostettu metsien aktiivista hoitoa ja kestävää käyttöä. Tämä auttaa meitä varmistamaan sen, että metsät pysyvät terveinä ja tuottavina tuleville sukupolville, ja tämä on samalla parasta hiilinielujen hoitoa.

Lisäksi hallitusohjelma korostaa metsäteollisuuden merkitystä Suomen taloudelle ja haluaa tukea puunjalostusteollisuuden kasvua ja edelleen kansainvälistymistä. Tämä hallitus yhdistää. Kaikessa metsiin liittyvässä päätöksenteossa huomioidaan alueelliset, taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset ulottuvuudet.

Arvoisa rouva puhemies! Metsänomistajalla tulee olla päätösvalta omista metsistään. Toimet luonnon monimuotoisuuden parantamiseksi ovat myös kestävä metsänhoitoa. Luonnonsuojelu kohdennetaan suojeluarvoltaan parhaimpiin kohteisiin ja niissä hyödynnetään vapaaehtoisia suojeluohjelmia. Kaikki nämä ohjelman kohdat ovat tärkeitä, ja uskon, että ne auttavat Suomea kehittymään kohti kestävämpää tulevaisuutta.

Pääministeri Orpon hallitusohjelma on askel oikeaan suuntaan, ja me näemme näiden tavoitteiden toteutuvan käytännössä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

15.23 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Seitsemän viikon urakka hallitusneuvotteluissa on päätynyt vahvaksi ja välittäväksi hallitusohjelmaksi. Suomi tarvitsee muutosta, ja sitä Suomen kansa halusi eduskuntavaaleissa. Hallitusohjelmassa lupaamme suomalaisille sitä, mitä he ovat tilanneet: asiat laitetaan kuriin ja tärkeysjärjestykseen ja upeaan maahamme saadaan tasapaino. Tämän yhteisen matkan talouden tasapainottamiseksi voimme tässä salissa nyt aloittaa ja osoittaa, että pystymme yhdessä viemään koko Suomeamme eteenpäin huolehtien kaikkein heikompiosaisista ja panostaen vahvasti osamiseemme sekä siihen ainutlaatuisuuteen, mitä meillä Suomessa on.

Vahvan ja välittävän Suomen ohjelma pyrittiin tekemään riittävän selkeäksi, että se on hyvää luettavaa ja helposti ymmärrettävissä. Ohjelma sisältää myös selventäviä yksityiskohtia. Ohjelman visiossa pureudutaan talouden tasapainottamiseen, työn ja yrittämisen kasvuun sekä tuottavuuden kasvattamiseen. Tulosten ja menojen tasapaino luo pohjan hyvinvoinnin ja palvelujen säilymiselle vauvasta ikäihmisiin. Hallitusohjelma parantaa ja luo pohjaa nuorten ja tulevien sukupolvien parempaan elämään täällä elämisen arvoisessa Suomessa. Kriisit, jotka ovat vaivanneet Eurooppaa ja joihin Suomikin on joutunut osalliseksi, eivät ole välttämättä nopeasti ohimeneviä. Siksi kriisinkestävyttä on vahvistettava kaikilla tasoilla. Suomen valtiona on annettava kansalaisilleen turvallinen elinym-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

päristö ja selkänöja, ja sitä tämä ohjelma tarjoaa. Ohjelmassa on korjattu edellisten hallitusten holtittomia päätöksiä ja paljon on löydetty uusia ratkaisuja, joita monisäikeiset asiat vaativat. Tällä ohjelmalla lähestymme muiden Pohjoismaiden tekemiä kilpailukykyä vahvistavia ratkaisuja muun muassa työelämän suhteen.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan tuoda esiin Itä-Suomen menestymisen ja säilymisen elinvoimaisena ympärivuotisena asuinpaikkana. Itä-Suomea on rankaissut kohtuuttomasti Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainaan ja siitä johtuvat pakotteet ja vastapakotteet EU:n ja Venäjän välillä. Onneksi hallitusohjelma sisältää Itä-Suomeen tie- ja raideliikenteen korjausmäärärahoja saavutettavuuden parantamiseksi noin puoli miljardia euroa, niin kuin tässä salissa ministeri Ranne on ansiokkaasti jo pariin kertaan tuonut esille. Niin rata- kuin tiehankkeitaakin tulee tarkastella huolella, jotta veto- ja pitovoimaa saadaan alueelle niin työvoiman, matkailun kuin teollisuudenkin lähtökohdista.

Itä-Suomen alueellisen vetovoiman vahvuudet, keihäänkärjet, ovat metsä, ruoka ja vesi. Vapaa-ajan asuntojen määrässä alue on Suomen kärkeä. Yksinomaan Etelä-Savossa on yli 50 000 vapaa-ajan asuntoa, joiden asukkaiden viipymä on kasvanut yli 120 päivään vuodessa. Tämä tarkoittaa etätyötä ja monipaikka-asumista monien osalta. Hallitusohjelman selvityksissä ja jatkotarkasteluissa Itä-Suomen elinvoimaa kasvattavassa ohjelmassa on tärkeä huomioida monipaikka-asuminen ja matkailu eri muodoissaan.

Arvoisa rouva puhemies! Niin itäisessä Suomessa kuin koko maassamme maaseutu, maatalous ja metsät turvaavat kansalaisten hyvinvointia ja ovat koko yhteiskuntamme peruspilareita sekä huoltovarmuutemme perusta. Käsillä olevassa hallitusohjelmassa maataloustukien kohdentaminen ja suomalaisen ruuan vientipotentiaali tullaan hyödyntämään nykyistä paremmin. Tukijärjestelmää tullaan kehittämään ja yksinkertaistamaan niin, että se kohdistuu ruuantuotantoon. Laaditaan maaseutupoliittinen selonteko ja kotimaisen ruuantuotannon pitkän aikavälin strategia.

Suomen metsäpolitiikka pidetään kansallisissa käsissä, ja metsänomistajan päätösvaltaa vahvistetaan ja omaisuudensuojaa kunnioitetaan muun muassa lunastuslainsäädäntöä uudistamalla. Ekologista rakentamista ja puutuotteita arvostetaan yhä enemmän, ja ne ovat kestävä hiilinielu. Tämä tuo uutta liiketoimintaa ja uusia työpaikkoja. Raakapuun jatkojalostusta tullaan edistämään ja tki-toimintaa kasvattamaan erityisesti metsäteollisuuspatenteissa, joissa Suomi on kansainvälistä kärkeä. Menestyvä metsäteollisuus luo hyvää, on suomalaisen hyvinvoinnin mahdollistaja, viennin veturi ja tärkeä osa kansantalouttamme. Voimme yhä edelleen sanoa: Suomi elää ja kasvaa metsästä. Näistäkin hallitusohjelman toimista voimme tässä salissa varmasti kaikki olla yhtä mieltä ja [Puhemies: Aika!] yhdessä rintamassa viedä niitä eteenpäin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen poissa, edustaja Kettunen poissa. — Edustaja Päivärinta.

15.29 Susanne Päivärinta kok: Arvoisa rouva puhemies ja hyvät kollegat! Mitä hyötyä on kompastua samaan kiveen aina uudestaan ja uudestaan? Miksi odottaa asioiden muuttuvan, jos emme samalla muuta jotakin omassa toiminnassamme ja ratkaisuissamme? ”Hulluus on sitä, että toistaa yhä uudelleen samaa mutta odottaa silti eri lopputulosta.” Nuo suhteellisuusteoreetikko Albert Einsteinin sanat ovat relevantteja tänäänkin ja nyt.

Eilen ja tänään me olemme saaneet kuulla opposition suulla, että kyllä, kyllä ja totta kai julkista taloutta tulee tervehdyttää mutta niin, ettei tehdä mitään, että tämä ja tuo hallituk-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

sen toimenpide on kyllä aivan väärin. Silti opposition suusta ei ole tullut yhtään ainoaa ehdotusta, ei ainoatakaan ehdotusta tai vaihtoehtoa siitä, miten julkista taloutta sitten tulisi tervehdyttää. Eikä niitä tehty eikä nähty edellisen neljänkään vuoden aikana Marinin hallituksen toimesta. Sen sijaan velkaa kyllä otettiin niin, että paukkui.

Arvon oppositio, sitäkö te yhä haluatte, että jatkaisimme edellisen hallituksen valitsemalla tiellä; että jatkaisimme holtitonta velanottoa; että yhä vain ummistaisimme silmämme kestävyysvajeelta; että yhä vain tyytyisimme siihen, että Suomessa on liian alhainen työllisyys ja liian suuret menot suhteessa tuloihimme; että yhä vain pitäisimme yllä kannustinloukkuja ja estäisimme ihmisiä työllistymästä ja yrityksiä työllistämästä; että hyväksyisimme mukisematta sen yhtälön, että Suomessa on 250 000 työtöntä työnhakijaa ja samaan aikaan avoimia työpaikkoja yli 150 000; että emme parantaisi sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuutta; ettemme tekisi mitään sille, että ihmiset eivät pääse lääkäriin silloin, kun tarve sitä kipeimmin vaatii, vaan antaisimme heidän sairastua nykyisissä pitkissä hoitojonoissa entisestään; että emme huolehtisi ikäihmistemme hoivasta vaan kikkailisimme pelkillä hoitajamitoituksilla ilman että samalla varmistettaisiin, että niitä hoitajia myös on? Ei! Orvon hallitus ei toista edellisten neljän vuoden kaavaa. Me haluamme nyt eri tuloksia. Me haluamme parempaa Suomea suomalaisille ja toimimme toisin.

Arvoisa rouva puhemies! Me välitämme ihmisestä, me välitämme valtiontalouden tervehdyttämisestä, yrittäjistä, kotimaisesta omistajuudesta, kansainvälisessä kilpailussa pärjäävästä EU-Suomesta ja kasvusta. Nyt on aika muuttaa Suomen suuntaa ja tehdä uusia ratkaisuja. Ne vanhat on nähty, ne eivät tepsineet. Velkaraha antaa suomalaisille yhtä huonon suojan ja lohdun kuin märkä pipo pakkasella. Kuten tasavallan presidentti Sauli Niinistökin juuri vastikään totesi, Suomen talous on heikolla uralla, tarvitsemme uutta kasvua ja pysymistä teknologisen kehityksen rattailla, ja samaan aikaan julkista taloutta on voimaperäisesti tervehdytettävä, ja niin tämä hallitus tulee tekemään. Ja kuten hallitusohjelmasta näette, hallitus ei tyydy vain korjaamaan jälkiä, se ryhtyy nyt myös rohkeasti uudistamaan Suomea.

Orvon hallitus nojaa työhön. Työ on sitä parasta sosiaaliturvaa. On aivan oikein ja aivan rehellistä sanoa ääneen se, että työn on oltava aina kannattavampaa kuin tukien varassa eläminen. Eikä työ ole tärkeä pelkästään kansantalouden kannalta, vaan se on erityisen tärkeää ihmiselle, joka on ollut ja on työtä vailla. Työ tuo elämään sisältöä, osallisuutta ja merkityksellisyyttä. Siksi meidän on käännettävä kaikki kivet, jotta saamme yhä enemmän suomalaisia tässä maassa töihin.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen talous on saatava kestäväille pohjalle, sillä vain siten voimme rahoittaa hoivan ja turvan ja pitää huolta lapsistamme. Hyvinvointivaltion elinehto ovat menestyvät yritykset sekä korkea työllisyys. Hallitus tavoittelee sataatuhatta uutta työllistä Suomeen. Se on se tavoite, johon luulisi meidän kaikkien täällä ilolla osallistuvan. Ja ilolla paninkin merkille oppositiosta edustaja Annika Saarikon eiliset järkipuheet, kun hän totesi sanatarkasti näin: ”Tavoitteet sadastatuhannesta lisätyöllisestä ovat kohdallaan. Työllistämistä pitää helpottaa ja tehdä työnteosta ihmisille aina kannattavinta. Esimerkiksi paikallisen sopimisen mahdollisuuksien lisäämistä ja työttömyysturvan sekä asumistuen uudistamista tarvitaan. Työmarkkinat kaipaavat remonttia.” [Puhemies: Aika!] Juuri noin! Suurkiitos siitä. Me käärimme nyt hihat, jotta jokaisella suomalaisella olisi mahdollisuus turvalliseen, terveelliseen ja merkitykselliseen elämään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

15.34 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelma on saatu valmiiksi pitkän ja huolellisen työn jälkeen. Kuvailisin ohjelmaa monipuoliseksi kokonaisuudeksi, joka luo ratkaisuja ja toivoa paremmasta tulevaisuudesta maallemme. Haluankin kiittää jokaisesta hallitusohjelman työstämiseen osallistunutta hyvästä työstä. Ohjelman monipuolisuudesta kertoo se, että siinä on kattavasti huomioitu laajoja kokonaisuuksia sekä yksittäisiä hankkeita. Haluankin nostaa ohjelmasta muutamia erityisiä kohtia, jotka ovat henkilökohteisesti tärkeitä minulle terveydenhuollon ammattilaisena sekä monelle minua äänestäneelle.

Ohjelmaan on tehty tärkeä kirjaus siitä, että valtioneuvoston kanslia toteuttaa laajan ulkopuolisen tutkimushankkeen koronaviruksen opetuksista. [Eduskunnasta: Millä rahalla?] Kyseisessä tutkimushankkeessa tullaan käsittelemään ainakin kriisin johtamista, varautumista ja, mikä mielestäni tärkeintä, perusoikeusrajoituksia. Hanke antaa meille kaikille varmasti paljon tietoa, joka tulee auttamaan meitä päättäjiä paremmassa ja, mikä tärkeintä, tietoon perustuvassa päätöksenteossa. Tiedolla johtaminen on nykypäivää. Pelolla johtamisen tulokset nähtiin Marinin hallituskaudella. Vaikka koronapandemia aiheena tuntuu monesta varmasti jo kaukaiselta ja sen haluaisi lähinnä unohtaa, niin emme voi sitä tehdä, koska siihen liittyviä lainsäädännöllisiä toimia käsittelemme edelleen. Meidän tuleekin varmistaa, että viime vuosista voimme ottaa oppia ja tarvittaessa korjata jo tehtyjä virheitä. Eduskunnassa on ollut käsittelyssä tartuntatautilain 40 §:n muutos. Tämä muutos sekä muut jo aiemmin käsittelyssä olleet lakimuutokset tartuntatauteihin ja koronapandemiaan liittyen olisi hyvä käsitellä tulevaisuudessa yhtenä suurena kokonaisuutena, joka ottaa huomioon valtioneuvoston kanslian koronatutkimushankkeen tulokset. Kun olemme saaneet tietoomme koronapandemian aikana tehtyjen toimien onnistumiset sekä karikot, voimme vahvalla tietopohjalla tehdä tarvittavia uudistuksia. Tällöin emme tee yksittäisiä muutoksia hätiköiden vaan kokonaisvaltaisesti tietoon pohjautuen. [Eduskunnasta: Pannaan muihin tämä!]

Arvoisa rouva puhemies! Olemme kaikki tässä salissa varmasti yhtä mieltä siitä, että sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta tarvitaan muutoksia. Voin puhua kokemuksesta, sillä olen työskennellyt terveydenhuollon parissa kättilönä yhteensä 20 vuotta. Olen kokenut hoitotyön kiireen ja työn kuormittavuuden sekä nähnyt sen, kun ihmiset vaihtavat alalta pois. Hoitoala tarvitsee toimia, jotta ammattilaiset pystyvät suoriutumaan työstä parhaalla mahdollisella tavalla.

Toinen erityinen, huomionarvoinen asia hallitusohjelmassa on hoitoalan turhan byrokratian tehokas vähentäminen. Näin henkilöstön kuormitusta pystytään vähentämään ja alan ammattilaiset voivat keskittyä entistä enemmän siihen tärkeimpään eli asiakas- ja hoivatyöhön. Me päättäjät voimme tehdä muutoksia lakipykäliin, käydä keskustelua terveydenhuollon tilasta ja ottaa näkyvästi kantaa. Tämä ei kuitenkaan riitä. Meillä jokaisella on vastuu siitä, miten muutamme nykyistä toimintaympäristöä. Se vaatii asennemuutoksen. Siksi jokainen voi kysyä itseltään, miten keskustelemme hoitoalan ammattilaisista lähipiirin ja ystävien kanssa: kannustammeko nuoriamme hakeutumaan alalle vai välttämään sitä, miten kohtelemme työntekijöitä, kun olemme itse terveydenhuollon asiakkaina, muistammeko kiittää ja osoittaa arvostusta. Muutos lähtee asenteista, ja uskon vahvasti, että tämä hallitus on siinä suunnannäyttäjänä.

Arvoisa rouva puhemies! Kolmantena mainitsemisen arvoisena asiana haluan puhua hallituksen perhepolitiikasta. Kättilönä minua lämmittävät erityisesti hallituksen tavoitteet edistää lapsi- ja perhemyönteistä politiikkaa. Lapset ja nuoret ovat tämän maan tulevai-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

suus, ja siksi meidän tulee varmistaa, että teemme päätöksiä, jotka edistävät syntyvyyden kasvua sekä lasten, nuorten ja perheiden tukemista elämän eri vaiheissa, myös silloin kun perheessä vasta haaveillaan perheenlisäyksestä. Hallitus on sitoutunut kehittämään matalan kynnyksen perhepalveluita, joissa huomioidaan myös parisuhteen ja vanhemmuuden tukeminen. Tämä näkyy myös tavoitteessa kehittää neuvoloita ja kouluterveydenhuoltoa tukemaan paremmin perheitä ja vanhemmuutta vahvemmin lapsen etu sekä perheiden yksilöllinen tilanne huomioiden. Hyvinvoivat vanhemmat luovat edellytykset ja perustan hyvinvoivalle perheelle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

15.39 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Valta ja vastuu on siirtynyt Suomessa nyt Petteri Orpon johtamalle hallitukselle. Seuraavaksi hallituksella ja miksei eduskunnallakin alkaa kova työ, jossa vaalipuheista otetaan mittaa.

Petteri Orpon hallitusohjelmaa lukiessa käy selväksi, että uudella hallituksella tulee olemaan ennen kaikkea niukkuutta jaettavanaan. Tuleva hallitus on kokoomuksen ja perussuomalaisten johdolla leikkaamassa niin suomalaisille välttämättömistä sosiaali- ja terveyspalveluista, työttömyysturvasta kuin pienituloisempienkin sosiaaliturvasta. Kipeimmin Orpon leikkuri tulisi osua ihan tavallisiin työssäkäyviin, pieni- ja keskituloisiin kansalaisiin. Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus loistaa poissaolollaan monista hallitusohjelman kirjauksista. Esimerkiksi työmarkkinapolitiikkaa uusi hallitus muokkaisi kovalla kädellä heikentäen työntekijöiden irtisanomissuojaa, poistamalla ensimmäisen sairauspoissaolopäivän palkan ja rajaamalla muun muassa lakko-oikeutta. Orpon hallituksen ohjelmasta tuntuikin unohtuneen suomalaisen työelämän keskeinen vahvuus: yhteinen luottamus. Reilun sopimisen edellytykset ja yleissitova työehtosopimusjärjestelmä ovat tämän perinteen keskiössä. Olisi ollut toivottavaa, että hallitus olisi aloittanut kautensa huomattavasti sovinnollisemmalla otteella palkansaajia kohtaan.

Työelämän heikennysten ohella hallitusohjelmasta pistää silmään sosiaali- ja terveyspalveluiden tulevaisuus. Peruspalveluista vastaavat hyvinvointialueet kamppailevat jo nyt rahoitusvajeen kanssa. Tästä huolimatta uusi hallitus on tarjoamassa sote-kentän uudistamiseksi lähinnä yhtä isoa lääketä, budjettileikkuria. Sote-kustannusten kasvua Orpon hallitus lupaa hillitä 1,4 miljardilla eurolla nykytasoon verrattuna. Uusi hallitus laskee saavutavansa tämän säästötavoitteen hyvinvointialueilla jo käynnissä olevilla sopeuttamistoimilla, siis ilman leikkauksia. Itsekin Päijät-Hämeen hyvinvointialueen valtuuston puheenjohtajana toimivana henkilönä ja luottamushenkilönä voin kertoa, että tämä väite ei sinällään juurikaan pidä paikkaansa. Orpon säästötalkoot tulevat väistämättä johtamaan merkittäviin heikennyksiin perustason palveluissa eri puolilla Suomea. Tämä johtaa päivystysten ruuhkautumiseen ja hoitojonojen pitkittymiseen entisestään. En halua uskoa, että tämä hallitus haluaa todella ajaa näitä asioita tähän suuntaan, edellisen hallituksen tavoitteita vastakkaiseen suuntaan.

Arvoisa puhemies! On selvää, että meidän on tehtävä kaikkemme Suomen talouskasvun vauhdittamiseksi ja maamme hyvinvointivaltion rahoituspohjan vahvistamiseksi. Tästä on pidetty useamman eduskunnan ja hallituksen toimesta huolta jo vuosia, vuosia ennen tätäkin hallitusta. Myös SDP kantaa huolta valtiontalouden alijäämästä. Lähivuodet edellyttävät julkishallinnon rakenteiden ja toimintatapojen uudistamista, myös niitä vaikeita pää-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

töksiä, epäilemättä. Ei kuitenkaan voi olla niin, että sopeutustoimet tehdään kokonaan kansalaisten tärkeimpien peruspalveluiden kustannuksella.

Yhtä lailla kysymyksiä herättää se, että uusi hallitus on valtiontalouden tervehdyttämisen nimissä valmis yhtäältä leikkaamaan menoja ja toisaalta heikentämään valtion tulopohjaa. Hyväosaisia ei taloustalkoisiin nimittäin olla ainakaan hallitusohjelman mukaan kutsumassa. Esimerkiksi solidaarisuusveron alarajan luvataan nousevan siten, että korkeinta progressiivista veroprosenttia maksavat jatkossa enää vain yli 150 000 euroa vuodessa tienaavat. Väistämätön johtopäätös on, että kokoomus ja perussuomalaiset ovat valinneet maksattaa politiikkansa tavallisen palkansaajan lompakosta. [Timo Harakka: Niinhän Hesari kertoi!] Ne monet pienen- ja keskituloiset, jotka näissä vaaleissa äänestivät hallituspuolueista etenkin perussuomalaisia, tuntuvat tyystin nyt unohtuneen. Onko siis näin, että maahamme on syntymässä nyt uuden ajan Robin Hood, joka ottaa köyhiltä ja antaa rikkaille?

Arvoisa rouva puhemies! Toivon kaikesta huolimatta uudelle hallitukselle menestystä omassa tehtävässään. Parlamentarismiin kuuluvat eduskunnan ja hallituksen omat roolit, ja näitä rooleja on tarve kunnioittaa myös jatkossa. Samalla on myös syytä antaa hallitukselle aina tarvittavaa kritiikkiä eri asioista, sekin on opposition oikeus. Haluan tässä alussa myös toivottaa hallitukselle voimia syksyyn ja hyvää kesää ja kykyä kuunnella oppositiota silloin, kun hallitukselta siihen tahtoa löytyy. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä poissa. — Edustaja Valtola.

15.45 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on hyvin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, jos katsomme asioita pitkällä tähtäimellä. Talouskasvu puuttuu, työttömyys on korkea, ja julkiset menot ovat liian suuret. Kuten useampi edustaja on tässä salissa maininnut, meillä on hyvinvointivaltion palvelut mutta ei taloutta sen pohjalla tuottamaan niitä. Suomen bruttokansantuote ei ole kasvanut viimeisten 15 vuoden aikana, ja olemme jääneet talouskasvussa pahasti jälkeen muista pohjoismaisista verrokeistamme. Tuottavuuden ja talouden kasvu on siis kadoksissa Suomessa.

Hallitus panostaa nyt tki-toimintaan ja parantaa yritysten työllistämisedellytyksiä ja kasvun edellytyksiä. Meidän on pakko parantaa työn kannustimia, ja näihin kuuluu myös työn verotuksen vähentäminen. Työttömyys on juuttunut kroonisesti korkealle tasolle, joka on jopa viisi prosenttiyksikköä korkeammalla kuin Pohjoismaissa, esimerkiksi Tanskassa. Meidän on pakko pystyä parempaan. Nyt hallitusohjelmaan suunnitellut toimenpiteet mahdollistavat muutokset meidän kroonisessa korkeassa työttömyysasteessa.

Suomen julkinen talous on ollut lähes yhtäjaksoisesti alijäämäinen finanssikriisistä lähtien, eli yli 15 vuoden ajan. Suomen Pankin juuri julkaistun viimeisimmän julkisen talouden ennusteen mukaan tilanne on erittäin vaikea. Tässä muuttumattoman finanssipolitiikan oletuksella, eli jos mitään ei tehdä, laaditussa ennusteessa julkisen talouden alijäämä syvenee 3,6 prosenttiin ja julkisen talouden velkasuhde nousee 78,3 prosenttiin vuonna 2025. Nämä molemmat ylittävät EU:ssa sovitut tasot. Suomen julkisen talouden ongelmat ovat pitkälti rakenteellisia, eikä niitä voida ratkaista kertaluonteisilla lyhytvaikutteisilla toimenpiteillä, mutta niiden ratkaisu on Suomen tulevaisuuden kannalta välttämätöntä. Hallitusohjelma pyrkii vastaamaan näihin haasteisiin mittavilla työllisyyttä ja talouskasvua vahvistavilla rakenteellisilla toimilla, uudistuksilla, joiden toteuttamiseen ei aiemmin ole ollut uskallusta, ja kyllä, myös julkisen talouden sopeuttamistoimilla.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuoltomme on nyt kriisissä, joka on tunnistettu tässä salissa käydyissä keskusteluissa. Kustannukset kasvavat nopeasti, ja monella alalla on hyvin vaikea henkilöstöpula. Palveluihin on pitkät jonot. Sote ei ole valmis vaan vaatii korjauksia. Hoitajamitoituksen nostoa on pakko lykätä siitä yksinkertaisesta syystä, että hoitajia ei ole — vai jätetäänkö vanhukset yksinkertaisesti hoitamatta?

Vammaispalvelulaki, joka hyväksyttiin edellisessä eduskunnassa kalkkiviivoilla, sisältää viime hetken muutoksia, joiden vaikutusarvioita ei ole tehty kunnolla. Asiantuntija-arvioiden mukaan nykymuodossa toteutuessaan laki nostaisi kustannuksia 500 miljoonasta miljardiin euroa, [Timo Harakka: Millä ajalla?] kun raamiin on varattu tällä hetkellä 36 miljoonaa euroa. Isoin ongelma kuitenkin on, että henkilöstöpulan vuoksi tämän lain voimaantulo saattaisi johtaa siihen, että kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat vammaiset jäisivät ilman heille kuuluvaa hoitoa. Tämä laki on arvioitava huolellisesti uudestaan, ja hallitusohjelman mukaan tämän toteutukseen varataan sata miljoonaa euroa, siis enemmän kuin edellisen hallituksen raamissa varattiin.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoon tullaan laittamaan tulevalla vaalikaudella miljardi euroa vuodessa joka vuosi enemmän rahaa. Se, että kustannusten kasvua pyritään hillitsemään, on kuitenkin välttämätöntä.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitusneuvottelut kestivät pitkään, koska asiat, joihin oli löydettävä vastaus ja ratkaisut, olivat erittäin vaikeita. Tämä hallitusohjelma vastaa Suomen molempiin suuriin haasteisiin, talouden kasvun puuttumiseen ja julkisen talouden velkaantumisen hillitsemiseen ja pysäyttämiseen. Tulokset eivät tule esille heti, mutta toimenpiteet on pakko tehdä nyt. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

15.50 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Kun hallitusneuvottelut alkoivat, tilannekuva, jonka hallituspuolueiden edustajat neuvotteluissa saivat, oli järkyttävä. Se oli täysin järkyttävä. Valtiovarainministeriön virkamiehet kertoivat, että viime kaudella on rahaa laitettu palamaan, että mistään ei ole kannettu vastuuta eikä huolta huomisesta, tulevien sukupolvien piikkiin 40 miljardia euroa velkaa. Ja tämä on se hallitus, jonka tehtävänä on ratkaista tämä kestävyysvaje, jonka poliittisilla päätöksillä Marinin hallitus on tähän maahan luonut: 40 miljardia euroa velkaa, joka vuosi yli kymmenen miljardia euroa velkaa. Jos mitään ei tehdä, hyvinvointivaltion tulevaisuus on vuosikymmenen loppuun mennessä ohi, Kreikan tiellä ollaan. [Timo Harakan välihuuto]

Te ette olleet valmiina kantamaan vastuuta, koska te tiedätte, että vastuun kantaminen on vaikeampaa kuin elää velaksi, jotta saa helpommin ääniä seuraavissa vaaleissa. [Välihuutoja vasemmalta] Tämä oli teidän valintanne. — Ja te voitte kuunnella nyt.

Hallitus joutui vaikeiden päätösten eteen, mutta niitä on pakko tehdä, jotta hyvinvointivaltion tulevaisuus voidaan turvata. Siellä on tehty kovia toimia, ja niitä ei pidä kiistää, mutta niiden toimien ainoa tarkoitus on se, että tässä maassa peruspalveluista pidetään huolta. Suomalaiset saavat apua silloin, kun sitä tarvitsevat, ja työtä tekeviä arvostetaan. 100 000 uutta työpaikkaa on tämän hallituksen linja — 100 000 uutta työpaikkaa. Tästä ei ole ihan hirveän paljon kiitosta tullut, päinvastoin pelkkää valitusta. 100 000 uutta ihmistä nousee köyhyysrajalta töihin ja pystyy omalla elannollaan nauttimaan omasta elämästään, elämään ihmisarvoista elämää.

Sen lisäksi sinisilmäisyyden aika on vihdoinkin ohi.

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

Arvoisa puhemies! Suomalainen maahanmuuttopolitiikka siirtyy yleispohjoismaalaiselle, sosiaalidemokraattiselle linjalle, jossa humanitäärinen maahanmuutto ei ole itseisarvo, ja ongelmilta silmien sulkeminen loppuu nyt. Tässä maassa eivät katujengit tule tämän hallituksen ohjelman toteuttamisen jälkeen juhlimaan, vaan se on semmoinen homma, että jos maahan tullaan, maan sääntöjä tullaan jatkossa myöskin arvostamaan. Ja mikäli se ei tule onnistumaan, sitten lähdetään ulos maasta. Näin yksinkertaista se on.

Humanitäärinen maahanmuutto ei ole mikään itseisarvo. Meidän ei tule pyrkiä siihen, että tähän maahan otetaan ihmisiä lisää ja lisää elämään tulonsiirroilla samaan aikaan, kun me ei pystytä huolehtimaan meidän omasta maastamme.

Ilmastopolitiikassa, myös siinä, sinisilmäisyyden aika on ohi. Nyt varmistetaan se, että tässä maassa ympäri Suomea, myös kaupunkiseutujen ulkopuolella, ihmiset pystyvät liikkumaan — kiitos siitä. Tämä tarkoittaa sitä, että demarihallituksen, jossa keskusta oli mukana allekirjoittamassa, jakeluvelvoitteen tulevat historialliset korotukset on peruttu. Vuoden 2024 alusta demarihallituksen päätöksillä jakeluvelvoitteen noston hintavaikutus olisi ollut 20 senttiä ja yli 40 senttiä jakeluvelvoitteen uralla, minkä te valitsitte. Se on peruttu — se on peruttu. Tässä hallitusohjelmassa lukee, että ilmastopäätöksillä polttoaineen hinta ei tule nousemaan. Eivät suomalaiset liikaa vaadi. Poliittisilla päätöksillä ei pumppuhinta tule nousemaan, poliittisilla päätöksillä, toisin kuin demareiden ja keskustan linjassa, jossa se olisi noussut jopa 40 senttiä. Tästä suomalaiset kiittävät.

Historiallinen infrapaketti: kolme miljardia euroa tieverkon ja junaverkon kehittämiseen, merkittäviä määriä. Suomalaiset ovat tyytyväisiä siihen, että nyt kerrankin homma muuttuu. Rahaa ei paljon ole, mutta niitä, mitä vielä jäljellä on, käytetään oikeisiin kohtiin, sellaisiin kohteisiin, joita Suomi ja suomalaiset ansaitsevat. [Ritva Elomaa: Oikein!] Tämä on oikea linja.

Ja sen lisäksi meillä on tämmöinen aivan periaatteellinen filosofinen ero siinä, miten me ajatellaan, että hyvinvointivaltion tulee toimia. Teidän näkemyksenne mukaan sen tulee perustua velkaan ja siihen, että mahdollisimman moni ihminen elää tulonsiirtojen varassa. Meidän näkemyksemme mukaan sen pitää perustua siihen, että suomalaiset tulevat työllä toimeen ja me pystytään auttamaan niitä, jotka apua tarvitsevat. Pieni- ja keskituloisten verotusta tullaan tämän hallituksen päätöksellä alentamaan, ja se on aivan oikea linja — aivan oikea linja. Suomalaiset ovat ansainneet sen, että palkasta yhä suurempi osa jää käteen. Tämä on hyvä alku, tästä on hyvä jatkaa korjaamaan Suomen ongelmia, joita teidän hallituksenne loi. — Kiitos. [Ritva Elomaa: Loistava puhe! — Timo Harakka pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuoro, edustaja Harakka, minuutti.

15.55 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä nyt puhuttiin tästä kiitollisuudesta, niin ei tuossa ihan hirveän montaa kiitosta tullut edellisen hallituksen saavutuksille työllisyyden rintamalla, kun nyt kuitenkin ollaan päästy siihen, että se on Suomen historian korkein työllisyysluku. Tämä on ehkä hyvä huomata. Siltä osin se 100 000, joka on tietenkin oikea tavoite, on vasta tavoite, ja sitten toivotaan, että tässä, toisin kuin monessa muussa hallitusohjelman osiossa, myöskin numerot tukisivat tätä tekstiä, jossa on paljon kauniita tavoitteita.

Vielä kerran siitä jakeluvelvoitteesta: Se jakeluvelvoite määriteltiin Sipilän hallituksen kaudella. Hallituksessa olivat nykyiset perussuomalaiset, [Miko Bergbom: Teidän pää-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

tös!] kokoomus ja keskusta, ja se tahti määrättiin silloin. Edellinen hallitus itse asiassa lievensi sitä tahtia, jotta tavalliset työssä käyvät autoilijat saisivat hiukan helpotusta siihen hankaluuteen, mutta nyt tavoitteena on ollut vain palata siihen entiseen. Ja tämä hallitus, joka lupasi, viimeksi tänään ministeri Ranteen suulla lupasi, että pumppuhinnat eivät nouse, saa kyllä tehdä kaikkensa sen eteen, että pysyvät tässä lupauksessaan. Se on kova lupaus. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Meillä on itse asiassa istunnon aika juuri loppumassa. — Viimeisen puheenvuoron käyttää listan mukaan edustaja Kokko.

15.56 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Täytyy näin alkuun sanoa, että historiantutkijana tietysti mielelläni pengon vanhoja asioita, mutta ehkä perussuomalaistenkin on hyvä tiedostaa se, että edellisellä vaalikaudella tässä salissa hyväksyitte 95 prosenttia siitä valtionvelasta, mitä otettiin kriiseistä selviämiseksi. [Vasemmalta: Ohhoh! — Joonas Räsänen: Mites se näin meni?]

Arvoisa puhemies! Petteri Orpon hallitus aloittaa työnsä varmasti haasteellisemmassa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa kuin koskaan viimeisten vuosikymmenien aikana. Suomi on sotilaallisesti liittoutunut maa. Ukrainassa käydään tällä hetkellä veristä sotaa, ja Suomen tulee antaa siihen täysi tukensa. Vuosien aikana tässä salissa keskusteltiin hyvin paljon turvallisuuspolitiikan vahvistamisesta, ja onneksi nyt edellisellä vaalikaudella tasavallan presidentin, Sanna Marinin hallituksen ja koko eduskunnan yhteistyöllä tämä kehitys saavutti päätepisteensä ja Suomi on liittynyt Pohjois-Atlantin liiton jäseneksi. Tästä tietysti täytyy esittää kiitokset myös tässä salissa edellisillä vaalikausilla toimineille edustajille, jotka ovat rohjenneet puhua liittoutumisen puolesta jo silloin kun se ei ollut vielä yleisesti suosittua.

Arvoisa puhemies! On hienoa, että hallitus on linjannut pitkäjänteisesti sen, mitä Suomi on ulkopolitiikassa harjoittanut eli arvolähtöisen politiikan. Hallituksen politiikan perustana on, että oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja demokratia ovat sen harjoittaman ulkopolitiikan keskiössä. Lisäksi olen henkilökohtaisesti tyytyväinen, että se linja, mitä Suomi on edistänyt kansainvälisessä politiikassa, eli naisten ja tyttöjen oikeuksien parantaminen, on saanut hallitusohjelmassa vahvan aseman — mutta onko siihen rahaa? Nämä leikkaukset, mitä kohdistetaan kansainväliseen toimintaan ja muun muassa kehitysyhteistyöhön, heikentävät useita ohjelmia, jotka tähtäävät erityisesti naisten ja tyttöjen oikeuksien vahvistamiseen. Toivon, että hallitus ottaa tämän huomioon.

Lisäksi hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisessa linjassa on korostettu myös Afrikan merkitystä Euroopan unionin kumppanina ja myös Suomen kumppanina. Tässä linjassa on syytä säilyttää vahvuus ja myös se, että Afrikkaa kohdellaan tasa-arvoisessa asemassa suhteessa Euroopan unioniin, ei perinteisellä kolonialistisella mentaliteetilla vaan tasa-arvoisena kumppanina. On selvää, että Euroopan unionille ja Suomelle Afrikan vakaas, elinmahdollisuudet, kansalaisten työllisyys siellä ja hyvinvoinnin kasvattaminen ovat myös hyvää turvallisuuspolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen ohjelmassa todetaan, että hallitus painottaa toimia, joilla ylläpidetään ja kehitetään Suomen Venäjä-tuntemusta ja kykyä analysoida Venäjän kehitystä. Tämä on erittäin tarpeellinen linjaus. Toki muun muassa tämän talon alaisuudessa toimiva tutkimuslaitos oli jo vuosien ajan nostanut esille Venäjän kehitykseen liittyviä uhkakuvia sekä ratkaisumalleja niihin erityisesti pohjautuen turvallisuuspolitiikkaan. Naa-

Punkt i protokollet PR 17/2023 rd

miot riisuttiin vasta helmikuussa 2022 siitäkin huolimatta, että tutkimuslaitokset esittivät useita skenaarioita ja näimme, mitä tapahtui Syyriassa vuonna 2015, Ukrainassa 2014, Georgiassa 2008 ja että todistimme lukemattomia hybridioperaatiota ja salamurhia ympäri maailmaa. Toivon siksi, että tässä suhteessa emme tee samaa virhettä tulevaisuudessa muun muassa Kiinan kanssa, vaan kuten hallitus on ohjelmassaan linjannut, hallituksen tavoitteena on vähentää strategisia riippuvuussuhteita Kiinan kanssa.

Arvoisa puhemies! Kerta nyt olen tämän päivän viimeinen puhuja, niin ehkä on sopivaa näin sukunimeni mukaisesti, että Kokko toivottaa kaikille vielä läsnä oleville edustajille oikein hyvää juhannusta. — Kiitokset. [Eduskunnasta: Kiitos!]

Andre vice talman Tarja Filatov: Tack. — Behandlingen av ärendet avbryts, och den fortsätter under nästa plenum på tisdag 27.6 klockan 12. — Jag önskar er alla en riktigt trevlig och fridfull midsommar!

Riksdagen avbröt debatten och behandlingen av ärendet.